

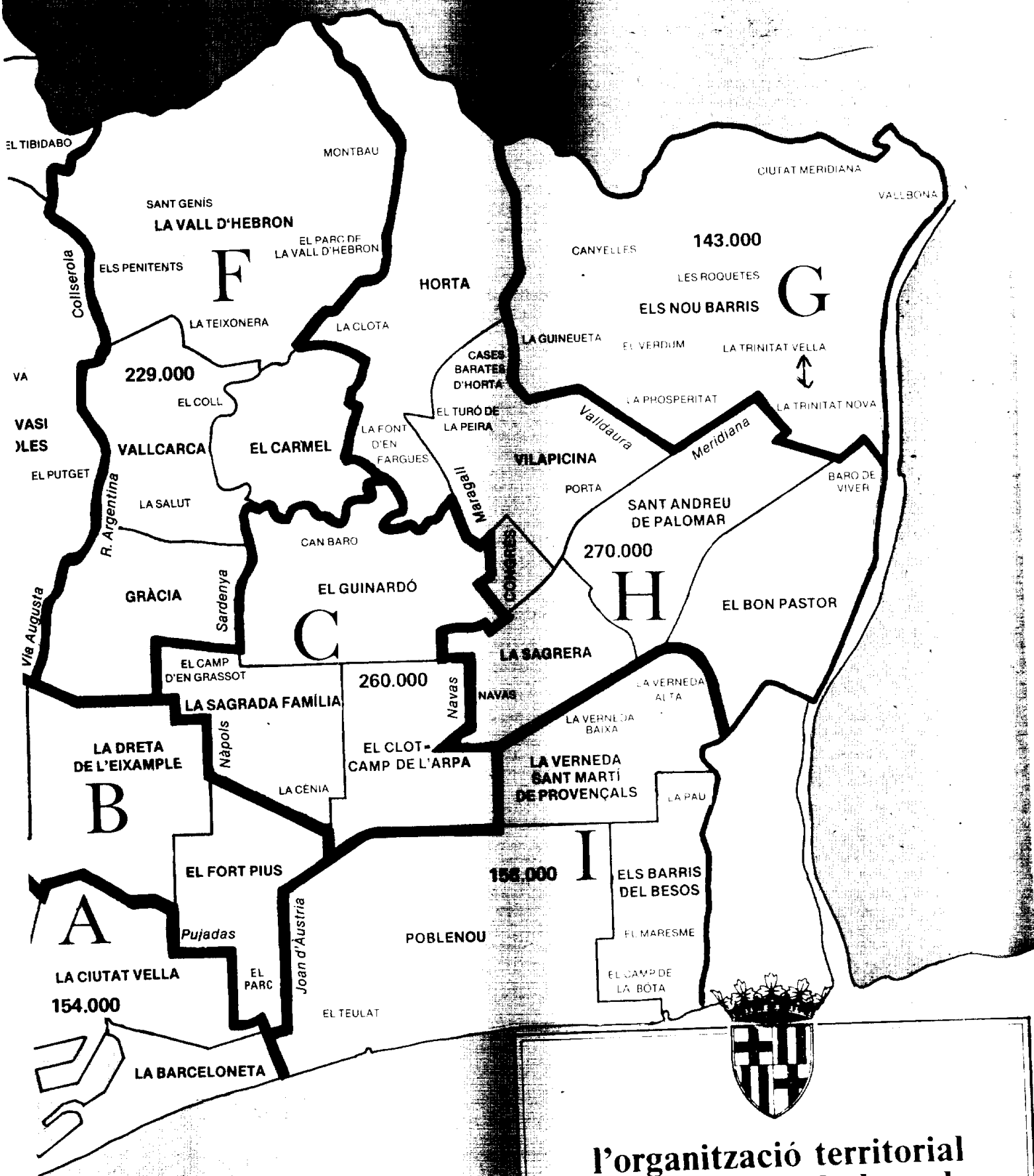

Títol: L'organització territorial i administrativa de Barcelona

Autor: LL. Casassas

Fecha: 01/01/1981

Número: 0274

l'organització territorial i administrativa de barcelona

Funcions i àmbits de descentralització: ELS NOUS DISTRICTES

LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMÈNECH F. JUNCA

Area de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

PRESENTACIÓ.

La voluntat renovadora de l'Ajuntament de Barcelona, sorgit l'abril de 1979 de les primeres eleccions democràtiques es va fer palesa en l'aprovació de la descentralització com a un dels eixos vertebradors del seu programa de govern.

S'obria, doncs, un nou camí en la política municipal que hauria de portar forçosament a la creació d'unes unitats administratives equilibrades i a la constitució d'uns òrgans de govern capaços d'assumir amb eficiència l'exercici de les competències descentralitzades. La vella divisió de la Ciutat en dotze districtes des del 1949 no era l'adequada: eren districtes desiguals pel seu nombre d'habitants, no responien a la morfologia del territori i trencaven nuclis històrics de convivència.

Per aquest motiu, l'Àrea de Descentralització i Participació Ciutadana, impulsora i coordinadora del procés de descentralització, va veure com a tasca prioritària fer un estudi aprofundit de les funcions administratives i del territori per tal de poder arribar a definir els àmbits més adequats per a un model d'Administració municipal.

Aquest estudi va ser encomanat a l'equip dirigit pel Geògraf Lluís Casassas i l'Economista Joaquim Clusa, tant pel reconegut coneixement que ambdós tenien de Barcelona com per l'experiència que en matèria de competències municipals havien acumulat amb un primer estudi sobre l'Administració municipal a Catalunya.

Avui, al cap del seu llarg i tossut esforç per conèixer la Ciutat i el seu Ajuntament, l'Àrea de Descentralització i Participació Ciutadana rep amb agraïment el treball d'aquest equip i considera que el resultat final supera amb escreix els termes de l'encàrrec que li fou fet.

En presentar aquest estudi, l'Àrea de Descentralització i Participació Ciutadana vol fer constar que, ateses les discussions conjuntes amb els autors al llarg del mateix, fa seves les conclusions i la proposta de la nova organització territorial i administrativa de la Ciutat, si bé és molt conscient que aquesta proposta no fa més que obrir el debat que necessàriament hauran de portar a terme les forces polítiques presents avui a l'Ajuntament i a Catalunya, les diferents entitats ciutadanes i el conjunt del poble de Barcelona.

Jordi Vallverdú
Regidor-Conseller
juny 1981

L'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL I ADMINISTRATIVA DE BARCELONA (SÍNTESI)

1. Aquest treball compleix l'encàrrec de l'Àrea de Descentralització i Participació Ciutadana de proposar una nova divisió de districtes de Barcelona i les funcions municipals que s'hi podrien descentralitzar. El punt de partida és la voluntat de descentralització de l'Ajuntament de Barcelona, que es va materialitzar en el Reglament dels Consells Municipals de Districte aprovat inicialment el 23 de juliol i definitivament el 21 de desembre de 1979. Els termes de l'encàrrec eren que els nous districtes fossin unitats territorials adequades, tant per a la participació política com per a la gestió de serveis públics.
2. La necessitat i la voluntat de descentralitzar neix de la consciència que els organismes locals no poden respondre, políticament i administrativament, a totes les necessitats que genera el fenomen urbà i metropolità. La descentralització és, a la vegada, intent de millorar l'eficàcia de l'Administració Local acostant la decisió als ciutadans i als problemes i un pas més vers l'organització metropolitana de Barcelona.
La nova divisió de la ciutat en districtes ha d'evitar també, els problemes que presenta la divisió actual en dotze districtes (tretze des de 1979).
Aquests problemes són, principalment: adscripció de les barriades històriques a diferents districtes, desigualtats en extensió, població i problemàtica, existència de moltes divisions administratives diferents a la ciutat i la hipòtesi que molts districtes actuals no són adequats per a l'administració d'alguns serveis públics.
3. La divisió actual de districtes trenca barriades històriques i, per tant, delimita deficientment àmbits de vida col·lectiva. Exemples clars d'aquest fet són els repartiments de l'Esquerra de l'Eixample entre els Districtes VI i XI, la Ciutat Vella entre els Districtes I i IV, el Clot - Camp de l'Arpa entre els Districtes IX, X i XII, la Sagrada Família entre els Districtes X i XII, la Verge del Lluç entre els Districtes X i IX, la Vall d'Hebron entre els Districtes VIII i XII.
4. La desproporció de població resident, extensió i problemàtica dels districtes actuals dificulten la gestió municipal. De districtes amb 60.000 i 70.000 residents (Districte V - Districte I) o grandàries pròximes (Districtes VI i IV amb 89.000 i 95.000 residents, respectivament) s'arriba als districtes IX (421.000 residents) i XII (299.000 residents), passant pels intermitjos en grandària poblacional de 130.000, 135.000, 111.000, 156.000, 171.000 dels districtes II, VII, XI, III, VIII i X. De fet, la desigual dimensió demogràfica i resident dels districtes no és, en sí mateixa, una limitació decisiva per a l'administració municipal (centralitzada, descentralitzada o autònoma), si fossin àmbits territorials significatius, per raons històriques o per relacions avui intenses. Una de les raons del desequilibri poblacional ha estat la desigual distribució territorial del creixement residencial de Barcelona, i el fet que les modificacions de 1949 hagin estat, només, retocs i particions de la divisió en deu districtes de 1897 i 1904, i, a la seva vegada, de la divisió de 1878 amb la incorporació de Sants, les Corts i Horta. La mobilitat, la xarxa de comunicacions, la renda, la motorització, els equipaments, els hàbits de compra i de lleure, han tingut importants canvis en els darrers anys.
5. La necessitat d'unificar les diferents divisions administratives de la ciutat, ja sigui en unitats o en subunitats senceres, és clara en una ciutat de la grandària de Barcelona on la divisió municipal és diferent de la dels districtes judicials (13 unitats, diferents dels districtes municipals), de les zones de recaptació de Contribucions, dels Districtes de Policia (14 unitats), del Registre de la Propietat (11 unitats) o dels Districtes Postals (37 unitats). Molts departaments municipals fan servir per a l'organització territorial dels seus serveis, divisions de la ciutat diferents de la dels districtes municipals i no coincidents entre sí. Si bé és cert que no tots els serveis han de tenir la mateixa organització territorial, el fet és que hi ha divergències notables en la grandària

i en els límits en aquelles divisions que tenen entre les 6 i les 14 unitats.

6. La voluntat de descentralitzar la gestió de certs serveis públics per part de l'Ajuntament és el motiu principal de la nova organització territorial de la ciutat de Barcelona, per la qual cosa els "continguts" (les funcions i les competències dels Consells de Districtes) són tan importants com els "contingents" (delimitació de districtes). La necessitat de considerar les interrelacions entre territori i funcions públiques és, també, la justificació del mètode d'anàlisi.
7. Els principis administratius, territorials, socials i polítics, que fonamenten la proposta i el mètode d'anàlisi, són els següents:
 - Primer, que els àmbits que s'han de delimitar siguin significatius com àmbits de vida col·lectiva i de vida associativa, especialment en el passat immediat.
 - Segon, que les funcions i camp de decisió política dels nous Consells de Districte puguin incidir en les causes de les necessitats socials i locals generades **dins** del seu àmbit territorial d'actuació.
Això vol dir que les funcions o competències puguin tractar problemàtiques localment generades, deixant per a l'Ajuntament de la ciutat aquelles qüestions que necessiten un tractament metropolità de ciutat.
 - Tercer, que el ciutadà obtingui de la descentralització una millora en els serveis i una major participació en les decisions que l'afecten. Això requereix que les funcions tècnico-administratives, necessari suport de la decisió política, es facin amb eficàcia i, com a mínim, sense incrementar els cost actual. La descentralització ha d'anar acompanyada, en un cert termini temporal, per un traspàs de medis humans de les Àrees centrals de l'Ajuntament als districtes i cal garantir el millor rendiment possible en aquest traspàs.
 - Quart, que la descentralització serveixi per integrar millor els grups socials que territorialment i socialment estan més marginats, com a resultat de processos urbanístics i socials.
8. El supòsit principal de l'anàlisi, doncs, és que l'estudi del nombre i de la delimitació no és independent de les funcions públiques a exercir, malgrat que, per raons polítiques, els districtes puguin tenir totes les funcions que es vulgui. Els dos aspectes -nombre i límits i funcions públiques- s'imposen mútuament condicionants.
Per tant, les unitats territorials han d'ésser:
 - a) Significatives, respecte a les relacions urbanes existents i a les unitats de vida comunitària. Per això, s'ha fet l'anàlisi territorial en base a les relacions urbanes (residència, treball, grups socials, trucades telefòniques, etc.)
 - b) Significatives, des del punt de vista de l'organització administrativa actual o proposada dels diferents serveis de l'Ajuntament, de forma que no es talli innecessàriament els serveis actuals, que no augmenti la despesa de l'Ajuntament i que els districtes puguin funcionar com Ajuntaments. En altres paraules, que els districtes proposats siguin adequats per a l'escala territorial nombre i grandària de les unitats actuals) que demanen diferents serveis. Per això, s'ha fet l'anàlisi dels requeriments territorials i funcionals d'aquells serveis que millor puguin gestionar en àmbits territorials inferiors al municipi.
9. En definitiva, la pregunta que cal respondre és saber quina organització territorial de la ciutat de Barcelona compleix millor els principis de participació i eficàcia, ajustant-se alhora a les comunitats humanes i territorials vives a la ciutat.
10. El mètode d'anàlisi pot plantejar tres tipus de dubtes que cal aclarir. En primer lloc, si la proposta de divisió en districtes ha de ser diferent o canviant segons les funcions públiques que tinguin els Districtes. En segon lloc, les relacions entre la Reforma Administrativa i la Descentralització. I, en tercer lloc, si existeix experiència internacional similar respecte als objectius polítics i respecte al mètode.

11. Una hipòtesi, que l'anàlisi ha permès confirmar, és que es necessita una escala territorial semblant (nombre i dimensió de les unitats), tant si es vol descentralitzar com si es vol, només, territorialitzar, mantenint l'organització centralitzada actual. Això vol dir que la proposta no predisposa les funcions públiques a descentralitzar ni el termini en que es descentralitzaran. La proposta és, en aquest sentit, un continent territorial que permet de gestionar de forma adequada un conjunt de funcions públiques que es poden adaptar, ara o en el futur, a aquesta escala territorial, al temps que s'indiquen les avantatges i els inconvenients, en cada cas, de la gestió centralitzada o descentralitzada.
12. Lligat al fet anterior, hi ha la relació entre la Descentralització i la Reforma Administrativa, processos que fa temps que han començat. Certament, la descentralització és una forma diferent de prendre decisions i d'administrar la ciutat i, per tant, implica, també, un nou organigrama de l'Ajuntament. Aquest treball no forneix l'organigrama de partida que haurà de tenir cada districte, sinó que presenta els requeriments territorials d'un conjunt de funcions que es poden gestionar territorialment o descentralitzadament, tant perquè milloren el coneixement de les necessitats i la capacitat de solució, o perquè se suposa que podrien funcionar amb més eficàcia. Aquests resultats permeten entendre l'escala territorial (nombre i grandària de les unitats) que demanen els diferents serveis municipals, que pot anar des d'una escala territorial de 40 - 50 unitats (barris històrics) a una escala supramunicipal (àmbit metropolità de quinze o trenta kilòmetres a l'entorn de Barcelona).
13. L'organització del govern local i el tractament de la participació ciutadana té, en les grans ciutats europees, diferents solucions. Les solucions es refereixen a les competències, als recursos i al grau d'autonomia en les decisions. Solucions possibles poden ser la creació d'organismes descentralitzats amb dret de veu o proposta, organismes amb alguna facultat i recursos de lliure disposició (experiències de Barcelona, Milà o Roma), o també a l'estructuració de dos esglaons autònoms (organització metropolitana britànica). La metodologia i l'elaboració de la proposta, en el present cas, ha tingut en compte l'experiència comparada. Aquesta experiència posa de relleu que una organització metropolitana gestionant els serveis infraestructurals (vies de comunicació, transport, urbanisme, etc.) és difícilment compatible, per la complexitat de la decisió política, amb més d'un esglaió de govern local per sota. Una de les principals raons que explica la pèrdua d'importància i de participació que han tingut alguns Consells Municipals de Districte és la falta de competències efectives i de recursos reals. És el fet de la "titularitat" de la decisió i de les competències públiques. Els nous districtes haurien de poder ser, també, els primers passos per a una organització metropolitana futura.
14. El primer pas per a la nova organització territorial i administrativa de Barcelona, ha estat la definició del Mapa de Barriades, fet inicialment per la Federació d'Associacions de Veïns i acceptada per la Comissió especial del Ple Municipal per a la nova divisió de la Ciutat i la Comissió d'Entitats ciutadanes creada per al mateix fi com a base o proposta per a ser sotmesa a informació pública. El Mapa de Barriades fou acceptat el mes de juliol de 1980 amb el compromís que els nous districtes haurien d'agrupar, com a mínim, barriades senceres. Aquesta delimitació és un dels punts de partida del present treball.
15. L'estudi de l'escala territorial que demanen els diferents serveis municipals necessita entendre, també, l'estructura administrativa i de personal de l'Ajuntament de Barcelona en comparació a la d'altres Ajuntaments. La primera qüestió és el significat dels prop de 15.000 treballadors de l'Ajuntament, (xifra que exclou les empreses municipals i organismes autònoms), equivalent a 7.5 persones per cada mil habitants, molt superior a la de 3 - 4 persones per cada mil habitants que tenen les ciutats de Catalunya entre 50.000 i 200.000 habitants. De tota la plantilla municipal hi ha uns 4.000 funcionaris que realitzen funcions que en els altres Ajuntaments estan a càrrec de l'Administració Central o d'altres organismes públics (Bombers, Oficines de Tu

risme, Hospitals, Escoles Municipals, Ensenyament professional i especial, Museus, Mercats Centrals, etc.), i uns 700 funcionaris a serveis d'estàndar més alt que l'usual de l'Administració Local. La dotació resultant comparable a la de la majoria d'Ajuntaments de Catalunya és la de 4.5 - 5.5 funcionaris per cada mil residents (incloent-hi o no les concessions de neteja o parcs i jardins). Això significa que els possibles costos de grandària, la problemàtica de ciutat central de serveis o d'infraestructures de transport i també la millor capacitat tècnica i nivell de servei, expliquen una dotació superior entre 1 i 1.5 funcionaris per cada mil habitants a la d'altres Ajuntaments. No s'ha pogut determinar la part d'aquesta dotació addicional que correspon a costos derivats de la grandària i la part que s'explica per els altres factors. En canvi, en molts serveis municipals es plantejen les dificultats de conèixer i resoldre els problemes de cada part de la ciutat, i hi ha el supòsit que, des d'una estructura territorialitzada, encara que no necessàriament descentralitzada, pot millorar la gestió. S'han constatat aquestes necessitats, però no s'ha pogut quantificar les millores que es podrien obtenir amb la descentralització.

16. La classificació més general que es pot establir per a les competències, funcions i departaments municipals respecte a les relacions amb el territori (requeriments territorials) és la de competències "infraestructurals" (urbanisme, obres públiques, transport, etc.), competències en "serveis personals" (ensenyament, sanitat, guàrdia urbana, etc.) i "funcions centrals" (hisenda, secretaria, personal, etc.), si bé hi ha, també, un grup de funcions infraestructurals-personals (neteja, escombraries, abastiment, etc.). Les necessitats sobre les que incideixen les competències infraestructurals i part de les mixtes demanen un context metropolità per a la planificació i la gestió. Les competències personals, que a la vegada tenen instal·lacions distribuïdes territorialment, són les funcions més qualificades per la descentralització i la territorialització. Per a una part d'aquestes funcions personals, es pot assegurar que la descentralització ajudarà a una gestió més eficaç i, per a una altra part de funcions, senzillament, es podran adaptar al territori, encara que l'organigrama i la presa de decisions haurà de ser objecte d'anàlisi específica. Una part de les funcions centrals (prop del 8 % del personal de l'Ajuntament) haurà de seguir la territorialització i descentralització de la gestió; en aquesta situació s'hi trobarien, també, aquelles funcions complementàries d'altres (conservació d'edificis).

17. L'escala territorial (nombre i grandària de les unitats administratives) dels serveis i funcions infraestructurals és tota la ciutat de Barcelona i, també, l'entorn metropolità. Són, principalment, els serveis de sanejament, vialitat, aigua, transport, circulació, enllumenat, valoració del sòl, planejament urbanístic, política urbanística i industrial, etc. Aquesta escala, però, és també necessària per a algunes decisions municipals respecte a hospitals, mercats centrals, inversions en ensenyament, política fiscal i relacions amb la Generalitat i l'Administració Central. Els serveis infraestructurals, quan han de territorialitzar la ciutat, ho fan en un nombre reduït d'unitats i fins un màxim de quatre.

18. Les conclusions respecte a l'escala territorial de les competències en serveis personals que es podrien descentralitzar o territorialitzar accentuen dos fets: en primer lloc, els departaments municipals que territorialitzen la seva activitat ho fan en unes unitats diferents en nombre (menys unitats) i en grandària (més semblants) als districtes actuals. I, en segon lloc, que no podrien adaptar una estructura administrativa a l'escala de barris o unitats petites (superior a les trenta unitats) perquè les problemàtiques corresponents, en una ciutat com Barcelona, no es produeixen a aquesta escala territorial. Els requeriments territorials estudiats i les mateixes divisions, diferents entre sí, dels departaments municipals donen un nombre d'unitats que oscil·la entre cinc (Bombers, Hospitals, etc.) i deu (Guàrdia Urbana), amb un nombre més repetit entre sis i vuit unitats (abastiment, neteja, esports, joventut, guàrdia urbana, bombers, etc.) amb poblacions residents entre 150.000 i 300.000 persones. Les argumentacions de cada servei municipal estan influïdes, tant per la distribució territorial de les pròpies instal·lacions (i sempre homogenia a la ciutat) com per la pròpia dotació de recursos humans. És important establir que, per molts serveis, la descentralització efectiva podria reproduir la mateixa estructura.

tura administrativa actual de l'Ajuntament; la dotació de recursos humans i econòmics de l'Ajuntament permet la creació d'unitats territorials semblants a molts municipis catalans de la dimensió demogràfica indicada.

19. Les funcions municipals que, gestionades de forma descentralitzada, permetrien obtenir una gestió més eficaç, segons les anàlisis fetes i les opinions recollides, serien les d'atenció al públic, la gestió de les instal·lacions municipals que tenen àmbit de servei reduït, les inspeccions, les concessions de permisos, les activitats de promoció i substitució i les unitats territorials de la Guàrdia Urbana i, també, la part corresponent de serveis centrals o auxiliars. Aquestes funcions, que poden ser objecte de decisions gairebé autònomes, estan, avui, principalment, en les àrees de Protecció Ciutadana, Ensenyament, Sanitat, Esports, Joventut, Urbanisme, Hisenda, Serveis Socials i, lògicament, Estadística. Els recursos humans de l'Ajuntament que podrien servir a l'organització descentralitzada s'ha avaluat en unes 5.500 persones. Al mateix temps, hi ha un conjunt de funcions, que, si bé no es pot afirmar que s'hi pugui preveure una millora de gestió amb la descentralització, en canvi són funcions o bé territorialitzades, o bé amb efectes clars en el territori i, per tant, a territorialitzar; caldria, en aquest cas, establir relacions funcionals entre els Consells Municipals de Districte i els departaments centrals. Aquestes darreres funcions afecten a les Àrees d'Urbanisme (licències d'obres, planejament i informació), Sanitat (Centres de Salut, Hospitals, inspeccions higièniques), Protecció Ciutadana (Parcs de Zona de Bombers), Finances (producció de rebuts) i Serveis i Empreses Municipals (Mercats zonals, habitatge, recollida d'escombraries i neteja), amb una dotació d'unes 3.000 persones. Les dotacions mitjanes resultants de les unitats de descentralització tindrien entre 600 i 900 persones (segons s'hi incloguin o no, els dos grups de funcions), equivalents a 2,4 - 3,6 funcionaris per cada 1.000 residents, que és molt semblant a la dotació de personal de molts Ajuntaments catalans.

20. Els departaments municipals han expressat tres tipus de pors a la descentralització, que són dubtes raonables. En primer lloc, que la descentralització complica la presa de decisió al fer-la compartir sectorialment i territorialment, al mateix temps que planteja problemes respecte als arxius o a la informació centralitzada. En segon lloc, que pot treure poder de negociació front a proveïdors o concessionaris al partir les unitats de servei. I, en tercer lloc, que molts serveis tenen relacions intenses entre ells i amb els serveis centrals, i que serà difícil establir l'organigrama definitiu i les relacions funcionals, polítiques i de decisió. En la mesura que el mapa dels nous districtes no queda afectat ni pel termini temporal en que la descentralització es portarà a terme ni perquè hi hagin més o menys funcions, es recomana que el futur Reglament de Descentralització determini molt clarament les línies efectives de poder i decisió, i que s'estableixi l'organigrama definitiu en base a estudis analítics de tasques administratives. Però caldrà també avaluar les possibilitats de centralització que milloraran al poguer aplicar de forma generalitzada l'informàtica i el teleprocés. Aquestes observacions poden lligar-se amb les limitacions que la futura legislació de Règim Local pugui imposar a les funcions dels òrgans representatius dels Districtes.

21. L'aspecte més determinant de qualsevol proposta per a l'organització territorial és el coneixement de la realitat territorial. Per tant, si s'arriba a saber de quina manera avui s'organitza i funciona la població barcelonina es podrà fer un pas metodològic important que incidirà en el coneixement geogràfic i social de Barcelona, bo i incorporant-hi la coneixença dels canvis ocorreguts a Barcelona des de l'última divisió en districtes. Aquests canvis són importants i han tingut una clara repercussió damunt del territori. Cal pensar, per exemple, en les conseqüències territorials dels moviments migratoris massius i el desigual assentament territorial de la població immigrada; en el nou repartiment de les activitats econòmiques, amb el paulatí abandó del centre urbà per part de la indústria, en la creació de nous centres comercials, en l'aixecament de barris nous, l'obertura de vials i avingudes i l'establiment d'una nova xarxa de comunicacions, de la que cal destacar l'allargament de la del metropolità.

No es pot oblidar, tampoc, que el paulatí millorament del nivell econòmic ha permès la generalització d'altres medis de comunicació, com són el vehicle privat individual, passant d'un parc de turismes de 75.000 vehicles, l'any 1960, a 600.000 turismes, l'any 1979, o l'ús del telèfon. Com a conseqüència, en molts casos, ha variat el sentit i la intensitat de les comunicacions intramunicipals, alguns centres del barri històric s'han buidat de les efectives funcions tradicionals de capitalitat i certes àrees (sectors ròtula o xarnera, com plaça Lesseps, plaça Espanya, avinguda Meridiana, etc.) han adquirit una rellevància molt més considerable.

22. L'anàlisi territorial s'ha encaminat, principalment, a obtenir les escales territorials significatives, és a dir, la determinació de l'agrupació d'unitats successivament significatives en nombre i grandària, per a lligar-ho amb les conclusions de l'anàlisi de funcions i decidir-se, després, per aquella escala territorial que permeti adaptar-hi més funcions.
23. L'anàlisi de la realitat actual, eixida de tots els canvis descrits, ha portat, d'un cantó, a constatar l'existència d'uns lligams i d'unes relacions que es mantenen en el sí de les barriades i, fins i tot, dels barris històrics, i, d'altra banda, l'existència d'interrelacions que hom podria anomenar "zonals", que configuren conjunts de barriades amb una innegable homogeneïtat social, econòmica, viària i morfologia urbana.
Els residents d'aquestes entitats territorials grans -que hauran d'esdevenir els nous districtes municipals de Barcelona- mantenen entre si unes relacions qualitativament diferents que amb la resta de la ciutat.
24. Com és lògic, l'homogeneïtat d'aquests districtes és molt més intensa en el seu nucli central, per anar-se diluint a mesura que hom se n'allunya, fins a arribar a unes franges limítrofes on és difícil d'establir la seva pertinença a un o a un altre districte. En aquest punt, el problema geogràfic de limitar uns districtes també és un problema de vorades.
A aquests resultats i conclusions s'hi ha arribat pel coneixement i estudi sistemàtic del territori municipal, per les respostes dels organismes municipals, de les institucions locals i de persones interessades i per l'aplicació de mètodes d'anàlisi addients al problema que s'havia de tractar.
25. Òbviament, aquests resultats, en línies generals, no s'aparten massa de les visions tradicionals de l'organització territorial de Barcelona. Però, a part de les diferents escales territorials que s'identificaren durant l'anàlisi, i que es descriuran tot seguit, en els resultats apareixen, tal com es veurà, algunes diferències que, tot i ésser de grandària no excessiva, determinen uns canvis en l'orientació, en la intensitat i en el significat final dels agrupaments.
26. L'evolució històrica de Barcelona demostra, d'antuvi, la primacia de les comunicacions "muntanya-mar", essent les comunicacions de "riu a riu" molt més escasses i, generalment, situades a la part alta de la ciutat. La disposició de la plana barcelonina explica la forma allargada de la majoria dels termes municipals del continu metropolità immediat, i el sentit convergent de les comunicacions que els unien al centre històric, que continuà mantenint el seu control sobre el conjunt de la nova ciutat. Per tant, es pot afirmar que els grans trets del relleu i l'evolució general, sembla que, a l'hora de projectar una nova divisió administrativa, han de redreçar les grans unitats administratives noves a un nombre força reduït.
27. L'anàlisi del territori i el de les relacions urbanes prefiguren tres grans conjunts, que, a priori, madament, coincideixen amb les tres grans conques hidrològiques del pla de Barcelona: Barcelona Central, que s'estén des de la Ciutat Vella fins a Pedralbes, Vallvidrera i la d'Hebron, passant per la trama Cerdà, dels dos Eixamples al Guinardó; La Barcelona Sud-Oest, que s'estén de les Corts a la Zona Franca, incloent Sants, el Poble Sec i Montjuïc; la Barcelona del Nord i del Nord-Est que s'estén dels Nou Barris i d'Horta fins als Barris de Sant Andreu, figurant-hi Sant Andreu com a nucli central.

S'ha comprovat que aquestes unitats, tot i la seva homogeneïtat interna, només poden ésser aptes per l'organització local de competències infraestructurals (col·lectors, vialitat, etc.) i que, com unitat de planejament i administració, necessiten un context metropolità, i, per tant, són sectors territorials que no serveixen com a unitats administratives, tenint en compte, també, la dificultat que representa la seva desigual extensió, la seva diferent magnitud o les seves diferències poblacionals (1.135.000 habitants; 504.000 habitants; 250.000 habitants).

28. Ara bé, les tres grans unitats primàries, malgrat que no es plasmin en entitats legals, seran el canemàs damunt del qual haurà de descansar qualsevol organització territorial de Barcelona ja que són el reflexe d'una realitat física que, al cap i a la fi, imposa la seva lògica i on s'han conformat barris i barriades al llarg de la història. La qüestió que segueix és el determinar si existeix una escala territorial intermitja entre aquesta divisió en tres grans unitats i la que resultaria tenint en compte les 34 barriades de Barcelona.

29. Però, si es continua l'anàlisi territorial tenint present els condicionants geogràfics, s'hi hauran d'afegir nous elements que imposaran una agrupació de barriades: l'existència dels llocs centrals, els fluxes de comunicacions, les barreres i sectors xarnera, etc. Considerar tot aquests elements ha portat a un agrupament de barriades que ha permès d'elaborar una organització de Barcelona en 6 - 10 grans unitats (vid. plans adjunts). En aquestes divisions apareixen diferències tan notables que reproduïxen les problemes dels districtes actuals. Hom pot citar, per exemple, que al costat de Districtes com el de Montjuïc, amb 86.000 habitants, apareix el del nord i nord-est de la ciutat, amb 858.000 habitants.

30. De l'anàlisi territorial s'en desprenen, doncs, les següents unitats o escales territorials significatives:

- àrea metropolitana
- ciutat de Barcelona
- tres grans unitats
- escala compresa entre 6 i 10 unitats
- escala entre barriades (34) i barris (50)

31. De l'anàlisi de competències es desprèn la següent tipologia de funcions:

- a) un primer grup, que necessita, per a la planificació i en part per a la gestió, el context metropolità. Són, especialment, les funcions infraestructurals.
- b) un segon grup, en que es pot descentralitzar la decisió i territorialitzar la gestió administrativa en l'escala territorial de 6 a 10 unitats.
Una part s'hi pot adaptar i una altra obtindria millora d'eficàcia amb aquesta organització. Són les funcions personals, especialment.
Addicionalment no hi ha cap funció que pugui adaptar la seva organització administrativa a l'escala de 34 - 50 unitats, encara que la influència d'alguns centres de servei tinguin aquesta escala.

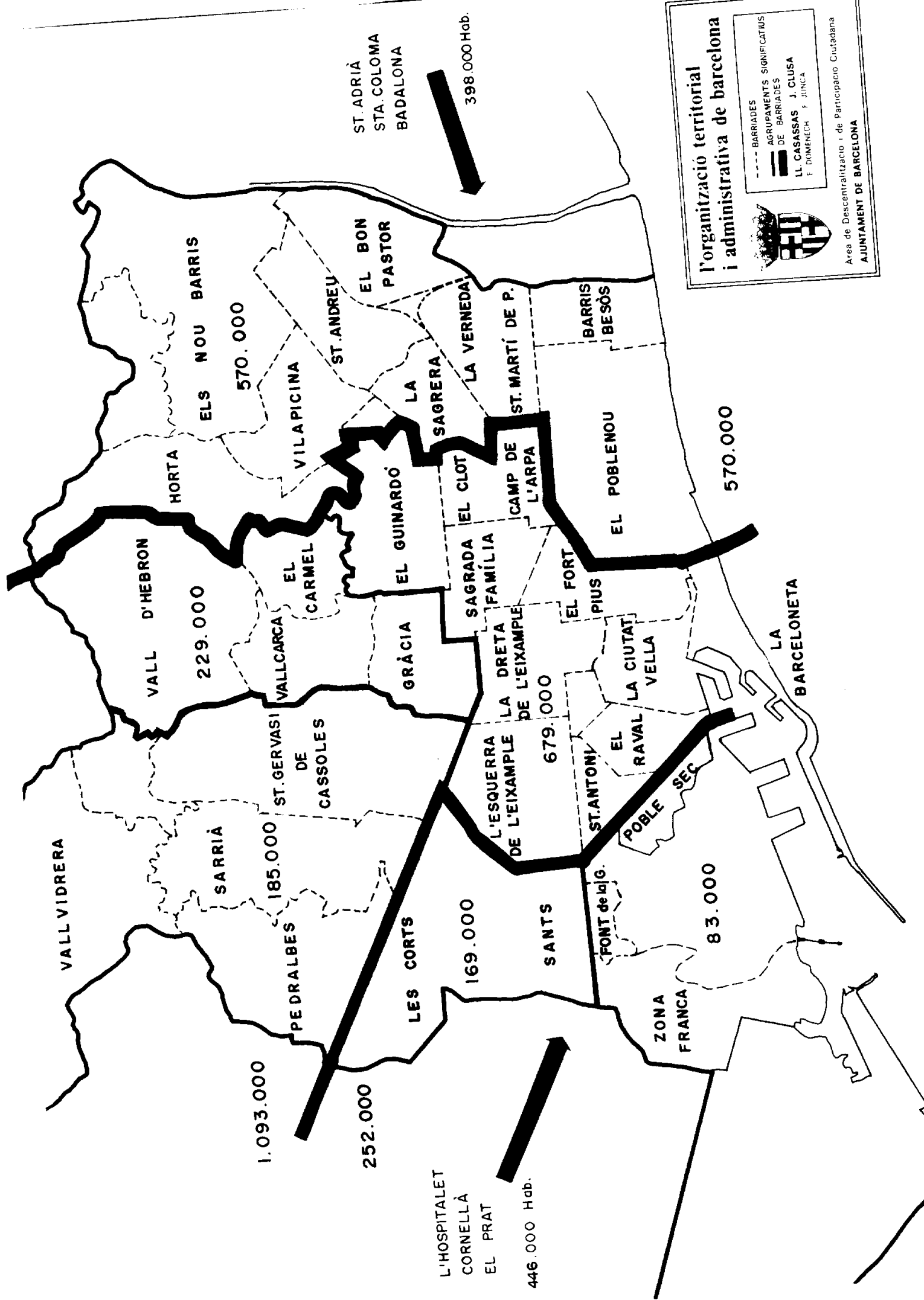
32. La proposta que compleix millor els termes de l'encàrrec és aquella que adscriu el grup de funcions descentralitzables o territorialitzables a l'escala territorial de sis a deu unitats. La implantació temporal de les funcions indicades ha de dependre i quedar inclosa dintre la reforma administrativa. Això vol dir que ens definim sobre uns continents (Districtes) que permeten agrupar un nombre significatiu de funcions que, en gestió descentralitzada, desconcentrada i territorialitzada han de constituir l'objectiu polític de la descentralització. La delimitació definitiva de les unitats territorials o districtes municipals vindrà imposada per l'anàlisi territorial. El contingut i el termini d'implantació, per la reforma administrativa.

33. Continuant aquesta anàlisi i apropant-se més a l'àmbit de les barriades, l'Àrea de Descentralització arribà a elaborar en un primer moment una hipòtesi de divisió de Barcelona en setze unitats. Moltes d'elles són massa petites per gestionar serveis com si fossin Ajuntaments i, a més, no responen a la realitat que es desprèn de l'anàlisi d'interrelacions urbanes. (Vid. pla adjunt).
- Veient les dificultats emanants del dit projecte i a partir del Mapa de Barriades, l'Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana va fer un altre hipòtesi d'agrupament, adaptant l'escala de deu unitats (Vid. pla adjunt).
- En aquest cas, es mantenen algunes desigualtats poblacionals i s'estableixen agrupaments en sentit "horitzontal" que no responen a la dinàmica interna de Barcelona, fet que podria arribar a dificultar l'exercici de la vida administrativa municipal.
34. Hom podria resumir tots els passos anteriors dient que s'està davant de dues opcions principals: o bé Barcelona dividida en 34 districtes, o bé Barcelona dividida en 6 - 10 districtes. Entremig, i com a resum i conseqüència de l'anàlisi efectuada i de la definició de sistemes i subsistemes segons les relacions territorials, apareix la proposta de l'estudi present: Barcelona s'hauria d'organitzar administrativament en nou unitats o districtes municipals que serien més uniformes que les divisions actuals i que tindrien una major homogeneïtat urbanística, de població resident i d'accessibilitats. S'ha comprovat que la majoria de serveis municipals que necessiten territorialitzar la seva activitat es podrien adaptar a aquesta proposta.
35. Les característiques indicades confereixen a aquests nous Districtes una forta cohesió i una individualització tan marcada que si hom volgués efectuar-hi alguna variació, aquesta no es podria encaixar amb la filosofia general de la divisió. Ben clar és que, en els resultats objectius de l'anàlisi efectuada i que figura en el mapa adjunt, no és possible afegir-hi cap més districte, per evitar caure novament en el desgavell que s'ha conegut. I reduir el nombre de Districtes per adaptar la divisió a les necessitats reals que, en alguns casos, la pràctica assenyala, només sembla possible fer-ho unint en una sola entitat territorial tota la ciutat històrica (la Ciutat Vella, el Raval i la Barceloneta), amb l'Eixample Cerdà des de St. Antoni al Fort Pius.
36. Creiem que la proposta és un bon instrument polític ja que pot simplificar les decisions centrals de l'administració municipal i pot permetre la descentralització municipal conferint entitat política als únics ens locals que són àmbits de vida col·lectiva i de relació diària. I és, també, un bon instrument tècnic-administratiu perquè simplifica la gestió administrativa assegurant que els serveis públics arribin a tots els ciutadans, apropant les decisions als problemes i als ciutadans, en un conjunt de serveis que poden ser millor gestionats a aquesta escala. I pot ésser també, l'embrió d'una futura organització metropolitana, amb dos esglaons autònoms de govern local.
37. Entenem que aquesta proposta soluciona més problemes polítics i de gestió i que s'adapta millor a les característiques territorials i humanes de Barcelona, que qualsevol de les divisions que s'han seguit a la ciutat. I ho entenem, també, perquè la nostra proposta ofereix una resposta completa i coherent a la demanda actual de descentralització de l'administració municipal i de participació ciutadana.

Barcelona, juny 1981

LLOCS DE POSSIBLE UBICACIÓ DE LES SEUS DELS DISTRICTES DE BARCELONA

- A) Consell Municipal del Districte Vè. (Plaça Bon Succés, nº. 3)
Pati Llimona (carrer Regomir, nº. 3 i 5)
- B) Consell Municipal del Districte IV (carrer Aragó, nº. 311)
- C) Hospital de Sant Pau (Av. Sant Antoni M^a. Claret)
Can Melis (Parc del Guinardó)
- D) Consell Municipal del Districte VII (Creu Coberta, nº. 104)
Edificis municipals de la Plaça d'Espanya.
- E) Consell Municipal del Districte III (Plaça Zorrilla, 7)
- F) Edificis Municipals de la Plaça Lesseps.
Consell Municipal del Districte VIII (Plaça Rius i Taulet, nº. 2)
- G) Edifici a construir a l'antiga Planta Asfàltica
(Confluència de Via Favència-Via Júlia-carrer Aiguablava).
- H) Consell Municipal del Districte IX-Sud (Plaça Orfila)
Centre Direccional, Sant Andreu - Meridiana. (Terrenys de la RENFE)
- I) Residència Gaudi (carrer Selva de Mar, nº. 211).
Consell Municipal del Districte X (Plaça Valenti Almirall)

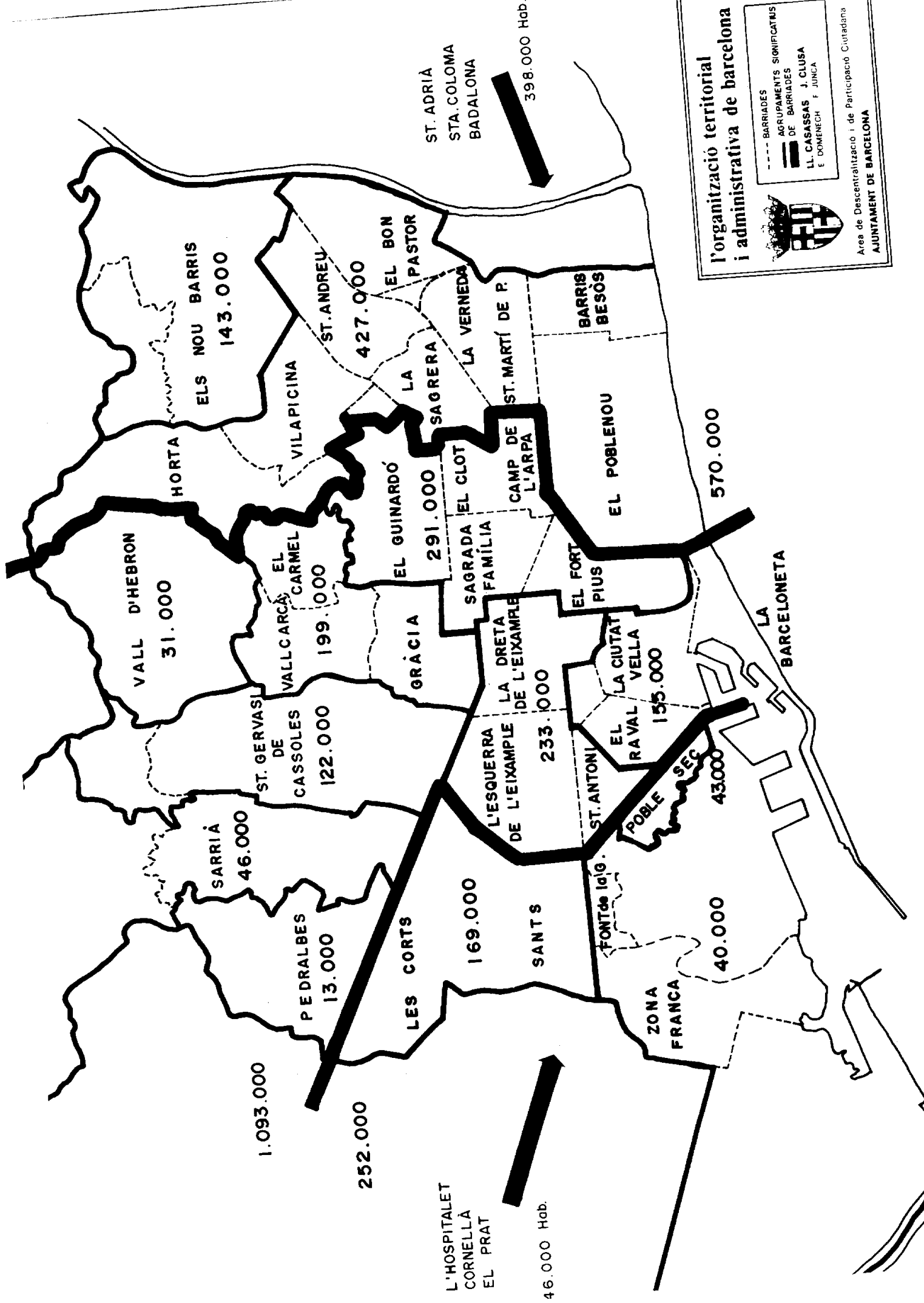

**l'organització territorial
i administrativa de barcelona**

----- BARRIADES
 [REDACTED] AGRUPAMENTS SIGNIFICATIUS
 [REDACTED] DE BARRIADES
 LL. CASASSAS J. CLUSA
 E DOMENECH F JUNCA

Area de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

L'organització territorial i administrativa de barcelona

--- BARRIADES
 --- AGRUPAMENTS SIGNIFICATIS DE BARRIADES
 LL. CASASSAS J. CLUSA
 E. DOMENECH F. JUNCA

Area de Descentralització i de Participació Ciutadana
 AJUNTAMENT DE BARCELONA

**territorial
barcelona**

LES NOUS DISTRICTES

USA

**Municipalitat Ciutadana
BARCELONA**

L'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL I ADMINISTRATIVA DE BARCELONA
FUNCIONS I ÀMBITS DE DESCENTRALITZACIÓ : ELS NOUS DISTRICTES

EQUIP DE TREBALL

Lluís Casassas i Simó
Joaquim Clusa i Oriach
Eduard Domènech i Turiella
Ferran Juncà i Riuró

amb la col.laboració de:

Antoni Gabarró i Ferrer
Manuela García-Cuenca i Ariati

Mecanografia

Rosa Mª Pedrerol
Rosa Mª Miquela
Mª Rosa Castellsagué
Anna Fuster

Delineació

Nuri Mirabent i Junyent

ESTUDI ENCARREGAT PER L'ÀREA DE DESCENTRALITZACIÓ I DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA (NOVEMBRE 1980)

El Pressupost del treball ha estat de 2.352.000 Ptes.

L'Elaboració ha requerit la dedicació de 3.500 hores professionals

L'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL I ADMINISTRATIVA DE BARCELONA
FUNCIONS I ÀMBITS DE DESCENTRALITZACIÓ : ELS NOUS DISTRICTES

	PÀGINA
PRESENTACIÓ DEL REGIDOR-CONSELLER	
INTRODUCCIÓ	I-VII
I. L'ENCÀRREC (VOLUM I)	
1.1. NECESSITATS I CONDICIONANTS DE LA NOVA ORGANITZACIÓ TERRITORIAL I ADMINISTRATIVA	1
1.2. LES DIVISIONS EXISTENTS	13
1.3. PRINCIPIS I OBJECTIUS ADMINISTRATIUS, TERRITORIALS I POLÍTICS	21
II. ELS CONDICIONANTS TERRITORIALS	
2.1. LES UNITATS MÍNIMES D'AGREGACIÓ : LES BARRIADES	26
2.2. HIPÒTESIS DE TREBALL	31
2.3. TÈCNIQUES D'ANÀLISI	37
2.4. LES RELACIONS RESIDÈNCIA - TREBALL	48
2.5. LES RELACIONS TELEFÒNIQUES	61
2.6. LES ZONES URBANES LÍMITROFES	77
2.7. CONCLUSIONS. DIVISIONS POSSIBLES I ESCALES TERRITORIALS DE BARCELONA	87
III. ELS CONDICIONANTS DE LA GESTIÓ PÚBLICA (VOLUM II)	
3.1. FUNCIONS ADMINISTRATIVES, TERRITORI I ORGANITZACIÓ MUNICIPAL. ENFOC METODOLÒGIC	108
3.2. URBANISME	120
3.3. OBRES PÚBLIQUES	145
3.4. TRANSPORT PÚBLIC I CIRCULACIÓ	161
3.5. SERVEIS DE PROVEÏMENTS, RESIDUS SÒLIDS I AIGUES	164
3.6. PROTECCIÓ CIUTADANA : GUÀRDIA URBANA I BOMBERS	171
3.7. SANITAT	194
3.8. SERVEIS SOCIALS	221

	PÀGINA
3.9. DESCENTRALITZACIÓ I PARTICIPACIÓ CIUTADANA	243
3.10. CULTURA, JOVENTUT I ESPORTS	248
3.11. FINANCES	264
3.12. HABITATGE	270
3.13. ENSENYAMENT	281
3.14. CONCLUSIONS. ELG REQUERIMENTS TERRITORIALS DE LES FUNCIONS I SERVEIS MUNICIPALS	301
IV. ALTERNATIVES D'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL I ADMINISTRA- TIVA (VOLUM III)	318
V. LA PROPOSTA	
5.1. LES POSSIBILITATS DE DESCENTRALITZACIÓ I TERRITORIALITZACIÓ DE LES FUNCIONS I SER- VEIS MUNICIPALS	321
5.2. LA PROPOSTA DE NOU UNITATS. JUSTIFICACIÓ URBANÍSTICA I HISTÒRICA	330
VI. SÍNTESIS	361
ANNEXOS	
1. DESCRIPCIÓ DE LES UNITATS TÈCNICO-ADMINISTRATIVES DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA	1
2. EXEMPLE DELS RESULTATS DE L'ANÀLISI D'AGRUPACIONS. TRUCADES TELEFÒNIQUES	73

ÍNDEX DE TAULES I MAPES. VOLUM I

CAPÍTOL I. L'ENCÀRREC

PÀGINA

1.1	NECESSITATS I CONDICIONATS DE LA NO- VA ORGANITZACIÓ TERRITORIAL I ADMI- NISTRATIVA	
MAPA 1.1.1.	DISTRICTES I BARRIS ACTUALS	4
MAPA 1.1.2.	LIMITS TERRITORIALS DE LES AA.VV. (ABRIL 1980)	5
MAPA 1.1.3.	BARRIS DE LA CIUTAT	6
TAULA 1.1.1	DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ RE- SIDENT DE BARCELONA PER DIS- TRICTES	11
TAULA 1.1.2	EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ RESI- DENT CATALUNYA	12
1.2	LES DIVISIONS EXISTENTS	
MAPA 1.2.1.	ZONES DE RECAPTACIÓ	14
MAPA 1.2.2	JUTJATS MUNICIPALS	15
MAPA 1.2.3	DISTRICTES DE LA POLICIA	17
MAPA 1.2.4	ZONES DEL REGISTRE DE LA PROPIETAT	18
MAPA 1.2.5	DISTRICTES DE CORREUS	19

CAPÍTOL II.ELS CONDICIONANTS TERRITORIALS

2.1	PROBLEMES DE LÍMITS A LES BARRIADES	
MAPA 2.1.1	PROBLEMES DE LÍMITS A LES BARRIADES	30
2.2	HIPÓTESI DE TREBALL	
MAPA 2.2.1.	HIPÓTESI DE DIVISIÓ SEGONS CONDICIONANTS GEOGRÀFICS	33
2.4	EL RESULTAT DE LES RELACIONS RESIDÈNCIA- TREBALL	
MAPA 2.4.1	CONNECTIVITATS RESIDÈNCIA- TREBALL (1era. relació)	51
MAPA 2.4.2	CONNECTIVITATS RESIDÈNCIA- TREBALL	52

GRÀFIC 2.4.1	CONNECTIVITATS RESIDÈNCIA TREBALL. ESTRUCTURA DE RELACIÓ	53
MAPA 2.4.3	CONNECTIVITATS RESIDÈNCIA-TREBALL.PASSOS:1-29	54
MAPA 2.4.4	CONNECTIVITATS RESIDÈNCIA-TREBALL.PASSOS:26-40	55
MAPA 2.4.5	CONNECTIVITATS RESIDÈNCIA-TREBALL.PASSOS:40-50	56
MAPA 2.4.6	CONNECTIVITATS RESIDÈNCIA-TREBALL	57
TAULA 2.4.1	JERARQUIES ZONALS SEGONS LA MATRIU LÍMIT. RESIDÈNCIA-TREBALL	58
2.5	ELS RESULTATS DE LES RELACIONS TELEFÒNIQUES	
MAPA 2.5.1	CONNECTIVITATS TRUCADES TELEFÒNIQUES (1era. RELACIÓ)	64
MAPA 2.5.2	CONNECTIVITATS TRUCADES TELEFÒNIQUES (2ona. RELACIÓ)	65
GRÀFIC 2.5.1	CONNECTIVITATS TRUCADES TELEFÒNIQUES. ESTRUCTURA DE RELACIÓ	66
A)	AGRUPACIONS AMB TRUCADES TELEFÒNIQUES INTRA-ZONALS.	
MAPA 2.5.3	CONNECTIVITATS TRUCADES TELEFÒNIQUES.PASSOS:1-7	67
MAPA 2.5.4	CONNECTIVITATS TRUCADES TELEFÒNIQUES.PASSOS: 8-13	68

MAPA 2.5.5	CONNECTIVITATS TRUCADES TELEFÒNIQUES. PASSOS: 14-20	69
MAPA 2.5.6	CONNECTIVITATS TRUCADES TELEFÒNIQUES. PASSOS: 21-25	70
TAULA 2.5.1	JERARQUIES ZONALS SEGONS LA MÀTRIU LÍMIT AMB RELACIONS INTRA-ZONALS	71
B) AGRUPACIONS SENSE TRUCADES TELEFÒNIQUES INTER-ZONALS		
MAPA 2.5.7	CONNECTIVITATS TRUCADES TELE- FÒNIQUES. PASSOS: 1-7	72
MAPA 2.5.8	CONNECTIVITATS TRUCADES TELE- FÒNIQUES. PASSOS: 8-13	73
MAPA 2.5.9	CONNECTIVITATS TRUCADES TELE- FÒNIQUES. PASSOS: 13-18	74
MAPA 2.5.10	CONNECTIVITATS TRUCADES TELE- FÒNIQUES. PASSOS: 19-23	75
2.6 LES ZONES URBANES LIMÍTROFES		
MAPA 2.6.1	ESTUDIS DE CONNECTIVITATS SISTEMES DE RE- SIDÈNCIA-TREBALL. MUNICIPIS DE LA C.M.B.	78
MAPA 2.6.3	RELACIONS RESIDÈNCIA-TREBALL ZONES DE L'HOSPITALET-ESPLU- GUES-CORNELLÀ	79
MAPA 2.6.2	RELACIONS RESIDÈNCIA-TREBALL ZONES DEL BESÒS	80
2.7 CONCLUSIONS. ELS REQUERIMENTS TERRITORIALS DE LES FUNCIONS I SERVEIS MUNICIPALS		
MAPA 2.7.1	ESCALA TERRITORIAL -4	90
MAPA 2.7.2	ESCALA TERRITORIAL -3	94
MAPA 2.7.3	ESCALA TERRITORIAL -2	96
MAPA 2.7.4	HIPÒTESI DE DIVISIÓ EN 10 DISTRICTES- OCTUBRE 1980	98

	PÀGINA
MAPA 2.7.5 HIPÒTESI DE DIVISIÓ EN 16 DISTRICTES. OCTUBRE 1980	99
GRÀFIC 2.7.1 SISTEMES I SUBSISTEMES SE- GONS RELACIONS TERRITORIALS	106
MAPA 2.7.6 PROPOSTA FINAL SEGONS RELACIONS TERRITOTRIALS	107

CAPÍTOL III. ELS CONDICIONANTS DE LA GESTIÓ PÚBLICA

3.3. OBRES PÚBLIQUES

TAULA 3.3.1. INVERSIÓ PRBVISTA PEL 1980 149

TAULA 3.3.2. DISTRIBUCIÓ TERRITORIAL DE
L'INVERSIÓ 1980 150

MAPA 3.3.1. DISTRIBUCIÓ D'EDIFICIS AD-
MINISTRATIUS I CULTURALS 154

3.5. SERVEIS DE PROVEIMENTS, RESIDUS SÒLIDS
I AIGUES

MAPA 3.5.1. AGRUPACIONS TERRITORIALS DE
MERCATS 170

MAPA 3.5.2. ÀREES DE NETEJA.INSPECCIÓ 171

3.6. PROTECCIÓ CIUTADANA

GRÀFIC 3.6.1. DOTACIONS DE GUÀRDIES I CLA-
SSES PER 1000 RESIDENTS SE-
GONS PROBLEMÀTIQUES URBANES 181

MAPA 3.6.1.AGRUPACIONS TERRITORIALS 186

MAPA 3.6.2.ZONES D'ACTUACIÓ DEL SERVEI
DE BOMBERS=PROPOSTA 192

3.7. SANITAT

MAPA 3.7.1.PROJECTE D'ASSISTÈNCIA PRIMA-
RIA DE BARCELONA.MAPA SANI-
TARI.1979 201

MAPA 3.7.2.PROPOSTA D'ÀREES D'URGÈNCIES 220

3.8. SERVEIS SOCIALS

MAPA 3.8.1. DISTRIBUCIÓ D'EDIFICIS D'
ACCIÓ SOCIAL 233

3.9. CULTURA,JOVENTT I ESPORTS

TAULA 3.9.1.DESPESES TERRITORIALITZADES
DE L'ÀREA DE CULTURA 250

MAPA 3.9.1.UNITATS TERRITORIALS DE L'
ÀREA D'ESPORTS 263

3.13. ENSENYAMENT

MAPA 3.13.1.DISTRIBUCIÓ DELS CENTRES
ESCOLARS PÚBLICS 298

MAPA 3.13.2.ZONES ACTUALS DELS EQUIPS
DE CONSERVACIÓ D'EDIFICIS
ESCOLARS 299

MAPA 3.13.3.POSSIBLES ZONES DELS EQUIPS
TÈCNICS DE CONSERVACIÓ D'
EDIFICIS ESCOLARS 300

3.14. CONCLUSIONS. ELS REQUERIMENTS DE LES FUNCIONS I SERVEIS MUNICIPALS

TAULA 3.14.1.FUNCIONS;REQUERIMENTS I
ESCALA TERRITORIAL 303

GRÀFIC 3.14.1.PLANTILLA DE PERSONAL DELS
AJUNTAMENTS PER 1000 HAB. 316

GRÀFIC 3.14.2.DOTACIONS MUNICIPALS.
GUÀRDIA URBANA 317

INDEX DE TAULES I MAPES . VOLUM III.

CAPITOL V. LA PROPOSTA.

5.1. LES POSSIBILITATS DE DESCENTRALITZACIÓ I TERRITORIALITZACIÓ DE LES COMPETÈNCIES DE L'AJUNTAMENT	
TAULA 5.1.1.FUNCIONS DESCENTRALITZABLES. FUNCIONS, INSTAL·LACIONS, SERVEIS I FUNCIONARIS	321
TAULA 5.1.2.FUNCIONS TERRITORIALITZABLES.FUNCIONS, INSTAL·LACIONS, SERVEIS I FUNCIONARIS	326
5.2. LA PROPOSTA DB NOU D'UNITATS. JUGTIFICACIÓ URBANÍSTICT I HISTÒRICA.	
MAPA 5.2.1.EL RAVTL-CIUTAT VELLA-BARCELONETA	337
MAPA 5.2.2.MAPA HISTÒRIC.EL RAVAL-CIUTAT VELLA	338
MAPA 5.2.3 ST. ANTONI-ESQUERRA I DRETA DE L'EIXAMPLE-FORT PIUS.	339
MAPA 5.2.4 MAPA HISTÒRIC. L'EIXAMPLE	340
MAPA 5.2.5 GUINARDÓ-SAGRADA FAMÍLIA-CLOT-CAMP DE L'ARPA.	343
MAPA 5.2.6. LES CORTS-SANTS-ZONA FRANCA-PORT-LA FONT DE LA GUATLLA-MONTJUIC.	344
MAPA 5.2.7. MAPA HISTÒRIC. LBS CORTS-SANTS.	345
MAPA 5.2.8 PEDRALBES - SARRIÀ- ST. GBRVASI.	348
MAPA 5.2.9 MAPA HISTÒRIC. SARRIÀ-ST. GBRVASI.	349
MAPA 5.2.10 GRACIÀ-VALLCARCA-EL CARMEL-LA VALL D'HEBRON	350
MAPA 5.2.11.MAPA HISTPÒRIC. GRTCIA-VTLLCARCA	351
MAPA 5.2.12.ELS NOU BARRIS.	353
MAPA 5.2.13.HORTA-VILAPICINA-LT SAGRERA-CONGRÉS-ST. ANDREU-EL BON PASTOR.	354
MAPA 5.2.14.LA VERNEDA-ST. MARTÍ DE PROVENÇALS-EL POBLENOU.	355
MAPA 5.2.15.MAPA HISTÒRIC.EL POBLENOU	356
MAPA 5.2.16. MAPA HISTÒRIC.LA VERNEDA-POBLENOU	377

PRESENTACIÓ

La voluntat renovadora de l'Ajuntament de Barcelona, sorgit l'abril de 1979 de les primeres eleccions democràtiques es va fer palesa en l'aprovació de la descentralització com a un dels eixos vertebradors del seu programa de govern.

S'obria, doncs, un nou camí en la política municipal que hauria de portar forçosament a la creació d'unes unitats administratives equilibrades i a la constitució d'uns òrgans de govern capaços d'assumir amb eficiència l'exercici de les competències descentralitzades. La vella divisió de la Ciutat en dotze districtes des del 1949 no era l'adequada: eren districtes desiguals pel seu nombre d'habitants, no responien a la morfologia del territori i trencaven nuclis històrics de convivència.

Per aquest motiu, l'Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana, impulsora i coordinadora del procés de descentralització, va veure com a tasca prioritària el fer un estudi aprofundit de les funcions administratives i del territori per tal de poder arribar a definir els àmbits més adequats per a un nou model d'Administració municipal.

Aquest estudi va ser encomanat a l'equip dirigit pel Geògraf Lluís Casassas i l'Economista Joaquim Clusa, tant pel reconegut coneixement que ambdós tenien de Barcelona com per l'experiència que en matèria de competències municipals havien acumulat amb un primer estudi sobre l'Administració municipal a Catalunya.

Avui, al cap del seu llarg i tossut esforç per conèixer la Ciutat i el seu Ajuntament, l'Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana rep amb agraïment el treball d'aquest equip i considera que el resultat final supera amb escreix els termes de l'encàrrec que li fou fet.

En presentar aquest estudi, l'Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana vol fer constar que, ateses les discussions conjuntes amb els autors al llarg del treball, fa seves les conclusions i la proposta de la nova organització territorial i administrativa de la Ciutat, si bé és molt conscient que aquesta proposta no fa més que obrir el debat que necessàriament hauran de portar a terme les forces polítiques presents avui a l'Ajuntament i a Catalunya, les diferents entitats ciutadanes i el conjunt del poble de Barcelona.

Jordi Vallverdú
Regidor - Conseller

juny, 1981

INTRODUCCIÓ

1. Quan el mes d'octubre de 1980 acceptàrem l'encàrrec de redactar una proposta referent a una nova organització territorial i administrativa de la Ciutat que ens féu l'Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona, sabíem que anàvem a emprendre una recerca difícil.
Apropar-se a l'estudi de Barcelona per incidir en la seva evolució actual i futura, volia dir disposar-se a seguir uns camins plens de precedents valuosos, entre els quals, ens sembla que és just recordar el nom de tres homes que, al llarg del segle vint, han ensenyat a tothom a esguardar Barcelona i a conèixer-la. Aquests homes són Francesc Carreras i Candi, Agustí Duran i Sanpere i Pau Vila i Dinarés, sense el mestratge dels quals hauria estat molt difícil tota la discussió posterior sobre el sentit de la ciutat.
2. L'elaboració d'aquest treball, doncs, comportava un repte professional que assumírem des del principi. Pensàvem que l'obra dels mestres citats ens hauria de servir d'agulló i d'estímul, tot i la responsabilitat que representava continuar, en profunditat, la tasca per ells iniciada, que volíem dur a terme per contribuir a la millor coneixença de la Ciutat.
3. L'objectiu que es pretenia, era entendre les relacions entre la realitat físico-territorial i humana de la Barcelona actual (ciutat i metròpoli) en relació a les funcions político-administratives de l'Ajuntament, que tinguin algun impacte territorial i que puguin ser objecte de descentralització. El treball hauria d'acabar-se amb l'estudi de la idoneïtat d'una proposta de deli-

mitació territorial de nous districtes. Es tractava, també, d'aplicar un mètode d'anàlisi i una línia argumental que havia estat emprada per a la reorganització del govern local i metropolità a Europa.

4. Cal dir, des d'un bon principi que aquest treball no l'hem fet sols. La seva complexitat, la novetat, en el nostre context, del mètode d'anàlisi, l'ampli ventall d'opinions dels informants, i la difícil penetració en un camp mancat de precedents d'obertura, podrien haver fet semblar que era prolemàtica la terminació de la tasca empresa. Però si s'han assolit els resultats propostos, fou perquè s'ha treballat estretament units en la recerca amb l'Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona, en un ampli sentit de col.laboració i d'exigència. Especialment ens cal assenyalar la participació personal del seu Regidor-Conseller, Jordi Vallverdú, i la de la Delegada de Serveis, Graziela Costa, l'absència de les quals hauria pogut tenir una influència desfavorable sobre el procés de l'obra i els resultats obtinguts.

5. El Treball, un cop acabat, consta de les parts següents:

- 1ª. L'encàrrec, en la que es planteja la necessitat i condicionants de la nova organització territorial i administrativa de Barcelona, és la part on s'estudien les altres divisions existents i l'experiència internacional comparada, exposant els principis i objectius administratius, territorials i polítics de la descentralització.
- 2ª. Els condicionants territorials és la part que comprèn l'anàlisi de les barriades, després d'explicitar les hipòtesis de treball i les tècniques d'anàlisi, insistint, especialment, en els resultats de l'estudi de les relacions residència-treball, de les relacions telefòniques, de la distribució terri

torial dels grups socials i de les realitats històriques i urbanístiques que condicionen el creixement de la Ciutat. Aquesta part acaba amb la presentació de les possibles divisions i escales territorials de la Ciutat, és a dir, del nombre i grandària de les possibles unitats significatives a partir de l'agrupament dels barris històrics.

- 3^a. Els condicionants de la gestió pública és la part que analitza les relacions entre les funcions administratives, el territori i l'organització municipal, detallant els casos de l'urbanisme, d'obres públiques, de transport públic i circulació, dels serveis d'abastament i neteja de la ciutat, de la protecció ciutadana (Guàrdia Urbana i Bombers), de la sanitat, de la cultura, dels esports i la joventut, de l'ensenyament, dels serveis socials i de l'habitatge.
- 4^a. Alternativa d'organització territorial i administrativa que confronta les conclusions de les dues anàlisis precedents -territorial i administrativa- en relació a diferents propostes de "continents" (districtes) i "continguts" (funcions).
- 5^a. La proposta, on es tracten les possibilitats de descentralització i territorialització de les funcions i dels serveis públics i, com a conclusió final, es fa la justificació urbanística i històrica de la proposta de nou unitats.
6. De la relació anterior ja es desprèn l'envergadura i la complexitat del treball i la part de compromís polític que comporta, com qualsevol altre treball professional que ha d'acabar amb una proposta definida. Hem de dir que som conscients de la responsabilitat política que es contreu, defensant-la i, més encara, quan, com en el cas present, és innovadora i, els seus objectius i continguts, inhabituals. Però ens plau manifestar que assumim la responsabilitat d'aquesta proposta i de les conclusions de tota la recerca, tant de les de caràcter general com de les de cadas-

cuna de les anàlisi parcials de les funcions administratives de l'Ajuntament.

7. Així i tot, també ens plau fer constar, d'una manera explícita i clara, el nostre reconeixement a tots aquells que, recentment, s'han decantat vers l'estudi de Barcelona quan els canvis experimentats per la Ciutat exigien una nova anàlisi, així com mantenir una vetlla punyent. Aquesta nova etapa d'apropament als problemes urbans, que ja havien anunciat els articles de Pierre Vi-lar, s'inicià amb els treballs de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, de 1963-68, i amb els de la Revisió del Pla Comarcal de 1953, aprovada com Pla General Metropolità, i veié l'aparició, entre d'altres, de les obres d'Criol Bohigas, Jordi Borja i Marçal Tarragó, i els altres autors del llibre de la Gran Barcelona, Manuel Campo, Alexandre Cirici, Eugeni Giral, Josep Mª Huertas, Francesc Martí, Eduard Moreno, Rafael Prada, Francesc Moreno, Albert Serratosa, Manuel de Solà-Morales, Joan Antoni Solans, Lluís Solé i Sabarís, Salvador Tarragó, etc, sense oblidar l'Atlas de Barcelona de Montserrat Galera i altres, que el Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears publicà el 1972 i que ha servit de fonament gràfic a molts dels treballs indicats, i els treballs de recerca d'Anna Alabart referents a barris i barriades de Barcelona i a l'evolució de les seves Associacions de Veïns.
8. Potser, en aquesta recerca, no s'hauria pogut evitar un cert aire teòric, malgrat l'ajuda que representà la consulta de les obres dels autors citats i a pesar de la constant compulsa amb la realitat territorial, sense la discussió amb molts tècnics i funcionaris de l'Ajuntament, amb els quals s'ha mantingut una llarga cinquantena d'entrevistes. Hem d'agrair, doncs, les atencions, recomanacions i ajudes dels senyors Aleman, Angelet, Bas, Benach, Casamor, Castelltort, Ferrer, Figueruelo, Flaqué, Garcia, Galò-fré, Giralt, Jiménez, Martí, Muixí, Obiols, Pareja, Pérez, Puig, Puigdomènech, Sarquella, Sánchez-Monjo, Teixidor, Thorson, Tuldrà, Valls, Viladot i un llarg etcètera, del qual s'ha de desta-

car el rol important jugat del Gabinet de Programació de l'Ajuntament de Barcelona (del que assenyallem, especialment, els senyors Botella, Palomar i Maragall i les senyores Lluçia i Biosca), en l'aportació de dades de personal i en l'enquesta sobre funcions i problemes generals, i del senyor Josep Ma Canals, tant pel contingut de les seves recerques precedents com per l'aportació estadística.

9. L'amplitud de la recerca efectuada ha permès que, en diversos moments, fossin apreciables i estimables les participacions i col.laboracions vingudes de variats horitzons:
- senyor Rodríguez Bayreguet, de la Direcció General de Transports de la Generalitat, pel lliurament de dades referents a les relacions residència-treball;
 - senyora Pilar Vilarrazo, per la seva contribució al disseny del mapa final amb promptitud i eficàcia;
 - el Centre de Càlcul d'ENHER, i el senyor Torrecilla, que permeten disposar de l'ordenador, durant l'anàlisi dels condicionants territorials, amb el corresponent estalvi, tant econòmic com de temps;
 - Companyia Telefònica Nacional d'Espanya, per la possibilitat oferta de treballar amb les dades dels fluxos detrucades telefòniques,
 - el Centre d'Informàtica de FECSA i als senyors Cchoa i Cabré, per la seva participació en la mecanització d'algunes dades de residència treball.
10. Però tampoc es pot ignorar que una part important del treball es deu a aspectes de l'experiència personal dels autors. Si del coneixement directe de Barcelona que té Lluís Casassas en són exemple algunes de les seves publicacions (Barcelona i l'espai cata-

là; el Barcelonès i Barcelona ciutat - De l'entrada del nou segle a la capital Regional; Barcelona i la seva rodalia, col.laborant amb Pau Vila, etc.), Joaquim Clusa ja havia contribuït a la coneixença de la ciutat i de l'administració local amb un conjunt de treballs (Estudis de localització industrial a l'entorn metropolità de Barcelona de 1969 i 1980; Manual de Formació Municipal del CEUMT, etc.).

I, potser es pot acabar aquesta relació, amb l'obra que tots dos, amb els mateixos col.laboradors, han ofert recentment, patrocinada per la Fundació Bofill de Barcelona, titulada L'Organització Territorial de Catalunya, on té un lloc ben destacat el paper de la ciutat de Barcelona i del seu entorn metropolità.

11. Malgrat tots aquests precedents, que han servit de recolzament a l'elaboració d'aquesta obra, no s'haurien pogut assolir els resultats finals, si no s'hagués tingut la col.laboració inestimable d'Eduard Domènech i de Ferran Juncà, amb els que, cada cop més, es va materialitzant un vertader equip de treball. També ha estat important el paper de Rosa Maria Pedrerol i de Núria Mirabent, sense la participació de les quals la tasca efectuada no hauria assolit el seu nivell final.

Cal, també, deixar constància de la col.laboració d'Antoni Mª Gabarró, amb qui compartim la responsabilitat de l'elaboració dels capítols que tracten dels sectors de Sanitat, Urbanisme, Habitatge i Serveis Socials. Ens hauria complagut de comptar amb la seva ajuda des de l'inici de la recerca.

12. Tal com hem dit al començament, elaborar aquest treball comporta va un repte professional important que assumiríem des del principi. Ara, sentim la satisfacció d'haver-lo acabat i de lliurar a la Ciutat un instrument de treball i de discussió que pot con-

tribuir a la seva coneixença i millorament.

Barcelona, set de juny de 1981

Lluís Casassas i Simó

Joaquím Clusa i Oriach

I. L'ENCÀRREC

1.1 NECESSITATS I CONDICIONATS DE LA
NOVA ORGANITZACIÓ TERRITORIAL I
ADMINISTRATIVA

1.1. NECESSITATS I CONDICIONANTS D'UNA NOVA DIVISIÓ

1. La Llei Especial de Barcelona del 1960 va establir, seguint les directrius de la Llei de Règim Local del 1955, les Juntes i els dotze districtes avui vigents.
2. Una nova divisió administrativa de la ciutat és "necessària des de qualsevol punt de vista, donat el desequilibri existent entre els districtes pel que fa a la seva població i estructura"(1). Per això, "com a primer pas per a l'acompliment d'aquest objectiu, foren creades pel Consell Plenari Municipal, segons acords de 23 de juliol i 17 de desembre de 1979, respectivament, una Comissió municipal especial i una Comissió ciutadana formada, aquesta darrera, per representants d'entitats, per tal d'informar la proposta de nova divisió administrativa i cuidar del seguiment dels treballs". El treball que es presenta pretén donar elements de judici i propostes, per a facilitar la discussió pública i política de la nova divisió en districtes i de l'estructura político-administrativa corresponent.
3. El primer pas per aquest treball ha estat la delimitació dels barris naturals, o Mapa de barriades de Barcelona (2). La FAVB efectuà la primera informació pública, el mes de juny de 1980. Hi hagué reunions públiques informatives a tots els Consells

(1) Ajuntament de Barcelona, Àrea de Descentralització i Participació Ciutadana, "Memòria. Maig 1979 - juliol 1980", pàg. 12.

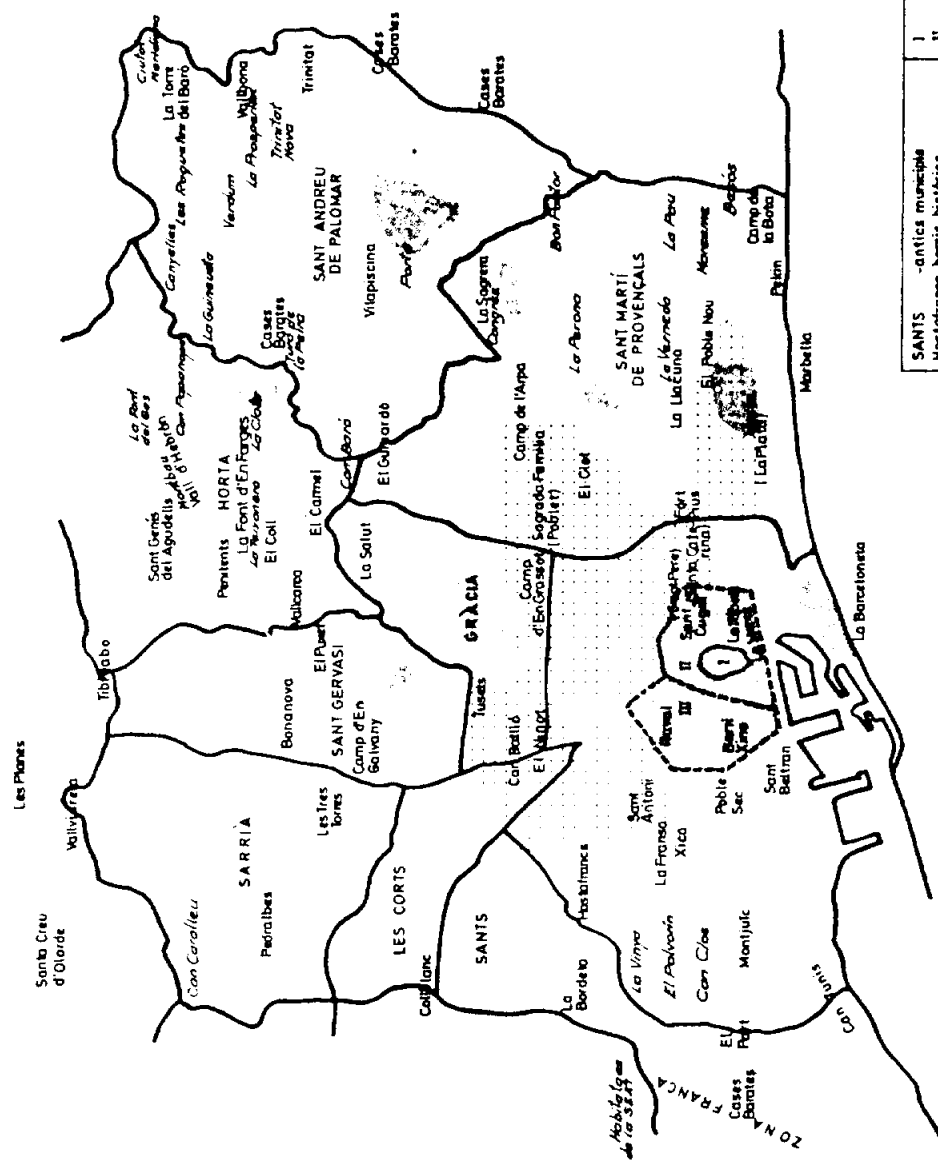
(2) Alabart Vila, Anna, "Mapa de Barriades de Barcelona", a CEUMT La Revista Municipal, n. 33. Pàg. 2-7, desembre 1980.

Municipals de Districte i es donà tota la difusió possible a través dels mitjans de comunicació per a que la proposta arribés a tothom. Aquest treball té una importància cabdal perquè estableix les unitats mínimes que no poden ser trencades en la delimitació definitiva. "La definició o delimitació dels barris era indispensable si hom no volia tornar a caure en una situació com l'actual en que no solament són ignorats els límits d'alguns barris sinó que alguns d'ells es troben dividits entre dos o tres districtes. La nova divisió de la ciutat en districtes ha d'aconseguir estructurar, doncs, uns districtes coherents i uns barris ben delimitats com a unitats de participació" (Memòria, pàg. 13). Addicionalment el treball sobre les barriades de Barcelona partia també de "la conveniència de reforçar i consolidar el coneixement de la ciutat i dels seus barris entre els barcelonins", així com la necessitat de "fer comparables i acumulables els resultats que durant els darrers anys s'havien fet sobre els barris de Barcelona" (Alabart, pàg. 4, ob.cit.). Aquesta delimitació també és un punt de partida del present treball.

4. Les necessitats i condicionants d'una nova divisió administrativa, és a dir, d'una nova ORGANITZACIÓ TERRITORIAL de la ciutat, es poden sistematitzar en els següents aspectes:
 1. La divisió del 1959 trenca barriades històriques.
 2. Els districtes actuals presenten desproporcions en població resident i problemàtica territorial.
 3. La voluntat efectiva de descentralització i participació del nou Ajuntament, amb el desig de donar poder polític i administratiu als àmbits de descentralització per a poder incidir en la millora de la qualitat de vida dels ciutadans.

4. Els canvis demogràfics i físics que s'han produït a Barcelona i al seu entorn metropolità des del 1959 ençà.
5. Els canvis en la mobilitat, la xarxa urbana de transport i en els hàbits de compra.
5. La divisió del 1959 trenca barriades històriques i, per tant, delimita deficientment els àmbits de vida col·lectiva. Exemples clars, d'aquest fet, són els repartiments de l'Esquerra de l'Eixample entre el Districte IV i el Districte XI, de la Ciutat Vella entre el Districte I i el IV, de Clot-Camp de l'Arpa entre els Districtes IX, X i XII, de la Sagrada Família entre els Districtes X i IX, o de la Vall d'Hebron entre els Districtes VIII i XII. Els tres plànols que segueixen permeten comparar, sota la base del mapa de barriades, els districtes actuals amb els barris històrics i amb els límits territorials de les Associacions de Veïns.
6. La desproporció de població resident i problemàtica dels districtes actuals. De districtes amb 60.000 i 70.000 residents (Districte V - Districte I) o grandàries pròximes (Districtes VI i IV amb 89.000 i 95.000 residents respectivament), fins als Districtes IX (421.000 residents) i XII (299.000 residents), passant pels intermitjos en grandària poblacional de 130.000, 135.000, 111.000, 156.000, 171.000 dels districtes II, VII, XI, III, VIII i X (1). De fet, la desigual dimensió demogràfica i resident dels districtes no és en sí mateixa una limitació decisiva per a l'administració municipal (centralitzada, descentralitzada o autònoma), si es tractessin d'àmbits territorials significatius per raons històriques o per

(1) Població resident a 31/XII/1979.

SANTS	- antics municipals	I	- Barcino romana
Hostifranca-barris històrics		II	- primer recinte medieval
Congrés	- barris de després de 1959	III	- segon recinte medieval
- límits antics municipals		XXXX	- sectors de casac antic
			- exemple Cerdd
autors: Carles Carreres - Jaume Fabra - Josep Maria Huertas -			

Figura 2

La comissió que ha elaborat el plànol de BARRIADES DE BARCELONA té el propòsit d'acompanyar aquest plànol amb un altre on constin TOTS ELS BARRIS de la ciutat, fins i tot els que avui quasi han desaparegut. Un inici del mateix va ser el que van realitzar C. Carreres, Josep M. Huertas i Jaume Frabre.

relacions avui intenses. Però ho és en el cas de Barcelona, amb un terme municipal que no arriba als 100 Km² (1) i un continu urbà clar, junt amb el fet, ja esmenat, del trencament de molts barris històrics. Una de les raons del desequilibri poblacional ha estat la desigual distribució territorial del creixement residencial de Barcelona, que s'estudia més endavant

7. La voluntat de descentralització i participació del nou Ajuntament, és el condicionament polític més important d'una nova organització de la ciutat de Barcelona, per la qual el "contingut" (funcions i competències) dels Consells Municipals de Districte, és més important que el "continent" (nova delimitació de districtes). Aquest fet porta, a la seva vegada, un conjunt de condicionants que cal detallar:

Primer, que els àmbits a delimitar siguin significatius com a àmbits de vida col·lectiva i de vida associativa, especialment en el passat immediat.

Segon, que les funcions i camp de decisió política dels nous Consells Municipals de Districte puguin incidir en les causes de les necessitats socials i locals generades dins del seu àmbit territorial d'actuació. Això vol dir que les funcions o competències puguin tractar problemàtiques localment generades, deixant per a l'Ajuntament de la ciutat aquelles qüestions que necessiten un tractament d'àmbit ciutadà (2)

Tercer, que el ciutadà obtingui de la descentralització una

(1) El municipi de Madrid té al voltant dels 300 Km² de terme municipal.

(2) L'elaboració dels Pressupostos i Programes d'Actuació per Districtes iniciada al 1980, així com les inversions de lliure disposició són passos clars de la voluntat de l'Ajuntament.

millora en els serveis i una major participació en les decisions que l'afecten. Això requereix que les funcions tècnico-administratives, necessari suport de la decisió política, es facin amb eficàcia i el mínim cost possible. La descentralització ha d'anar acompanyada per un traspàs de medis humans de l'Ajuntament de la ciutat i cal garantir la millor eficàcia possible en aquest traspàs.

Quart, que la descentralització serveixi per a integrar millor els grups socials que territorialment i socialment estan més marginats, com a resultat dels processos urbanístics i socials (1).

Els fets anteriors són condicionants de la nova organització territorial de Barcelona i, per tant, han d'ésser inclosos en els estudis que justifiquen la proposta.

9. Des del 1959 ençà, s'han produït a Barcelona i la seva rodalia canvis demogràfics i territorials importants que no poden ser oblidats en una nova organització territorial i administrativa. Entre 1965 i 1975 hi va haver cinc districtes, segons la delimitació actual, que van perdre població resident en termes absoluts; són els districtes centrals corresponents a la Ciutat Vella, Poble Sec, St. Antoni, Districte Vè, Dreta i Esquerra de l'Eixample que entre tots van perdre (vegeu la taula adjunta) al voltant dels 91.000 habitants en deu anys per unes tendències (terciarització del centre, canvi de residència, etc.) que havien començat molt abans. De fet, a la llista anterior cal afegir-hi els barris de Sarrià, St. Gervasi, Sants-Bordeta i Vallcarca-Gràcia que van tenir, durant

(1) Veg's la problemàtica de la immigració i les necessitats d'integració a Vicens, J. "Població Immigrada i Espai Urbà" Jornades sobre Descentralització Municipal a les grans ciutats. 27-28 de juny 1980.

aquell període de temps, un saldo migratori negatiu, que va ser compensat pel creixement vegetatiu.

10. El creixement residencial de Barcelona s'ha concentrat en uns pocs barris, on hi havia possibilitats d'edificació. Dos d'aquests barris han quedat especialment desequilibrats en població resident a causa dels canvis demogràfics : Nou Barris-St. Andreu i el Guinardó-Horta, amb creixements absoluts de 100.000 i 43.000 persones respectivament. Aquest creixement, especialment el de Nou Barris, s'ha accentuat.
11. El creixement residencial del continu metropolità de Barcelona condiona, especialment, l'organització metropolitana dins la qual s'inscriu la nova divisió en districtes. La realitat del continu metropolità condiona l'escala territorial i demogràfica dels districtes de Barcelona, perquè la ciutat real (l'àmbit de relacions socials de base diària) no s'acaba en els límits estrictes del terme municipal (1). Aquest continu metropolità va créixer entre 1965 i 1975, al voltant dels 598.000 habitants (vegi's taula adjunta), i amb 1.313.000 habitants, al 1975 va ser aquella part de Catalunya que va tenir un creixement demogràfic més intens, encara que avui ja no té el mateix paper. El fenomen urbà no s'atura en el continu metropolità sinó que la funció de Barcelona, com a centre de serveis de Catalunya, s'ha vist consolidada amb la utilització massiva del cotxe.
12. També, dins de Barcelona, s'han produït canvis en la mobilitat urbana. D'un parc de turismes d'uns 75.000 vehicles l'any

(1) L'estudi haurà d'esbrinar amb detall les relacions territorials que es produeixen en les zones frontereres del terme municipal.

1960, s'ha passat a 600.000 turismes, l'any 1979 , que correspon a 1,1 vehicles per família resident a la ciutat de Barcelona. A més a més entren diàriament a Barcelona unes 144.000 persones que treballen i en surten 70.000 . Les xifres anteriors, junt amb l'obertura de vies de ronda com autopistes urbanes i l'extensió de la xarxa de Metro (Horta-St. Ildefons, Guinardó-Selva de Mar, etc.), posen de relleu que la mobilitat dels barcelonins (i d'aquells que no residint-hi hi treballen, essent "barcelonins de dia") ha experimentat en els darrers anys canvis que afecten al comportament de relació, de compra, de residència i de treball, la qual cosa cal tenir en compte en tractar d'una nova organització territorial. I per això, juntament al coneixement dels barris històrics, s'han d'estudiar, també, les relacions reals, avui, a la ciutat.

13. Els problemes de la divisió actual de districtes s'expliquen perquè aquests són resultat de l'evolució històrica de l'administració i del creixement urbà de la ciutat. El 31 d'octubre de 1878 l'Ajuntament de Barcelona procedí a la primera divisió moderna de la Ciutat, en deu districtes i cinquanta tres barris. Als districtes, hom els donà un nom:: el d'algun edifici important que es trobava en la demarcació. Així, doncs, aparegueren els districtes de l'Audiència, de Barcelona, del Born, de la Concepció, de les Drossanes, d'Hostafrancs, de l'Hospital (el de la Sta. Creu), de l'Institut (era l'Instituto Balmes), de Llotja i de la Universitat.
14. Eren els anys del creixement industrial dels pobles del pla que estaven a punt d'ésser agregats: a les Corts, la gran fàbrica de Can Batlló ja havia aixecat els murs; Gràcia, St. Martí (poblenou, Clot, la Sagrera, la Llacuna, Camp de l'Arpa) i St. Andreu ja havien experimentat bona part del seu creixement espectacular; Sants -agregat el 1883- i Poble Sec s'estenien considerablement.

La incorporació de Sants provocà modificacions en el pla

municipal: per mantenir els deu districtes municipals es procedí a la funció del districte de Barcelona i de la Llotja.

15. L'any 1897 (el dia 24 d'abril) Barcelona annexà els pobles del pla: les Corts, Gràcia, St. Martí, St. Andreu i Sants, que poc abans havia recuperat la seva independència. L'Ajuntament procedí a una nova distribució de Districtes, mantenint el nombre i suprimint els noms per a numerar-los (1 a 10).
16. Les posteriors agregacions provocaren, és clar, noves modificacions en la divisió en districtes, però es continuà mantenint el nombre de 10: el dia 11 de febrer de 1904 s'anexionà Horta i el seu raval de Vallcarca i fins a 1922 no s'anexà Sarrià, que havia esdevingut l'àrea de residència dels propietaris i dels industrials i financers barcelonins. Aquestes foren les darreres grans annexions. Després només cal citar les petites modificacions dels límits a Vallvidrera i St. Bartomeu de la Quadra, la incorporació del tros del terme de Sta. Coloma que estava a la dreta del Besòs i la inclusió a Barcelona de la Marina d'Hospitalet, de Montjuïc al Llobregat, part d'avall de la prolongació de la Gran Via. La divisió resultant d'aquelles inclusions perdurà fins el 1949, quan, el 22 de març, el Plenari decidí crear dos districtes nous, considerant l'engrandiment experimentat per la ciutat després de les primeres onades migratòries i de l'inici del desenvolupament industrial de postguerra. Els dos districtes nous (les Corts i part alta de l'esquerra de l'Eixample formaren el districte XI, i el barri de la Sagrada Família, el Guinardó, Carmel i la Vall d'Hebron, constituïren el districte XII) complementaren la distribució territorial del municipi de Barcelona que ha regit fins ara: 32 anys.
18. Més endavant, tingueren lloc algunes modificacions que no alteraren substancialment el mapa de districtes i que, principalment, obeliren a l'assentament poblacional als sectors de Porta i de Nou Barris: l'any 1979 es dividí el districte XII en dos sectors, separats per la barrera de la Meridiana, i que, fins ara, continuen formant part del mateix districte. Hom els coneix per districte XII (Nord) i Districte XII (Sud).

DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ RESIDENT DE BARCELONA PER DISTRICTES

	1.965	1975	Canvis absoluts 1965-75	% Població resi- dent 1975 s 1965	Saldo migratori esti- mat (2)	Saldo vegetatiu es- timat
Districte I (Ciutat Vella-Barceloneta)	91.000	65.000	- 26.000	- 28 %	- 32.000	6.000
Districte II (Poble Sec Nr. Sta. del Port, St. Antoni)	135.000	125.000	- 10.000	- 7 %	- 21.000	11.000
Districte III (Sarrià, St. Gervasi, Vallvidre- ra)	130.000	140.000	+ 10.000	- 8 %	- 2.000	12.000
Districte IV (Dreta de l'Eixample)	107.000	89.000	- 18.000	- 17 %	- 25.000	7.000
Districte V	88.000	61.000	- 27.000	- 31 %	- 32.000	5.000
Districte VI (Esquerra de l'Eixample)	93.000	83.000	- 10.000	- 11 %	- 17.000	7.000
Districte VII (Sants, Bor- deta, Hostafrancs)	118.000	126.000	+ 8.000	- 6 %	- 3.000	11.000
Districte VIII (Vallcar- ca, Gràcia)	157.000	159.000	+ 2.000	- 1 %	- 12.000	14.000
Districte IX (St. Andreu Sagrera, Nou Barris)	291.000	391.000	+100.000	- 34 %	66.000	34.000
Districte X (Poblenou)	149.000	164.000	+ 15.000	- 9 %	1.000	14.000
Districte XI (Les Corts Pedralbes)	94.000	104.000	+ 10.000	- 11	1.000	9.000
Districte XII (El Guinardó, Horta, Montbau)	204.000 1.656.000	247.000 1.751.000	+ 43.000 + 96.000	- 21 % - 5 %	22.000 - 54.000	21.000 150.000

(2) Xifres arrodonides

EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ RESIDENT (*).

	1.965	1.970	1.975	1.978	1.950-65	1.965-75	1.975-78	MITJANA ANUAL 1.975-78.
MUNICIPI DE BARCELONA.	1.657.000	1.745.000	1.751.000	1.903.000	375.000	96.000	152.000	50.700
C.M.B.	2.330.000	2.713.000	3.023.000	3.216.000	784.000	690.000	193.000	64.300
ÀREA METROPOLITANA. (Estudis 1.964 i 1.972)	3.033.000	3.597.000	4.063.000	4.317.000	1.068.000	1.030.000	254.000	84.700
PROVÍNCIA DE BARCELONA.	3.322.000	3.915.000	4.387.000	4.724.000	1.106.000	1.068.000	337.000	112.000
CATALUNYA	4.494.000	5.133.000	5.660.000	6.073.000	1.253.000	1.215.000	413.000	138.000
C.M.B. SENSE BARCELONA.	674.000	968.000	1.273.000	1.313.000	409.000	598.000	40.000	13.000
ÀREA METROPOLITANA SENSE LA C.M.B.	703.000	884.000	1.039.000	1.101.000	284.000	336.000	63.000	31.000
CATALUNYA SENSE ÀREA METROPOLITANA.	1.460.000	1.526.000	1.646.000	1.756.000	185.000	186.000	110.000	37.000
CATALUNYA SENSE PROVÍNCIA DE BARCELONA.	1.171.000	1.218.000	1.273.000	1.349.000	147.000	102.000	76.000	25.000

FONT: Censos de Població I.N.E. i elaboració pròpia.

(*).- Població de Dret. Xifres en Milers de persones.

1.2. LES DIVISIONS EXISTENTS DE BARCELONA
EN DISTRICTES

1.2. Les divisions existents de Barcelona en districtes

1. Al llarg del temps, per adaptar-se a la complexitat de la vida local produïda per l'engrandiment de la ciutat i per la modernització dels serveis, les diverses funcions efectuades a Barcelona procediren a efectuar les apropiades divisions en districtes que permetessin el seu més bon acompliment.

Però cada funció cercà la seva implantació territorial tenint en compte les pròpies i exclusives necessitats, ignorant el que podia convenir a les altres competències i, fins i tot, a les divisions en Districtes que havia acordat l'Ajuntament barceloní per a l'organització del territori municipal.

Això féu que, en molts casos, els àmbits territorials d'algunes competències no tinguessin en compte les relacions actuals i trenquessin les unitats significatives de relacions socials, ço és, les barriades i, fins i tot els barris històrics.

L'encavalcament resultant de tantes divisions político-administratives diferents amb l'actual divisió en tretze Districtes, diferents entre sí, ha estat una font de dificultats de funcionament i de confusions. Com a exemple, només cal veure les diferències existents entre algunes de les divisions actuals.

2. Les Zones de Contribució (12) són molt divergents quant a grandària de població i extensió. Així, la Zona 3, que recull el Poblenou, St. Martí, la Verneda, part del Fort Pius, amb una població al voltant dels 150.000 residents és molt més gran que la Zona 5 o la Zona 4 (Eixample Cerdà), amb una població d'uns 80.000 habitants cadascuna d'elles. Els seus límits parteixen barriades històriques i, tret de la Zona 7 (Pedralbes-Sarrià-St. Gervasi) i de la Zona 3 (Poblenou-Verneda), no són adequades a aquests àmbits de relació actuals.

3. Les 13 àrees d'actuació dels Jutjats Municipals presenten nombroses divergències entre sí. La Ciutat Vella, per exemple, està subdividida en 5 Jutjats (III, X V/IV/VII) que agreguen part de la Ciutat Vella a zones de l'Eixample o del Poblenou. La distribució territorial dels Jutjats Municipals tampoc segueix els districtes de la Guàrdia Urbana ni els de les Comissaries de Policia.
4. Els 17 districtes en que la Policia Nacional o les Comissaries estan organitzades presenten fortes divergències respecte dels 13 districtes. Si es treuen els quatre sectors en que està dividida la Ciutat Vella, la resta presenta àrees bastant similars. A la Ciutat Vella, no sembla justificada la subdivisió, que possiblement es pot explicar per la problemàtica i la manca d'instal·lacions.
5. L'any 1977 el Servei de Correus va reorganitzar les seves zones de recollida i de repartiment de la correspondència. Van ser creats 37 districtes postals que tenen la majoria àmbits petits i són bastant homogenis quan a la població. Possiblement, aquesta delimitació s'adequà al seu requeriment funcional (unitats petites per a facilitar el repartiment), però tampoc és possible d'agrupar districtes postals per a formar barriades senceres.
6. Les 13 zones del Registre de la Propietat són força homogènies en grandària de població. Tampoc segueixen les delimitacions dels districtes actuals, separant barriades.
7. Existeixen certes similituds entre totes les divisions, quant al lloc de pas de la seva delimitació. Així, la Diagonal serveix per a diferenciar les demarcacions parroquials, districtes postals, zones de contribució. La via del ferrocarril de Granollers, també serveix de delimitació comuna per a les demarcacions parroquials, districtes postals i zones de contribució. L'últim tram del Paral·lel i la Ronda St. Antoni servei-

xen, pràcticament, per a totes les divisions. Via Augusta, Príncep d'Astúries i carrer Major de Gràcia són comuns en moltes d'elles. En canvi, hi ha divergències notables, doncs, mentre la Policia, per exemple, fa servir la Travessera de Gràcia i St. Antoni Mª Claret per dividir la part alta de Barcelona de l'Eixample, d'altres agafen diferents carrers de la trama Cerdà.

8. En conclusió s'hauria de postular una unificació de les múltiples divisions existents. L'adopció d'una única Divisió Territorial de Barcelona, que si es vol viva i eficient pot tenir subdivisions, perquè ho exigeix la diversitat dels requeriments territorials de diverses funcions públiques, simplificaria les relacions entre els organismes públics, unificaria molts aspectes de caràcter estadístic i quantificable i, el que és més avantatjós, facilitaria que el ciutadà eixís de la confusió actual en poder identificar una única i comuna divisió territorial quant es parlés de Districtes.

1.3. MÈTODE DE TREBALL: PRINCIPIS SOCIALS,
TERRITORIALS, ADMINISTRATIUS I POLÍ-
TICS.

1.3.MÈTODE DE TREBALL: PRINCIPIS SOCIALS, TERRITORIALS, ADMINISTRATIUS I POLÍTICS

1. La descentralització d'un Ajuntament, neix d'una voluntat política de canviar la forma d'adopció de les decisions públiques i de fomentar la participació dels ciutadans. Aquests canvis en l'elaboració i presa de decisions poden tenir la forma de propostes, alegacions, consulta, decisió autònoma o control per part dels òrgans descentralitzats respecte a algunes de les competències de l'Ajuntament.
2. El procés de descentralització en el municipi de Barcelona fou iniciat fa temps i ha estat potenciat des de les eleccions de 1979. Malgrat tot, li cal una nova delimitació territorial per a completar el seu desenvolupament, que superi la desproporció i artificialitat dels actuals districtes, així com un nou Reglament que reguli de forma sistemàtica l'organització, les competències i el funcionament dels òrgans descentralitzats.
3. De fet, la descentralització comporta no solament una opció política democratitzadora, sinó, també, un intent de millorar l'eficàcia tècnica dels serveis municipals en una ciutat que té al voltant de dos milions de persones i és el centre polític i de serveis de Catalunya. Aquest segon aspecte requereix la realització d'estudis específics que posin de relleu les relacions entre la realitat territorial i la prestació eficaç dels serveis públics.
4. La disponibilitat d'aquests estudis tècnics sobre la realitat territorial i els nivells d'eficàcia dels diferents serveis municipals, facilitarà la discussió pública sobre un nou

Mapa de Districtes i el Reglament de Descentralització.

5. L'estudi ha de contestar principalment dues qüestions:
 - Quina delimitació i quants districtes?
 - Quines funcions han de tenir, amb exercici descentralitzat o autònom, talment com un ajuntament?
6. El supòsit és que l'estudi del nombre i de la delimitació no és independent de les funcions públiques a exercir. Amb dós aspectes s'imposen condicionants. Per raons polítiques, els districtes poden tenir totes les funcions que es vulgui.
7. Per això, les unitats territorials han d'ésser:
 - a) significatives respecte a les relacions urbanes existents i a les unitats de vida comunitària. Per això es fa l'anàlisi territorial en base a les relacions telefòniques i a les de residència-treball com a relacions-resum.
 - b) significatives des del punt de vista de l'organització administrativa actual o proposada dels diferents serveis de l'Ajuntament, de forma que no es "talli" innecessàriament els serveis actuals, que no augmenti la despesa de l'Ajuntament i que pugui funcionar com Ajuntament. Per això es fa l'anàlisi dels requeriments territorials i funcionals de cada servei de l'Ajuntament i de la seva organització administrativa.
8. Per això, els estudis específics a realitzar, les conclusions del qual es condicionen mútuament, són els següents:
 - A. Anàlisi territorial del Municipi de Barcelona i el seu entorn.
 - B. Anàlisi dels mecanismes de participació possibles i de la novella experiència.

C. Estudi dels àmbits territorials adequats per a l'exercici de competències i la prestació de serveis.

9. L'estudi territorial ha d'identificar les unitats mínimes o barris que tinguin una identitat històrica i social. Encara que els objectius de descentralització i les exigències d'eficàcia dels serveis públics, vulguin àmbits més grans de prestació, les barriades històriques no poden ésser dividides. Al mateix temps, les agrupacions de barris en cada districte s'han de fer en base a criteris de proximitat geogràfica, homogeneïtat social i de les relacions socials existents en l'actualitat.
10. Els estudis específics dins de l'apartat d'anàlisi territorial inclouran la identificació de barris històrics, els àmbits d'actuació de les Associacions de Veïns, així com l'anàlisi dels moviments diaris residència-treball i de les relacions telefòniques. S'obtindran com a resultats els condicionants i els esglaons territorials de la divisió definitiva en districtes.
11. L'estudi dels mecanismes de participació suposa analitzar els sistemes de connexió entre els ciutadans i les organitzacions socials, per una banda, i l'organització administrativa municipal, per l'altra, fent especial referència als Consells Municipals de Districte.
12. A les dades que es deriven de les experiències comparades, s'hi han afegit les que resulten de l'experiència barcelonesa de desconcentració de funcions i participació en els Consells Municipals de Districte. Per això, es realitzaran les oportunes entrevistes amb els titulars i el personal dels Con-

sells, amb els responsables dels serveis municipals i amb les associacions ciutadanes. El resultat final d'aquesta part del treball consisteix en l'elaboració d'una llista de problemes, d'encerts i de manques, així com d'un ordre de prioritats per a la reforma.

13. L'estudi dels àmbits territorials adequats per a l'exercici descentralitzat de les funcions públiques parteix del supòsit que els òrgans descentralitzats, qualsevol que sigui el seu poder de decisió, han d'actuar amb eficàcia. Cal estudiar, doncs, el cost de cada servei transferible, la corresponent dotació de personal, els àmbits i estàndards territorials del servei i el cost i la dotació d'una organització administrativa alternativa.
14. El resultat que es vol obtenir és una proposta de competències a descentralitzar, la corresponent articulació quant a dotació de personal i cost, així com l'escala territorial que millor s'adapti a totes les transferències proposades.
15. L'argumentació anterior presenta, de fet, els principis socials, territorials i administratius que han de satisfer qualsevol proposta de descentralització, és a dir, un nou mapa de districtes i una atribució de competències als Consells Municipals de Districte.
16. En síntesi, els principis socials, territorials i administratius són els següents:
 - assegurar que els districtes resultants siguin àmbits significatius de vida col·lectiva i que s'ajustin a les escales socials de relació.
 - afavorir les centralitats de serveis, d'equipaments i de "fites urbanes" recollint problemàtiques senceres de necessitats urbanes

- tenir un sistema senzill i clar de presa de decisions polítiques i administratives.
- disposar d'unitats administratives i de gestió senceres amb la dotació tècnica i de personal adequada al cost més baix possible.

17. Però el punt de partida d'una proposta de descentralització, són els objectius polítics que han de satisfer i que han estat reiteradament presentats per l'Ajuntament de Barcelona.

Aquests objectius polítics són, principalment:

- assegurar al ciutadà una participació més directa en les decisions col·lectives.
- permetre que les funcions i decisions que es puguin fer en un esglaó político-administratiu no es decideixin en l'esglaó superior.
- dotar els òrgans descentralitzats de la capacitat política, administrativa i econòmica necessària per incidir en la qualitat de vida del seu entorn, facilitant la integració social i territorial.
- afavorir les comunitats d'interessos i la solidaritat ciutadana.

18. Els criteris qualitatius i quantitatius obtinguts de l'anàlisi territorial i dels estudis d'estructura administrativa, juntament amb els principis polítics, serviran per avaluar alternatives i la proposta final a posar en consideració de la Corporació i de la ciutat.

II ELS CONDICIONANTS TERRITORIALS

2.1 LES UNITATS MÍNIMES D'AGREGACIÓ
LES BARRIADES

2.11. LES UNITATS MÍNIMES D'AGREGACIÓ: LES BARRIADES

1. En una primera elaboració del mapa dels barris de Barcelona s'hagueren de resoldre alguns punts conflictius que eren producte de la forma d'aparició i de treball de les Associacions de Veïns, que havien improvisat els àmbits territorials de la seva actuació en defensa dels interessos de les àrees respectives. Això havia produït un "encavalcament" de certs sectors i una imprecisió de certs límits. En són exemples ja clàssics les dificultats aparegudes a l'hora de concretar l'extensió d'algunes Associacions de Veïns (Mossèn Cinto, Navas, Camp de l'Arpa, Camp d'en Grassot, etc.) o de fixar-ne els termenals (Sants-Sol de Baix-les Corts; Porta-St. Andreu; Teixonera-St. Genís-els Penitents, etc.)

La Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona emprengué la tasca de confeccionar el mapa de barris enduta per les idees següents: evitar que en una futura divisió de Barcelona en districtes, fossin esquarteritzats els barris històrics, entesos com a grans unitats veïnals; procurar l'extensió de la coneixença de la ciutat entre els seus habitants; i concretar en un estri únic de treball tots els estudis que darrerament s'havien fet sobre la qüestió dels barris barcelonins.

En la discussió intervingueren les Associacions de Veïns, institucions ciutadanes i gran nombre de ciutadans. Finalment, una Comissió integrada per membres de la FAVB i per algunes persones que per la seva professió podrien ésser considerades coneixedores del tema dels barris de Barcelona, tenint en compte tot el material recollit, analitzà els resultats d'algunes enquestes efectuades a fi d'aclarir contenciosos especialment conflictius i redactà el pla final de les barriades de la ciutat.

2. La FAVB havia efectuat la primera informació pública el mes de juny de 1980. Hi hagué reunions públiques informatives a tots els Consells Municipals de Districte i es donà tota la difusió possible a través dels mitjans de comunicació.

El Mapa de Barriades que resultà de tot aquest treball fou acceptat per la Comissió del Ple Municipal i la Comissió Ciutadana. Des d'aleshores ha estat el model que ha servit per a tots els treballs posteriors.

De l'anàlisi del mapa de grans barriades se'n desprenen algunes conseqüències que convé resumir:

3. En qualsevol estudi de l'organització territorial de Barcelona que s'efectuï després de l'acord Ajuntament-FAVB, hom es trobarà amb el peu forçat de la divisió amb barriades que limitarà les opcions possibles, al tenir uns límits generals ja prefixats i, gairebé sempre, acceptats per les corresponents Associacions de Veïns.
4. Existeixen alguns problemes particulars que, a la llum d'una anàlisi territorial més detallada, poden agrupar-se en els dos blocs següents:

- a) problemes de límits no clarament definits: fan referència a aquelles barriades d'un creixement recent ràpid que ha submergit dins d'una trama urbana les antigues demarcacions històriques, produint la desaparició "física" dels seus límits. És el cas, ja clàssic en els darrers estudis de barris de Barcelona, que es planteja a l'hora d'establir els terminals entre la Sagrera i el Clot, tenint en compte l'aparició d'una àrea intermitja (Navas) que està en camí d'adquirir una consciència individualitzada i la d'un sector de límits tradicionals imprecisos (Camp de l'Arpa), la trama urbana de la qual no ha permès la seva identificació absoluta front als seus barris limítrofs.

És el mateix cas que s'observa a l'altre extrem de Barcelona,

al moment d'haver d'establir una ratlla precisa entre els barris "històrics" de Sants i de les Corts. La confusió de llurs trames urbanes no permet diferenciar els àmbits exactes de les barriades, que no s'han pogut determinar ni per acord entre les respectives Associacions de Veïns ni mitjançant complicades enquestes (1)

- b) problemes de límits definitius: Hom pot incloure en aquest grup aquelles barriades amb límits determinats clarament però els residents de les quals tenen comportament diversos que compliquen els planteigs generals quan es tracta d'adscriure la barriada a una unitat més gran, com pot ésser el districte municipal.

Com a alguns exemples d'aquest grup hom pot citar els casos següents:

- el Carmel, els habitants del qual es relacionen amb la ciutat seguint indistintament, el passeig de Ntra. Sra. del Coll-Av. del Coll del Portell (unió amb Vallcarca-la Salut), la carretera del Carmel (unió amb can Baró-el Guinardó) o els carrers de Dante i de Llobregós (unió amb Font d'en Fargues-la Clota).
- Vall d'Hebron, la relació exterior de la qual cada vegada s'orienta més vers Vallcarca i Gràcia o, fins i tot, amb St. Gervasi, degut al sentit dels transports urbans i de les grans avingudes recents, tot i l'innegable lligam tradicional amb Horta, a través del camí antic de la Clota.

(1) METRA SEIS MARKETING: "Estudio sobre estado de zonas (Sants). Estudio sobre estado de zonas (Navas)". Tablas de resultados y anexos. Barcelona, desembre 1980.

- Pedralbes, que cada vegada inclou més en el seu conjunt els agrupaments humans situats a la part de muntanya de la Diagonal, que, tradicionalment, havien format part del municipi de les Corts, del qual, la barrera de la Diagonal, el va separant d'una manera manifesta.
- El Poble Sec, que, malgrat la contigüitat, cada vegada està més separat del barri de St. Antoni, del qual el separa l'estructura professional, la trama urbana i la barrera del Paral·lel, la intensitat del tràfic de la qual no és decreixent.

2.2. HIPÒTESIS DE TREBALL

2.2. HIPÒTESIS DE TREBALL

1. L'objecte de l'anàlisi territorial és l'obtenció dels àmbits territorials de Barcelona que siguin significatius de relacions actuals. Dit en altres paraules, qualsevol delimitació d'unitats territorials fent servir els principis socials, administratius o polítics no pot trencar unitats significatives de relacions socials. L'anàlisi territorial ha de limitar els sistemes o subsistemes territorials per a ser posteriorment contrastats amb les escales demandades per la gestió administrativa. Els sistemes i subsistemes territorials s'obtenen per l'agregació de les barriades històriques i per l'anàlisi de relacions humanes, estudiant el sentit i la intensitat de les col·lectivitats entre barris.
2. Els canvis operats en l'estructura territorial de Barcelona deguts a l'immigració, als canvis de residència, a la mobilitat i a la xarxa de transports, porta a la hipòtesi bàsica de l'anàlisi territorial, que és, que una divisió s'ha d'ajustar especialment a les relacions existents, avui, a la ciutat. Per això s'han fet servir les relacions residència-treball i les trucades telefòniques entre barris o zones de la ciutat. En el primer cas es parteix del supòsit que la zona de residència és el punt més important de referència del ciutadà, però que li segueix en importància la zona de treball al voltant de la qual s'hi genera, també, un conjunt de relacions socials i d'utilització de la ciutat. Al mateix temps, es produeixen fenòmens d'apropament de la residència al treball, mentre ho permetin les condicions dels mercats de treball. Les relacions residència-treball són els moviments de base

diària més importants i, per tant, són els que millor configuren la realitat urbana. Les trucades telefòniques s'han demostrat bons indicadors de relacions quotidianes, malgrat que inclouen les trucades de les unitats econòmiques.

3. S'està mantenint, doncs, que si bé s'ha de procurar d'establir una delimitació per diferents criteris socials i territorials (1), cal primar i donar més importància a les relacions reals existents, partint de les unitats històriques més elementals. Per això es fan servir indicadors d'interaccions territorials, com a base del procés d'aprenentatge que porta a la definició de sistemes i subsistemes territorials. Els desequilibris existents en equipaments, podran ser coberts i gestionats millor sobre territoris que siguin significatius com a àmbits de relació i moviment.
4. Però, al costat dels criteris esmentats, s'ha de fer referència als elements més estrictament relacionats amb l'espai geogràfic, això és, els que estan més lligats amb el medi influït per l'ocupació humana, i que es presenten com una "hipòtesi segons condicionats geogràfics".
5. És sabut que la ciutat de Barcelona s'anà estenent pel pla comprès entre la falda de Montjuïc i les llacunes i arenys de la costa baixa, restant reclosa en el perímetre de les seves darreres muralles fins a mitjans del segle XIX.
6. Més enllà, en el pla de Barcelona, que puja suaument fins a la falda del Collserola, vivien els pobles que serien agregats. Aquest pla no era uniforme, sinó que sofria l'erosió de les aigües, cosa que creà un país ondulat, format per valls obertes i paral·leles amb inter-

(1) Vegi's una llista d'aquests criteris a Bonal, R., i Casal, J., (1980), "Bases per a una divisió de la ciutat en districtes municipals". Jornades sobre Descentralització Municipal a les grans ciutats, Barcelona, juny 1980

fluvis arrodonits.

Per tant, d'antuvi, hom es trobà amb un feix de comunicacions muntanya-mar, essent les comunicacions de riu a riu més escasses i, generalment, situades en la part alta.

Aquesta disposició del pla explica que, gairebé sempre, els termes municipals dels pobles del pla tinguin una forma allargada en el sentit indicat.

7. Des de la meitat del s.XIX, Barcelona emprengué un creixement espectacular. Derruïdes les muralles, s'estengué pel pla i anà anexionant els pobles veïns. El 1897 foren anexionats Sants, Gràcia, les Corts, Sant Martí de Provençals, Sant Andreu de Palomar i Sant Gervasi de Cassoles. Horta i el seu raval de Vallcarca foren anexionats el 1904; Sarrià no ho fou fins el 1921. Aquestes anexions foren fetes, sovint, amb la protesta dels interessats, que s'hi oposaren perquè no volien ésser les víctimes de la creixença. Però aquest creixement no fou, tampoc, un procés rectilini i uniforme, ans el contrari, experimentà etapes de ràpida creixença, etapes d'alentiment o, fins i tot, quan les circumstàncies no eren favorables, etapes d'estancament. D'altra part, dels del moment en què s'abandonaren les preocupacions igualitàries dels començaments, i s'anava configurant la Barcelona de les segregacions socials i funcionals, també anà canviant la morfologia urbana i divergint l'estructura demogràfica dels diversos sectors.
8. Un altre factor que cal tenir en compte deriva, en part, de tot el que s'ha dit. Tant per l'estructura muntanya-mar del sistema hidrològic del pla, què configurà el sentit de les comunicacions, com pel paper dominant exercit des del vell centre històric, que mantenia el seu control sobre el conjunt de la nova ciutat, dibuixant-hi vies convergents, s'accentuà la incomunicabilitat entre els diferents sectors en què es podria dividir el plànol de la ciutat.
9. Per tant, a l'hora de projectar una nova divisió administrativa en la ciutat, hom ha de tenir ben presents tots aquests factors. Barcelona, tot i que en la seva forma actual no és una ciutat vella,

està estesa sobre un pla en el que pesen decisivament uns fets físics i un devenir històric; i, si bé, cada moment influï en l'aparició i creació d'un mosaic de particularismes i d'unitats petites arrelades en les consciències (les barriades); els grans Trets del relleu i de l'evolució general, sembla que reduirien les grans unitats administratives a un nombre força petit.

10. S'ha dit, abans, que les comunicacions han estat configurades en sentit muntanya-mar (caldrà veure el mapa de les rieres del Pla de Barcelona per a comprendre'n la raó) i que cada vegada han estat més rares i difícils les comunicacions orientades de riu a riu. Aquest fet ha configurat uns conjunts de barriades que, algunes vegades, no estan separades per obstacles topogràfics notables (cas de St. Gervasi-Sarrià-Pedralbes, a l'oest de Barcelona) o que, en d'altres casos, són, "topogràficament", englobables en una sola unitat (cas de les noves barriades del Nord de la ciutat), però que, en tots els casos, s'integren en aquests conjunts per raons de facilitat de comunicació, imposada, tant per raons de la morfologia física com per raons de l'estructura viària, ço és, de la morfologia urbana. Aquestes, doncs són grans unitats que, més que a la seva clara comunitat d'estructura o de condicionants urbanístics, deuen la seva unitat al fet de tenir accés a llocs centrals on radiquen les principals funcions: de relació social, administratives, de transport, comercials, etc.
11. Una nova divisió de Barcelona en districtes hauria de tenir en compte l'existència dels llocs centrals descrits en l'apartat anterior i fixar-ne les respectives àrees d'influència, considerades com a tals àrees aquelles des de qualsevol punt de les quals és fàcil o necessària l'accessibilitat a l'esmentat punt. Alguns d'aquests centres s'han format històricament al llarg del temps i han estat confirmats per les directrius més recents de l'urbanisme (traçat viari i eixos de comunicacions), com les places de Sarrià, Lesseps, d'Espanya, el sector Passeig de Gràcia-Passeig Sant Joan, la Plaça St. Jaume, Plaça d'Orfila, etc. En canvi, n'hi ha d'altres que tot 35

just s'anuncien i que s'estan configurant com a centre de grans conjunts de barriades (Plaça Virrei Amat-Plaça de Lluçmajor, Plaça Maria Cristina, etc.). Sembla, doncs, que el nombre de districtes ha de venir determinat pel nombre de llocs centrals existents, en els que haurien d'ubicar-se les funcions administratives i de decisió necessàries.

12. La consideració dels llocs centrals, els trets del relleu, la xarxa hidrogràfica i la hipòtesi de relacions muntanya-mar, han portat a una proposta apriorística de divisió que es presenta en el plànol següent, i que forma part del procés de raonament seguit.

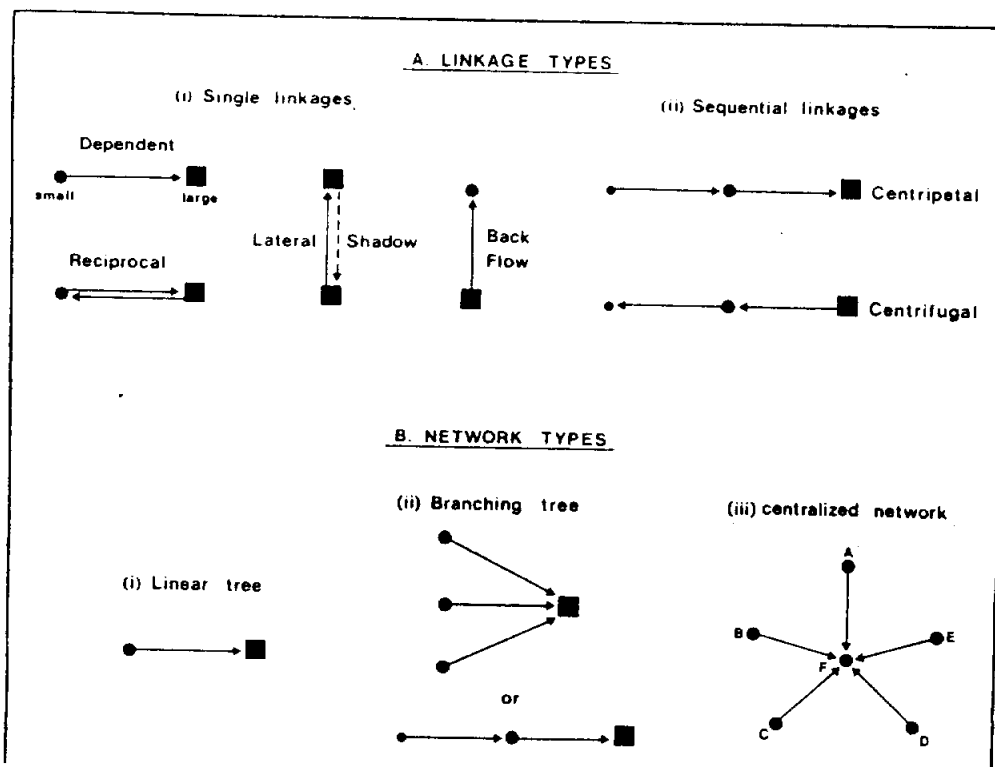
13. Finalment cal esmentar un altre aspecte que és necessari valorar al moment de definir unes noves entitats territorials: la homogeneïtat, principalment, en aquest cas, la que deriva de les condicions socio-econòmiques dels residents. Si bé és veritat que a Barcelona es troben àrees homogènies ben clares (Pedralbes i Nou Barris, per dir, només, dos casos extrems), que permetrien d'emprar aquest factor d'una manera exclusiva, en la proposta final que es presenta, la homogeneïtat només s'ha considerat com un element secundari o subordinat, essent la intensitat dels fluxos de relacions el criteri principal usat i el determinant.

2.3. LES TECHNIQUES D'ANALISI

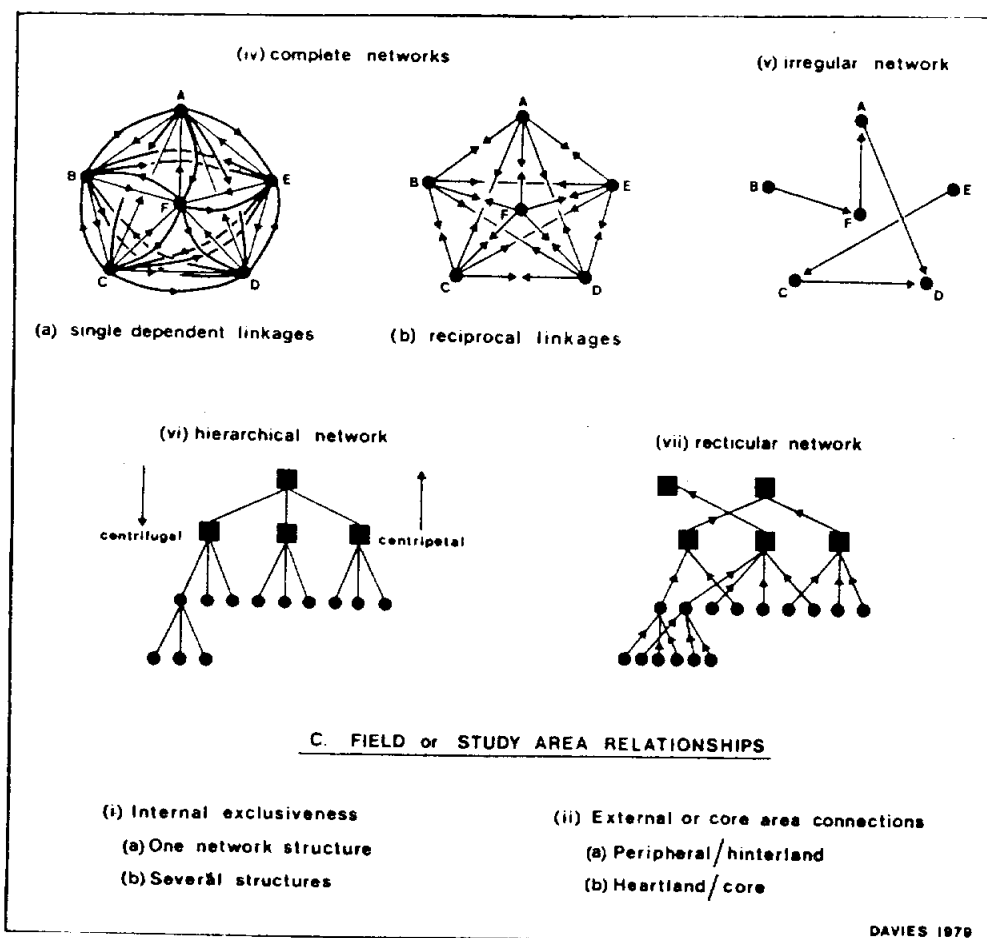
2.3 LES TÈCNIQUES D'ANÀLISI

1. L'estudi dels fluxos residència-treball i de trucades telefòniques s'ha realitzat en base a dos tipus d'anàlisi, una de descriptiva, a partir dels primers i segons volums de trucades telefòniques emeses, i l'altra d'estadística a partir dels conceptes de distància funcional i d'agrupació per passos.
2. L'anàlisi descriptiva basada en la teoria de grafes(1) permet d'establir una jerarquia d'àrees dins del sistema i de delimitar regions nodals. S'han mapat en primer lloc els dos volums d'emissions des de cada barriada estudiada, dibuixant en segon lloc els arbres de jerarquies definits pels següents conceptes:
 1. Un punt és subordinat a un altre, en base a la mesura d'interacció escollida, quan hi envia el seu primer o segon volum de trucades.
 2. Un punt és punt terminal si no hi té punts subordinats..
 3. Un punt és de primer ordre si hi té punts terminals subordinats.
 4. Un punt és de segon ordre si hi té subordinats de primer ordre.
 5. Un punt és d'ordre n si hi té punts subordinats d'ordre $n-1$.

Les representacions gràfiques més usuals són:

(1) NYSTNEN, J.D. i DACY, M.F.: "A Graph theory Interpretation of Nodal Regions". Papers, Regional Science Association, Vol. VII

3. El mètode utilitzat en l'anàlisi estadística és una aplicació del proposat per Brown i Horton (1) per a determinar regions funcionals. Segons aquests autors, l'anàlisi de la matriu quadrada, origen-destí ($D=a_{ij}$ ($1,2\dots n$) els elements dels quals mesuren la interacció directa existent entre cada parell de punts espacials) ha estat substituïda en la seva aplicació a la delimitació de regions (anàlisi descriptiva) per l'adaptació a la geografia del concepte de distància funcional en base a la teoria de les cadenes regulars de Markov i l'aplicació de l'algoritme d'agrupació de Ward.(2) La síntesi del concepte matemàtic es pot consultar bàsicament en la següent bibliografia:

- Arnáiz, G.: "Introducción a la Estadística teórica". Ed. Lex Nova, Valladolid, 1965.
- Gordon, P.: "Cadenas finitas de Markov y sus aplicaciones". Ed. Hispano-Europea. Barcelona. 1967.
- Hillier, F.S. y Lieberman, G.J.: "Introduction to Operations Research". Holden-Day. San Francisco. 1967
- Howard, R.A.: "Dynamic Programming and Markov Processes". TheM.I.T. Press 1960

(1) BROWN i HORTON: "Functional Distance: An operational Approach" Geographical Analysis, vol. II, 1970 pp. 76-83.

(2) RUSSINES, J. i PASCUAL, N.: Revista Española de Economía, Mayo-Agosto 1974.

- Kemeny, J.G. y Snell, J.L.: "Finite Markov Chains". Van Nostrand. Princeton 1960.
- Norman, M.F.: "Markov Processes and Learning Models". Academic Press. New York, 1972.

4. Un Procés de Markov ve definit per:

$$\begin{aligned} & \text{Prob} \{x(t) \in e / x(Q_1) = x_1, \dots, x(Q_n) = x_n\} = \\ & = \text{Prob} \{x(t) \in e / x(Q_n) = x_n\} \quad \forall n \text{ i } \forall Q_1, \dots, Q_n / Q_1 < \dots < Q_n < t \\ & \text{essent } x(t), x(Q_n) \text{ diferents estats d'un mateix sistema, } \forall t, n \end{aligned}$$

La cua a una cabina telefónica n'és un bon exemple. Esquemàticament el sistema és la cua d'espera, i els diferents estats $x(Q_n)$ és la gent que la forma en el moment Q_n

La gent que forma la cua en el moment t ($x(t)$) depèn del que ha succeït abans (cues anteriors), però que pot resumir-se en la informació que subministra la fila $x(t-1)$

5. S'anomena Matriu de Probabilitats de Transició o de Pas que s'escriurà per $P = [p_{ij}]$

a la matriu quadrada d'ordre " r " l'element de la qual p_{ij} de la i -èsima fila i de la j -èsima columna, representa la probabilitat que el sistema, trobant-se en l'estat " i ", passi en una transició a l'estat " j " (E_i, E_j)

Exemple

Un soldat fa guàrdia en una caserna quadrada amb quatre torres de vigilància. Per a despistar l'enemic, fa la ronda de manera aleatòria: vigila durant cinc minuts en un dels quatre llocs designats en l'últim moment. Tot seguit llença una moneda enlaira; si en surt cara va al primer lloc de vigilància que hi ha a la seva esquerra (si en surt creu al de la dreta) i vigila durant cinc minuts. Després llençarà de nou la moneda i seguirà la regla precedent, i així successivament.

Aquí es diu que el sistema (caserna-guàrdia) està en l'estat " i ", en el pas " n " (flexa) si en l' n -èsim desplaçament del sentinella l'ha conduït al lloc " i " ($i = 1, 2, 3, 4$)

El sistema segueix una Cadena de Markov, la matriu de les probabilitats de pas de la qual és:

$$P = \begin{bmatrix} 0 & 1/2 & 0 & 1/2 \\ 1/2 & 0 & 1/2 & 0 \\ 0 & 1/2 & 0 & 1/2 \\ 1/2 & 0 & 1/2 & 0 \end{bmatrix}$$

Aquesta matriu P té els seus termes no negatius i la suma dels elements de qualsevol fila és la unitat. És a dir, és una matriu estocàstica. Hi ha la certesa que des de E_i (i =índex de qualsevol fila) pot passar-se a un estat, i a un sol, en la pròxima transició, poden ser aquest estat el mateix E_i . Intuitivament, i en termes del problema que s'analitza, seria la matriu de relacions directes del sistema (trucades telefòniques entre centrals o moviments residència-treball entre zones d'estudi), és a dir considerant les relacions directes entre les diferents unitats del sistema (Barcelona).

6. S'anomena "C" al vector columna de l'espai de "r" dimensions en que totes les components siguin "1", la propietat que $P_{ij} \geq 0$

$$\forall i, j = 1, 2, \dots, r; \sum_{j=1}^r P_{ij} = 1 \quad \forall i = 1, 2, \dots, r \text{ s'escriu } P \cdot C = C$$

El que demostra que "1" és una valor propi de "P" i que "C" és un valor propi a la dreta corresponent a aquest valor.

D'això s'en dedueix que:

- a/ el producte de dues matrius estocàstiques és una matriu estocàstica
- b/ i que, en particular, totes les potències de "P" seran matrius estocàstiques

7. Si es vol saber la probabilitat que el sistema, estant en l'estat "i", estigui en el pas "j", després de dues transicions,

$$P_{ij}^{(2)} = \sum_k P_{ik} P_{kj}$$

la qual cosa vol dir que $P^{(2)} = P^2$

i dit d'altre manera: la matriu de les probabilitats de pas de dues transicions és el quadrat de la matriu "P"

8. La probabilitat $\{x(n) \in e / x_{n-1} = \xi\}$
es transforma en

$$q_j(m+1) = \sum_i q_i(m) p_{ij}$$

(m) representen les probabilitats a priori dels diferents estats E_i . En l'instant "m", de forma més general:

$$Q(m+n) = Q(m) \cdot P^n$$

Si s'escriu "m" = 0 i es numera els instants a partir d'aquests, $Q(m) = Q(0) \cdot P^m$ mostra que, donades la llei de la probabilitat inicial $Q(0)$ i la matriu de les probabilitats de transició "P", són suficients per a determinar la llei de probabilitat en qualsevol instant posterior a "n".

Ara bé, és natural formular la pregunta següent: Què li passa al sistema al cap d'un temps indefinit? És a dir, per "n" tendint a infinit, el sistema convergeix cap a un vector Q^* ?

Una vegada donat $Q(0)$, tot el futur del sistema està contingut en la matriu "P" i de les propietats d'aquesta matriu en dependrà el comportament assintòtic del sistema.

En l'exemple del soldat, si aquest comencés la guàrdia en la torre "1",

$$Q(0) = [1, 0, 0, 0, 0]$$

$$Q(1) = Q(0)P = [0, 1/2, 0, 1/2]$$

$$Q(2) = Q(1)P = [1/2, 0, 1/2, 0]$$

$$Q(3) = Q(2)P = [0, 1/2, 0, 1/2]$$

9. Si es compleixen les propietats exigides i per

$$P(n) = P^n = (p_{ij})^n \quad p_{ij} \geq 0 \quad (i, j = 1, 2, \dots, n)$$

es pot demostrar que

a/ $\lim_{n \rightarrow \infty} P^n = A$

b/ "A" és l'anomenada matriu límit que té totes les files iguals a un vector $\beta = (a_1, a_2, \dots, a_n)$ vector de probabilitat límit o distribució d'equilibri

c/ Els components d'aquest vector són $a_i \geq 0$ ($i = 1, \dots, n$) i representen la fracció del nombre de vegades que el procés està o té possibilitats a l'estat " S_i " després d'un nombre

de passos suficientment elevat. En l'exemple del soldat, " P_m " convergeix cap a una matriu " B_o "

$$B_o = \begin{bmatrix} 1/4 & 1/4 & 1/4 & 1/4 \\ 1/4 & 1/4 & 1/4 & 1/4 \\ 1/4 & 1/4 & 1/4 & 1/4 \\ 1/4 & 1/4 & 1/4 & 1/4 \end{bmatrix}$$

És a dir, si s'observa al soldat, en un instant aleatori que tingui la mateixa probabilitat de correspondre a un "n" parell que a un "n" senar, es pot dir que en règim permanent i quansevol que sigui l'estat inicial, el soldat té la probabilitat d'un "1/4" de trobar-se en cada lloc de guàrdia. És a dir, en l'exemple tots els estats tenen la mateixa probabilitat límit d'un 1/4.

10. Una vegada definit $P_i A(\lim_{n \rightarrow \infty} P^n)$, es defineix la matriu Z, anomenada MATRIU FONAMENTAL d'una cadena de Markov regular, que es calcula a partir de

$$Z = [I - (P - A)]^{-1}$$

11. A partir d'aquesta matriu s'obté la matriu de major interès per descriure el comportament d'una cadena de Markov. És la matriu anomenada MEAN FIRST PASSAGE TIME (Temps mig de primer pas) (M) que s'obté de:

$$M = [I - Z + E Z_{dg}] D$$

on:

- Z és la matriu fonamental, $D = [d_{ii} = 1/a_{ii}]$
- Z_{dg} és la matriu "Z" amb tots els seus elements nuls, excepte els de la diagonal principal
- "E" és la matriu $e_{ij} = 1$ ($i, j = 1, 2, \dots, n$)

S'observa que la matriu "M" considera la matriu " P^n " (en tenir com a factor a la matriu "Z" per la qual cosa i recordant el significat de $P^2, P^3, \dots, P^n$ (interaccions indirectes del sistema amb longituds de seqüència 2, 3, ..., n), es pot concloure que "M"

té en compte totes les relacions del sistema, tant les directes com les indirectes entre parells d'entitats territorials. És a dir, en el càlcul de la matriu fonamental "Z", i en particular de la matriu "M", intervenen de forma definitiva les interaccions directes i indirectes existents en el sistema.

12. Seguint a Brown i Horton (1970, ob.cit.), l'anàlisi tradicional de delimitació de regions funcionals en base a models d'interacció entre parells d'elements representats en una matriu quadrada " a_{ij} " (interacció directa entre "i" i "j"), ha estat substituït per l'adaptació a la geografia del concepte de DISTÀNCIA FUNCIONAL. El concepte de distància funcional es dedueix de la possibilitat teòrica de representació, en un espai de "n" dimensions, les "n" propietats o característiques de cada una de les entitats que formen el sistema. És possible calcular una mesura de distància que separa qualsevol parell de punts, de manera que de l'efecte total de les propietats de cada àrea s'en dedueixin la seva propensió a interaccionar-se amb la resta d'entitats territorials. En la pràctica d'un conjunt de relacions entre parella d'entitats se'n dedueix una mesura de distància funcional i d'aquesta es troben les característiques nodals.
13. En el cas de considerar un sistema d'interaccions no simètriques (com és el cas estudiat), en què es tinguin en compte l'efecte de la totalitat de relacions directes o indirectes entre parells de punts, Brown i Horton, assenyalen que l'anàlisi de la MATRIU DE TEMPS MIG DE PRIMER PAS (M) d'una cadena de Markov regular, és l'instrument més apropiat per a mesurar la distància funcional.
14. La matriu M, com s'ha vist, verifica la no reflexivitat de les interaccions i, per tant, la distància funcional de l'entitat "i" a l'entitat "j" és diferent de la distància de l'entitat "j" a l'entitat "i", a més la matriu M defineix un sistema de jerarquies d'interacció absolutes dins del sistema total, i en cada agrupació funcional en particular. Un element M_{ij} de la Matriu M representa

el nombre mig de passos que calen perquè el procés arribi a l'estat S_j per primera vegada, havent començat a l'estat S_i , i, això, considerant les interaccions directes i indirectes entre les entitats "i" i "j".

15. Traslladant el seu contingut a l'estudi de la divisió en districtes, és evident que no té sentit si es considera com a mesura absoluta o indicador d'un fenomen real. Kemeny i Snell subratllen aquest fet com un problema típic que apareix en treballar amb la matriu M , però assenyalen que aquest problema queda totalment resolt en considerar els elements de la matriu M com a magnituds relatives, totalment vàlides per a estudis analítics. Es considera a la Matriu M com una mesura abstracta o índex de la distància funcional que separa les entitats "i" i "j" (És a dir, el nombre mig, o esperança matemàtica de passos necessaris per dins el sistema que permetin d'anar d'"i" a "j"; quan més gran sigui aquest índex, més lluny es troba "i" de "j").
16. Aquest concepte de distància funcional és la mesura, expressada per un número, de la "distància" que separa qualsevol parell de punts de tal manera que de l'efecte total de les propietats de cada unitat d'agregació de l'àrea d'estudi del treball present, es dedueix la propensió a interaccionar-se amb la resta de les entitats. Així, la distància funcional proporciona una mesura o índex que descriu l'efecte de les característiques d'una unitat d'agregació sobre la seva activitat d'interacció. És a dir, tenint en compte l'indicador d'interrelació utilitzat, la distància funcional indicarà el grau de funcionalitat, o el grau de relació, de dues zones, tenint en compte les relacions directes i indirectes que es produeixin dins d'un sistema.
17. D'un conjunt d'interrelacions, que en el present són les trucades telefòniques intrazonals o les relacions residència-treball,

s'obté un índex o mesura de la distància funcional que separa cada parell d'elements del sistema estudiat i que, en funció de les seves variacions, permet de calcular les característiques nodals. Com s'ha pogut observar, aquesta mesura contempla totes les relacions directes i indirectes entre qualsevol parell de zones. La determinació de les agrupacions funcionals, es pot realitzar senzillament, analitzant els elements de la Matriu M, encara que aquesta determinació implica judicis a priori, és a dir, una decisió taxonòmica. A causa de la gran dimensió de les matrius amb les quals es treballa generalment, i a la mateixa dificultat d'establir els valors de les columnes que constitueixen una agrupació funcional, els límits significatius de l'interval de variació, s'ha d'operar normalment sometent la matriu M a una algorisme d'agrupació multivariant, com el postulat de Ward (1):

18. "El problema de l'agregació espacial és de classificació o de discriminació entre grups per a un propòsit particular, i l'objectiu és trobar un conjunt d'unitats espacials que tinguin mínima variances interzonal i màxima variances interzonal

L'algorisme d'agrupació utilitzat en el present estudi, és l'algorisme de Ward comunament utilitzat en la determinació d'agrupacions. L'algorisme comença definint cada observació com un grup que compté un sol element, i els N grups, mitjançant una sèrie de passos, van disminuint en nombre a mesura que augmenta el seu nivell d'agrupació. El procés d'agrupació incorpora a cada pas un nou element o un grup ja format, que incrementa mínimament l'error potencial. Aquest índex (índex d'error potencial) és igual a la suma de les variacions elevades al quadrat, establertes o obtingudes entre els valors, prèviament estandaritzats, de les variables de cada zona dividides pel nombre de zones. L'agrupació millor segons Woldman (1.963, pg. 309) és l'anterior a aquella en què es produiria l'increment més gran d'error potencial.

(1) Woldman, D., J. (1967): "Fortran Programming for the Behavioral Sciences", Holt, Rinehart and Winston, New York-London.

19. Cal destacar el fet que si el sistema està fortament connectat o interrelacionat, és a dir, si presenta una gran funcionalitat entre sí, la variació en l'increment d'error és del mateix ordre durant tot el procés, malgrat unes discontinuïtats en aquesta variació. En aquests casos es considera com la millor agrupació, la constituïda en el nivell d'agrupació immediatament anterior a aquell que experimenta la primera variació significativa.
20. Malgrat tot, una vegada superats ambdós casos, aquest nivell d'agrupació, a causa de les decisions d'agrupar dos elements, es realitza segons un increment d'error mínim. Les agrupacions tancades que es formen abans d'ésser absorbides pel sistema total, compliran, també, que la seva variança entre els seus elements sigui mínima i, per tant, defineixen grups funcionals clarament diferenciats.
21. Les tècniques utilitzades permeten, doncs, de definir límits territorials, de tal manera que els àmbits resultants es poden contemplar com agrupacions idònies per a una regionalització funcional. L'anàlisi superficial de la Matriu de Temps Mig de Primer Pas, proporciona, per si mateixa, uns resultats interessants. L'observació dels elements de cada columna permet veure si hi ha o no connectivitat dins del sistema. L'anàlisi dels valors mitjants dels elements de cada columna, permet deduir la jerarquia de les zones d'agregació. L'anàlisi dels valors del vector d'equilibri per a cada àmbit territorial porta a conclusions iguals.
22. La inspecció visual de la Matriu M, malgrat tot, no permet de definir directament les regions funcionals del sistema, tant per la seva mateixa dimensió, com per la similitud dels valors de cada columna, sobretot en les àrees més interrelacionades. L'aplicació de l'algorisme d'agrupació permet d'agrupar, en una sèrie de passos, totes i cadascuna d'aquestes observacions, segons els valors de files, de manera que, a cada grup, es reuneixen les zones que presentin major interacció entre sí, o, el que és el mateix, que la seva distància funcional sigui mínima. Al minimitzar-se la distància funcional

19. Cal destacar el fet que si el sistema està fortament connectat o interrelacionat, és a dir, si presenta una gran funcionalitat entre sí, la variació en l'increment d'error és del mateix ordre durant tot el procés, malgrat unes discontinuïtats en aquesta variació. En aquests casos es considera com la millor agrupació, la constituïda en el nivell d'agrupació immediatament anterior a aquell que experimenta la primera variació significativa.
20. Malgrat tot, una vegada superats ambdós casos, aquest nivell d'agrupació, a causa de les decisions d'agrupar dos elements, es realitza segons un increment d'error mínim. Les agrupacions tancades que es formen abans d'ésser absorbides pel sistema total, compliran, també, que la seva variança entre els seus elements sigui mínima i, per tant, defineixen grups funcionals clarament diferenciats.
21. Les tècniques utilitzades permeten, doncs, de definir límits territorials, de tal manera que els àmbits resultants es poden contemplar com agrupacions idònies per a una regionalització funcional. L'anàlisi superficial de la Matriu de Temps Mig de Primer Pas, proporciona, per si mateixa, uns resultats interessants. L'observació dels elements de cada columna permet veure si hi ha o no connectivitat dins del sistema. L'anàlisi dels valors mitjants dels elements de cada columna, permet deduir la jerarquia de les zones d'agregació. L'anàlisi dels valors del vector d'equilibri per a cada àmbit territorial porta a conclusions iguals.
22. La inspecció visual de la Matriu M, malgrat tot, no permet de definir directament les regions funcionals del sistema, tant per la seva mateixa dimensió, com per la similitud dels valors de cada columna, sobretot en les àrees més interrelacionades. L'aplicació de l'algorisme d'agrupació permet d'agrupar, en una sèrie de passos, totes i cadascuna d'aquestes observacions, segons els valors de files, de manera que, a cada grup, es reuneixen les zones que presentin major interacció entre sí, o, el que és el mateix, que la seva distància funcional sigui mínima. Al minimitzar-se la distància funcional

i maximitzar-se la distància entre grups, aquests poden considerar-se com regions funcionals.

23. En resum, l'anàlisi estadística utilitzada, permet:

- identificar les jerarquies dins de les unitats funcionals,
- considerar les connexions directes entre parells d'elements,
- no implicar supòsits apriorístics sobre l'ordre de cada node, respecte de la resta,
- no restringir la classificació a una sola regió o àmbit, doncs, a mesura que es van agrupant nodes, es van facilitant regions funcionals a diferent nivell de significació.

24. En aplicar la matriu de connectivitat, l'algorisme d'agrupació de Ward ofereix, progressivament, agrupacions de nodes, de tal manera que, en cada pas, la varianza dins de cada grup és mínima, i és màxima la varianza entre grups. Això permet de contestar a les preguntes clàssiques de l'anàlisi regional, ço és:

- quins són els àmbits d'agrupació que tenen un comportament d'interacció més semblants entre sí?,
- amb quin o quines zones té un node determinat les relacions més importants directes i indirectes?,
- quina és la magnitud d'aquesta relació?,
- quines són les unitats més significatives si en l'exercici d'agrupacions i de delimitació territorial es requereixen, per exemple, sis unitats?. I, igualment, si se'n necessiten deu, ...?,
- quines són les diferents escales territorials significatives de les relacions humanes i productives?.

En definitiva, els mètodes utilitzats permeten de definir l'estructura territorial d'un sistema urbà (o de ciutats). El fet d'utilitzar una anàlisi senzilla i una anàlisi estadística es justifica perquè difícilment es pot defensar una conclusió si no s'enten, també, per sentit comú.

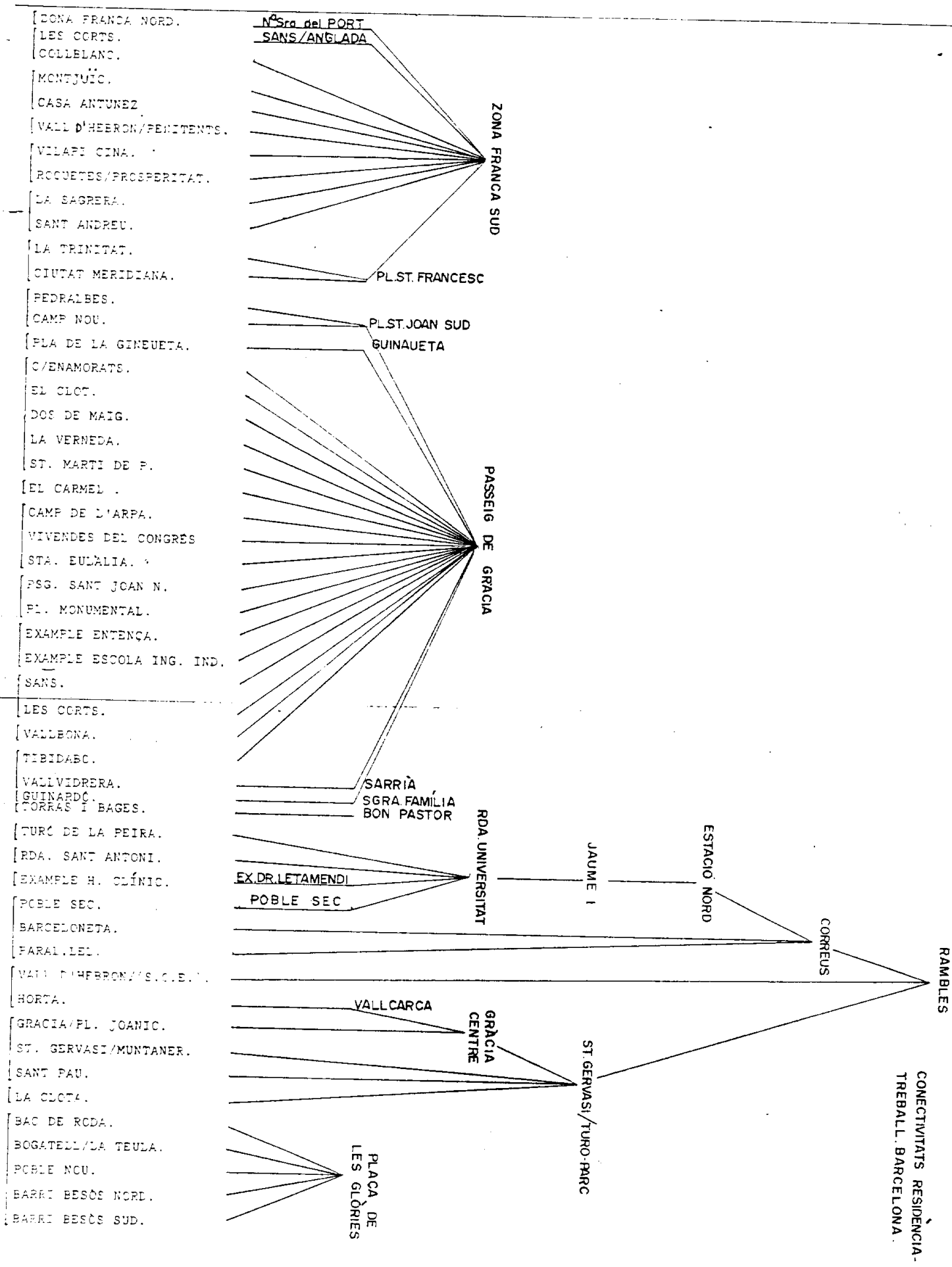
2.4. ELS RESULTATS DE L'ANÀLISI DELS MOVIMENTS
RESIDÈNCIA-TREBALL

1. L'estudi dels fluxos residència-treball s'ha analitzat en base a una anàlisi estadística segons el mètode de Brown i Horton, pel qual l'anàlisi de la matriu quadrada origen-destí ha estat substituïda en la seva aplicació a la delimitació de regions per l'adaptació a la geografia del concepte de Distància Funcional, d'acord amb la teoria de les Cadenes Regulars de Markov i l'aplicació de l'algorisme d'agrupació de Ward. Aquest algorisme, emprat en la determinació d'agrupacions més adequades, permet trobar un conjunt d'unitats especials que tinguin mínima variança intra-zonal i màxima variança inter-zonal. De l'anàlisi efectuada hom en pot extreure algunes conclusions, l'expressió gràfica de la qual s'exposa en els gràfics adjunts:
2. La confirmació de la hipòtesi general del predomini de les relacions en el sentit muntany-mar: Horta-Poblenou, les Corts-Sants, Vallvidrera-Sarrià, Vallcarca-Gràcia, etc. Encara que les connectivitats Dreta-Esquerra de l'Eixample i la de Ciutat Vella-el Raval, puguin ésser considerades com excepcions a aquesta regla, de fet no ho són, ja que el que fan no és sinó confirmar una evolució històrica procedent dels moments de formació de la ciutat. En el mapa dels Passos 26-40 es prefiguren les tres grans unitats que ha revelat l'anàlisi territorial: a l'est, s'individualitzen Sagrada Família-Guinardó, Poblenou-Besòs i Bon Pastor; a l'Oest, Montjuïc-Zona Franca i Sants-les Corts. Al centre, de Sarrià a la Barceloneta, es dibuixa clarament la Barcelona dirigent. En els passos següents, (passos 40-50) encara que apareixen clares les tres unitats, hom pot veure un canvi cap a la integració de la ciutat en un sol mercat de treball, fet que ja és palès en el pas significatiu en que tota la ciutat forma una sola unitat amb l'excepció dels barris del nord i dels del Besòs, que tenen una integració molt

més laxa.

3. La constatació de la relació interna entre les barriades contigües: Plaça de les Glòries Catalanes, amb Poblenou, Barri Besòs, Taulat, etc. St. Gervasi amb Muntaner, Gràcia, St. Pau, etc. Sarrià amb Vallvidrera, Sagrada Família amb el Guinerdó, etc.
4. La Zona Franca constitueix l'excepció a la norma anterior, ja que el contingent més important dels seus treballadors prové de les barriades de Nou Barris i de St. Andreu.
5. Les unitats obtingudes són d'escala gran, dominant un sistema central de relacions muntanya-mar que va des de Vallvidrera a la Barceloneta, figurant tot el centre de la ciutat com a llocs de màxima atracció.
6. Aquest sistema central deixa a l'Oest un altre conjunt urbà significatiu que va de les Corts-Collblanc fins a la Zona Franca, caracteritzat per residents de nivell de renda diferent als del sector central.
7. A l'Est del sistema central es troba un altre conjunt urbà que va de Nou Barris fins al Poblenou.
8. Els centres de més poder d'atracció (passeig de Gràcia, Zona Franca Sud) generen organitzacions senzilles, front als centres de menys poder d'atracció. Per exemple: Poble Sec-Ronda Universitat-Jaume I-Estació del Nord-Correus-Rambles; o bé, Plaça Joanic-Vallcarca-Gràcia-Sant Gervasi-Rambles.
9. L'organització de la ciutat apareix recolzada en l'àrea central i en els sectors de l'Eixample Cerdà, que són, sobradament, els punts de màxima atracció de llocs de treball. I, també, en la Zona Franca, com àrea de treball industrial de màxima atracció.

10. Es confirmen les principals hipòtesis apriorístiques derivades d'una anàlisi geogràfica, i que pressuposaven un determinat sentit de les relacions i l'existència d'una àrea principal central.
11. La relació Nou Barris-Zona Franca Sud, s'explica perquè, a Nou Barris, la creació de les construccions d'habitatges fou contemporània de l'expansió industrial de la Zona Franca. Aquest mateix motiu explica que molta de la població treballadora del centre industrial visqui en els sectors nous de l'Hospitalet, Cornellà, Esplugues, etc.

JERARQUIES ZONALS SEGONS LA MATRIU LÍMIT

MOVIMENTS RESIDÈNCIA-TREBALL

ZONA	PROBABILITAT %
1 Passeig de Gràcia	0,0793
2 Plaça Universitat	0,0601
3 Zona Franca Sud	0,0539
4 St. Gervasi-Turó	0,0460
5 Les Rambles	0,0463
6 Eixample-Plaça Letamendi	0,0438
7 Correus	0,0416
8 Eixample-Hospital Clínic	0,0409
9 Estació Nord	0,0360
10 Gràcia / Centre	0,0297
11 Passeig Sant Joan Sud	0,0273
12 Ntra. Sra. de Port	0,0025
13 Plaça St. Jaume	0,0252
14 Plaça de Les Glòries Catalanes	0,0251
15 Eixample-Escola Industrial	0,0215
16 Ronda St. Antoni	0,0194
17 Passeig St. Joan Nord	0,0193
18 St. Gervasi-Monterols	0,0185
19 Les Corts	0,0183
20 Bogatell	0,0150
21 Eixample Entença	0,0150
22 Pedralbes	0,0147
23 Ronda Sant Antoni	0,0144
24 Sants-Anglada	0,0136
25 Camp Nou	0,0132
26 Sarrià	0,0126

	ZONA	PROBABILITAT %
27	Poblenou	0,0127
28	Gràcia-Passeig St. Joan	0,0122
29	La Barceloneta	0,0115
30	Les Corts-Can Mantega	0,0110
31	Paral·lel	0,0103
32	Dos de Maig	0,0103
33	Sagrada Família	0,0098
34	Sants	0,0090
35	Plaça St. Francesc	0,0083
36	Plaça Monumental	0,0077
37	Torres i Bages	0,0075
38	Bac de Roda	0,0074
39	El Bon Pastor	0,0072
40	Collblanc	0,0070
41	La Sagrera	0,0069
42	Besòs Sud	0,0062
43	Hospital St. Pau	0,0060
44	Poble Sec	0,0059
45	Clot	0,0059
46	Camp de l'Arpa	0,0059
47	Guinardó	0,0056
48	Vallcarca	0,0055
49	Vivendes del Congrés	0,0052
50	Carrer Enamorats	0,0052
51	Roquetes-Prosperitat	0,0049
52	St Martí de Provençals	0,0036
53	La Verneda	0,0035
54	Sta. Eulàlia	0,0027
55	Els Penintents	0,0023
56	St. Andreu	0,0020
57	El Carmel	0,0018
58	La Clota	0,0018
59	Vilapicina	0,0017

60	Horta	0,0013
61	Ciutat Meridiana	0,0011
62	La Trinitat	0,0010
63	Guineueta	0,0010
64	Vallvidrera	0,0008
65	Turó de la Peira	0,0008
66	Besòs Nord	0,0008
67	Vallbona	0,0006
68	Plaça Guineueta	0,0005
69	Can Tunis	0,0003
70	Zona Franca Nord	0,0003
TOTAL		1,0000

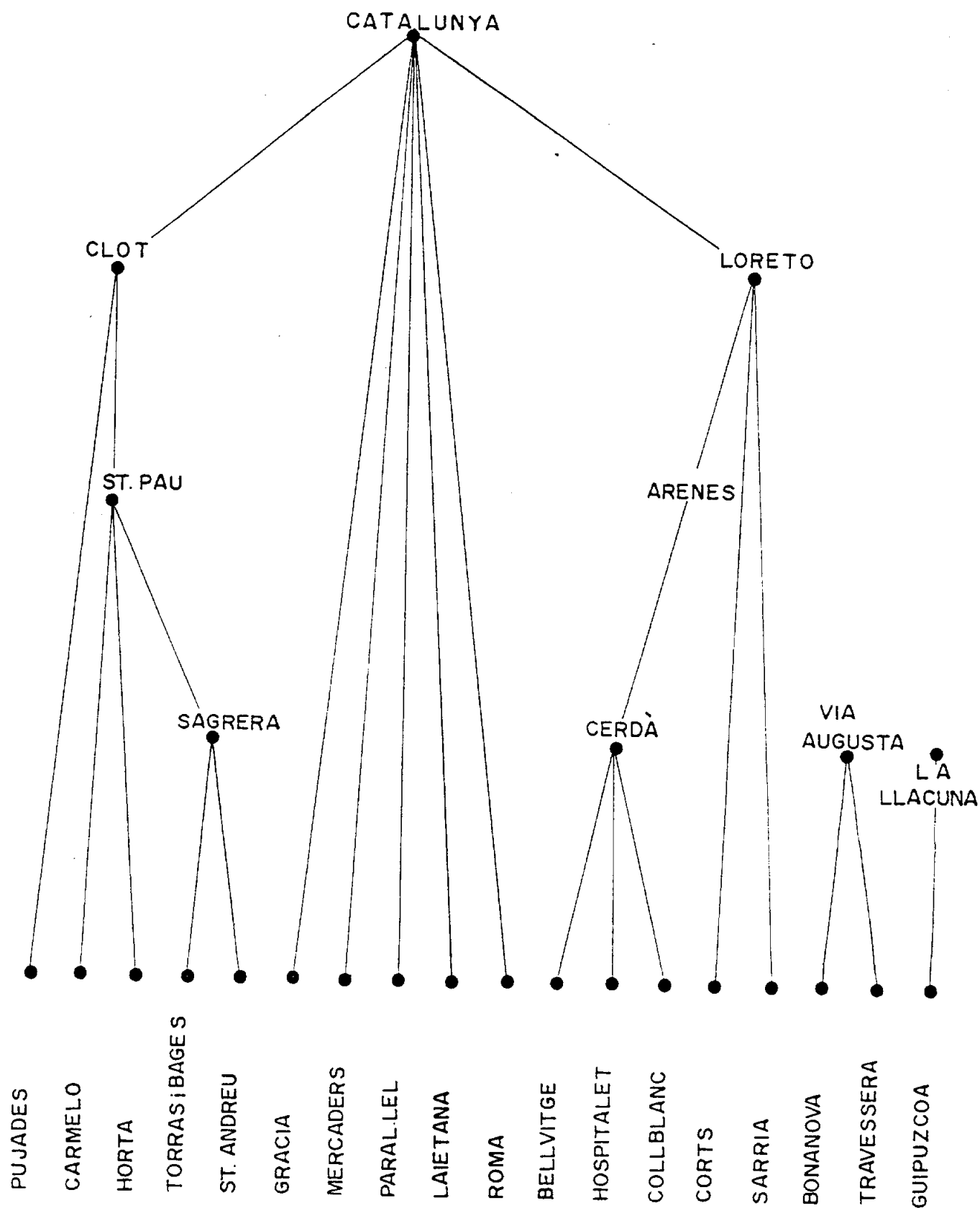
2.5. ELS RESULTATS DE L'ANÀLISI DE LES
TRUCADES TELEFÒNIQUES

1. L'estudi de les trucades telefòniques s'ha realitzat en base a una anàlisi descriptiva, a partir dels primers i segons volums de trucades emeses. L'anàlisi descriptiva s'ha recolzat en la teoria dels grafes i això permet d'establir una jerarquia d'àrees dins del sistema i delimitar àrees funcionals i nodals. D'antuvi, s'han grafiat els dos volums principals d'emissions emesos des de cada central telefònica. A continuació s'han dibuixat els arbres de jerarquies definits pels conceptes descrits més amunt.
2. Hom pot fer els següents comentaris a l'anàlisi de trucades telefòniques:
 - a) S'ha pogut efectuar l'anàlisi en base a les dades proporcionades per la CTNE relatives a les vint-i-set centrals existents a Barcelona, dades que fan referència a les trucades efectuades entre totes elles.
 - b) Tot i que els resultats de l'anàlisi no són totalment significatius perquè la ubicació de les centrals no obeeix a criteris funcionals, és interessant veure com, malgrat tot, coincideixen amb les hipòtesis inicials i els altres resultats obtinguts.
 - c) És clar i patent el paper preeminent de la Barcelona central, representada per la central de Plaça Catalunya que abasta una àrea directa que va des del barri de Sta. Caterina al Paral·lel i des de l'Avinguda de Roma a Correus.
 - d) A l'est, la central de Clot canalitza els volums principals de les centrals ubicades entre el Parc de la Ciutadella, St. Andreu i Horta.

- e) A l'Oest, la Central de Loreto canalitza les trucades restants: les que emeten les centrals compreses entre Bellvitge i l'Hospitalet, per un cantó, i Sarrià i Travessera per l'altre.
- f) Amb caràcter general hom pot dir que, des d'un primer pas, apareixen les gran línies de sempre, muntanya-mar (Loreto-Bonanova, Catalunya-Carmel, etc.)
- g) A continuació, comencen a dibuixar-se la gran part central de Barcelona, la connexió les Corts-Sants, la direcció Horta-St. Andreu i la vaguetat de l'adscripció de la Sagrera.
- h) La Sagrera, finalment, si es té en compte la diagonal principal de la matriu de les trucades internes, apareix integrada en la gran unitat central de Barcelona, però si hom la negligeix, pot veure com la Sagrera passa a formar part de la unitat Horta-mar, constatant-se l'existència de franges ambigües de difícil atribució.
- i) El resultat final és el que permet reforçar la teoria principal: la constitució de Barcelona damunt un canemàs de tres grans unitats, ço és, la Barcelona central, de la Bonanova i Sarrià fins a Mercaders, l'oriental, d'Horta a Pujades i la Llacuna, l'occidental, de Collblanc i les Corts a Zona Franca i Bellvitge. Des del punt de vista de l'ordenació de l'estructura jeràrquica de les unitats territorials, no apareix la Zona Franca, que era significativa en el cas de les relacions residència-treball, perquè l'atracció telefònica (Central de Bellvitge) és molt inferior a l'emissió.
- j) Des del punt de vista de la complexitat de les unitats territorials cal notar que els arbres de jerarquia són més complexos per les relacions residència-treball que per les trucades telefòniques. Una primera raó és l'haver utilitzat un major nombre d'unitats elementals d'anàlisi, en el primer cas. Però la raó més important és que dins d'una ciutat de la grandària de Barcelona, les relacions residència-treball segueixen patrons menys uniformes (encara que dins de sistemes més grans)

que les trucades telefòniques, que sempre es fan més en funció de la proximitat. Aquesta conclusió és fonamentalment diferent de les que s'obtenen en base als mateixos indicadors, entre unitats municipals, on les relacions residència-treball es produeixen en entorns territorials més limitats que els entorns de relacions telefòniques. La conclusió no estranya tractant-se del municipi que fa de cap i casal de Catalunya.

CONECTIVITATS TERRITORIALS SEGONS TRUCADES TELEFONIQUES

AGRUPACIONS AMB TRUCADES TELEFÒNIQUES INTRA-ZONALS.

JERARQUIES ZONALS SEGONS LA MATRIU LÍMIT
TRUCADES TELEFÒNIQUES

<u>ZONA</u>	<u>PROBABILITAT (%)</u>
LORETO	0.073
CATALUNYA	0.072
SANT PAU	0.061
VIA AUGUSTA	0.058
TRAVESSERA	0.056
CERDÀ	0.050
BONANOVA	0.047
CLOT	0.046
ARENES	0.041
ROMA	0.038
SAGRERA	0.036
CARMEL	0.036
SARRIÀ	0.033
HORTA	0.031
COLLBLANC	0.030
MERCADERS	0.029
SANT ANDREU	0.028
GRÀCIA	0.028
LAIETANA	0.027
PARAL·LEL	0.024
GUÍPUS COA	0.024
TORRES I BAGES	0.023
PUJADES	0.022
LLACUNA	0.021
L'HOSPITALET	0.018
BELLVITGE	0.018
LES CORTS	0.016
	1.000

AGRUPACIONS SENSE TRUCADES TELEFÒNIQUES INTRA-ZONALS.

9.5.

JERARQUIES ZONALS SEGONS LA MÀTRIU LÍMIT
TRUCADES TELEFÒNIQUES

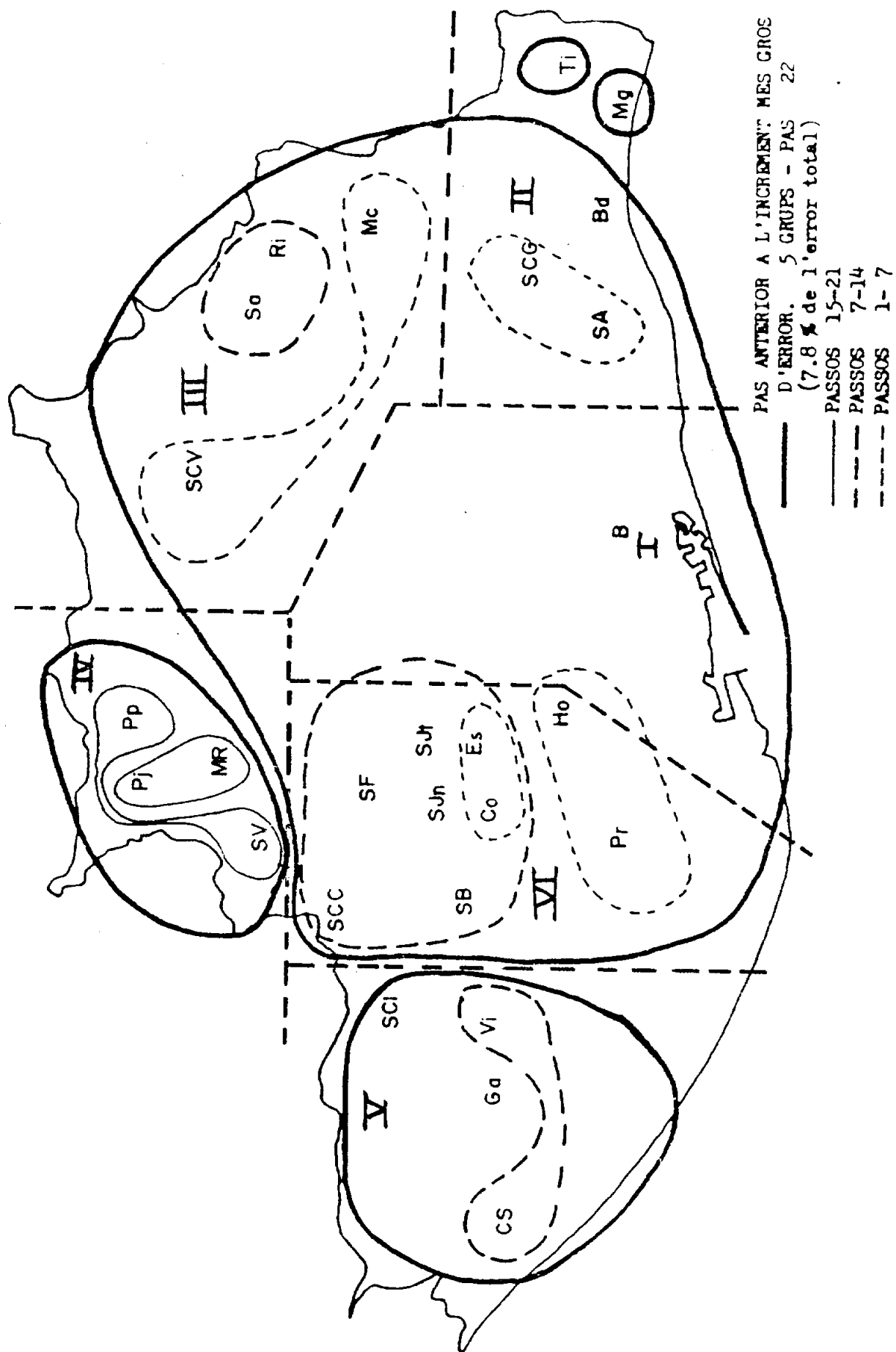
<u>ZONA</u>	<u>PROBABILITAT (%)</u>
CATALUNYA	0.074
LORETO	0.070
VIA AUGUSTA	0.063
TRAVESSERA	0.060
SANT PAU	0.052
CLOT	0.046
CERDA	0.046
BONANOVA	0.046
ARENES	0.043
SAGRERA	0.037
CARMEL	0.037
ROMA	0.036
SARRIÀ	0.033
MERCADERS	0.031
LAIETANA	0.031
GRÀCIA	0.031
COLLBLANC	0.028
HORTA	0.028
SANT ANDREU	0.026
PARAL·LEL	0.023
TORRES I BAGES	0.023
PUJADES	0.023
LLACUNA	0.023
GUIPÚZCOA	0.022
BELLVITGE	0.020
L'HOSPITALET	0.018
LES CORTS	0.018
	1.000

2.6 LES ZONES URBANES LIMÍTROFES:
INTEGRACIÓ AMB L'HOSPITALET I BESÒS

2.6. Les zones urbanes limítrofes:

Integració amb L'Hospitalet i Besòs

1. La petitesa del municipi de Barcelona, la intensitat de relacions urbanes entre Barcelona i el seu continu urbà-metropolità, i el fet que el creixement d'aquest entorn s'hagi d'explicar especialment pel creixement de Barcelona, obliga a considerar, en una proposta d'organització territorial i administrativa, les relacions humanes amb les zones urbanes limítrofes. Això vol dir que la ciutat de Barcelona va saltar fa temps els límits estrictes del terme municipal.
2. L'anàlisi de connectivitats del moviments residència-treball entre els municipis de la Corporació (o Entitat) Metropolitana (mapa adjunt) defineix els sistemes i subsistemes significatius. Apareix una àrea de característiques úniques com és Barcelona, al costat de cinc subsistemes més, on també les ciutats reals han superat els límits municipals: l'àrea del Besòs, l'àrea del Vallès, la part alta del Llobregat, el Delta Occidental i el continu urbà des del Prat a St. Feliu de Llobregat. Com a l'interior de Barcelona, també en considerar àmbits territorials més grans és possible identificar subsistemes dins la Corporació Metropolitana.
3. És, però, en considerar i estudiar les relacions residència-treball entre els barris de Barcelona i els de l'Hospitalet-Cornellà-Esplugues i Badalona-Sta. Coloma quan hom pot veure la intensitat de relacions diàries que es produeixen. Els plànols següents expliquen com el creixement residencial de l'Hospitalet i de Cornellà fou provocat pels treballadors de la Zona Franca, que no pogueren pagar els preus dels habitatges a Barcelona o buscaren una localització residencial prop del lloc de treball. Però també depenen de la Zona Franca molts residents de St. Andreu-Nou Barris i de Sta. Coloma de Gramenet. No es pot entendre el creixement residencial recent d'una part de Barcelona i dels municipis

ESPLUGUES

A Dr. Leimendi

(33)

ESPLUGUES

El Gallo

(210)

ESPLUGUES

Casa Clota

RELACIONS RESIDÈNCIA TREBALL.1975

() OCUPACIÓ MATEIXA ZONA

() PRIMER VOLUM D'EMISSIÓ

() SEGON VOLUM D'EMISSIÓ

HOSPITALET (H)

Centre Oest

(34)

(663)

HOSPITALET

Pubilla Cases

(1157)

(1722)

CORNELLÀ

(927)

(249)

H. Centre N.

(226)

H. Florida

(2439)

H.
Centre S.

(2147)

H. Collblanc

(1277)

COLLBLANC

(2600)

H
Sector Ind.

(222)

H

C.MEsp

(336)

H (1327)
La Torrassa

(853)

H

SEN.

(87)

SANT S
ANGLAC

(2888)

H
Can Ventura

(23)

BELLVITGE

(1245)

H
Sta Eulalia S.

(819)

(906)

(405)

H
Carbonell

(171)

(110)

(720)

ZONA FRANCA N.

(0)

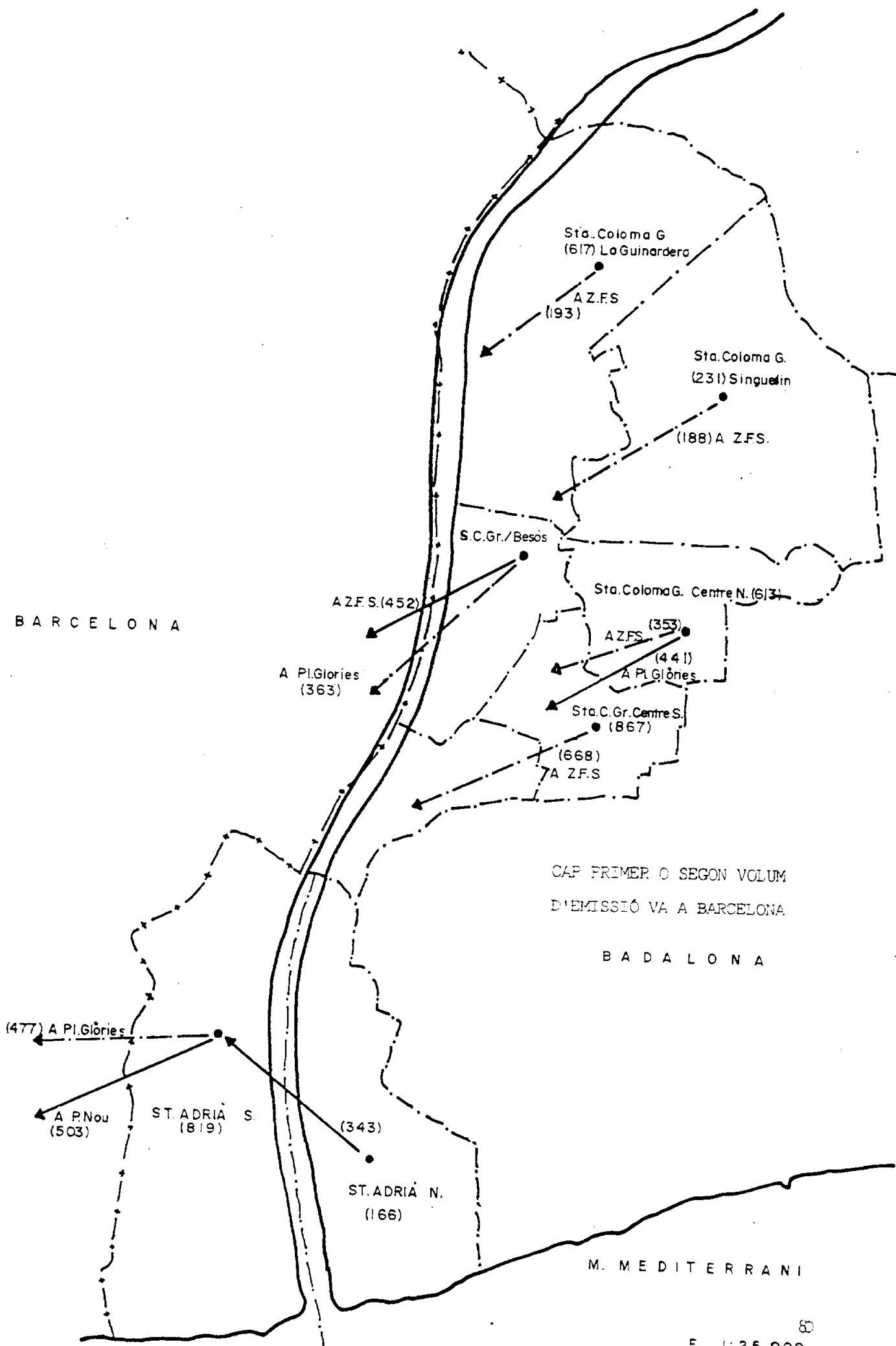
A N+ Sr. PORT

(77)

ZONA FRANCA
SUD

CAN
TUNIS

(0)

pis limítrofes sense la decisió, en els anys seixanta, d'endegar el polígon de la Zona Franca per a tot tipus d'indústria. La dependència de Badalona envers aquest polígon és molt menor que la de Sta. Coloma, que no disposa, en el seu terme municipal, d'àrees importants d'ocupació i d'activitat.

4. La necessitat d'una perspectiva metropolitana no es pot oblidar en estudiar una nova organització territorial i administrativa de Barcelona, perquè molts "residents de nit" del continu urbà de Barcelona són "barcelonins de dia".

.7. CONCLUSIONS.DIVISIONS POSSIBLES

I ESCALES TERRITORIALS DE BARCELONA.

3.7. CONCLUSIONS.DIVISIONS POSSIBLES I ESCALES TERRITORIALS DE BARCELONA

1. L'espai urbà de Barcelona és un fet històric no improvisat. Per això, els seus components no apareixen capriciosament ni per atzar. En la seva constitució han intervingut factors i elements diversos que cal analitzar: són elements que, finalment, han produït una morfologia concreta en la que resideix una població concreta. Tant la morfologia urbana com la població resident, confereixen a ciutat un sentit d'unitat política humana i funcional, tot i que, tal com s'acaba de dir, hi hagi elements diversos que, algunes vegades, poden arribar a semblar contradictoris. Els elements de l'anàlisi són els següents:
 - a) Procés històric. La ciutat emmurallada que arribà a mitjans de segle XIX, inicià un engrandiment espectacular, d'acord amb les línies generals de Cerdà, fins a trobar els altres municipis del pla, rurals o en procés incipient d'industrialització: Sants, les Corts, Sarrià, Sant Gervasi, Horta, Sant Andreu de Palomar, Sant Martí de Provençals, Gràcia. Resoldre els problemes plantejats per la unió de la trama Cerdà amb els nous agregats fou un dels principals objectius del Pla Jaussely, aprovat el 1903. Conseqüència de tot això, a Barcelona apareixen unes grans unitats: el recinte de la vella ciutat emmurallada i els seus annexos: la Barceloneta, la Ciutadella; la ciutat d'Ildefons Cerdà, de Sant Antoni al Guinardó; els antics nuclis dels pobles agregats; uns espais intermitjos urbanitzats darrerament d'una manera moltes vegades caòtica, que constitueixen noves barriades de la ciutat: Congrés, Vilapicina, la Verneda, Sant Ramon, etc.; i els barri novíssims, objecte, sovint, d'una forta manca d'integració: Nou Barris, Besòs, Bon Pastor, Can Clos, Port, etc.
 - b) Les barreres i els connectors. Des del punt de vista de l'evolució

lució de l'espai urbà de Barcelona, hom pot considerar l'existència d'un conjunt d'elements estructurals que condicionen les transformacions dels agrupaments humans i en fixen la pròpia estructura i llur contingut professional.

D'aquests elements és fàcil identificar-ne alguns, els principals dels quals són:

- les barreres o vies que, per la seva amplada o per la intensitat del tràfic que suporten, esdevenen com murs separadors no fàcils de franquejar. Els sectors així delimitats solen adquirir una gran homogeneïtat. La Diagonal, en gairebé tot el seu curs, així com la Meridiana, la Infanta Carlota, el Paral·lel, l'Avinguda Maillol, etc. poden ésser considerades com a veritables barreres.

Moltes vegades, aquestes avingudes són com franges de difícil adscripció als barris veïns, constituint móns separats amb una forta individualitat, tant per composició social o econòmica com per morfologia o, també, per trama urbana.

- els connectors, o punts afavoridors de connectivitat territorial o de relació humana poden arribar a definir grans conjunts urbans. Poden ésser eixos viaris importants, cinturons o "roca-des", que no tenen les característiques de les barreres, sinó tot el contrari, són factors d'integració. Alguns exemples els proporcionen les avingudes de Fabra i Puig, de la Zona Franca la Rambla de Barcelona, alguns sectors de la Granvia, la Travessera de les Corts, etc.

- la xarxa de transports ha tingut un paper decisiu en l'estructuració territorial de Barcelona i en la distribució dels grups humans que hi habiten. La inclusió de tots aquests grups en la vida col·lectiva urbana és un dels requisits indispensables per a posar ordre al desgavell general actual de la ciutat. Per tant, sembla urgent la modernització dels mitjans de transport, tant en el seu aspecte infraestructural com en el dibuix de la pròpia xarxa.

El paper que qualsevol barriada reclosa i aïllada pot jugar en

la vida municipal és per força migrat si es manté al marge dels corrents generals ciutadans i dels centres de decissió superiors, tant, per l'anquilosament de la societat urbana com per la física separació dels barris i el centre. Aquesta separació, per no dir segregació, moltes vegades ha estat creada, volguéssim i mantinguda pels grups interessats en la pervivència de privilegis i la seva permanència inalterada en els superiors centres de direcció. Només una millor distribució del territori municipal podrà permetre la posta en activitat dels barris i de totes les potencials energies enconguides en els barris aïllats actuals.

- les ròtules o xarneres són aquells punts de la ciutat que poden representar un lloc d'intercanvi i de creuament de relacions interiors o exteriors dels districtes, encara que, urbanísticament, no formin part de l'estructura urbana. Conseqüentment, són punts de fàcil accés i amb connexió ràpida amb altres punts de la ciutat. La Plaça Cerdà, la d'Espanya, la de Mª Cristian o la de les Glòries Catalanes són exemples clars, a Barcelona, de xarneres urbanes.

- c) Els aspectes externs. La morfologia urbana té diversos components que, en una ciutat de la grandària de Barcelona, no poden ésser homogenis. Com a resultat, doncs, tampoc pot ésser uniforme la seva morfologia. L'amplada dels carrers de la Barcelona emmurallada i el seu traçat, així com la profunditat dels edificis, per exemple, són conseqüència de la forma i de l'extensió de la parcel·la - dita parcel·la gòtica - que, al seu torn determinà la situació i recorregut dels camins i dels calls, i del pas de rieres i sèquies, antecedents, tots ells, dels carrers posteriors.

El mateix es pot dir dels altres barris de la ciutat (Pla Cerdà i Eixample, per exemple) i dels antics pobles agregats, que són àrees urbanes creades damunt de territoris en els quals l'apropiació havia revestit formes generadores de divisions que en part configurarien, després, la morfologia de la nova ciutat.

- La topografia del terme municipal és un altre element

determinant si bé, d'una manera general, hom pot dir que Barcelona ocupa un pla suaument inclinat que va de Collserola al mar, no és un tot homogeni. El mateix sector pla, de bon tros el més extens, presenta una ondulació deguda a l'erosió dels cursos d'aigua que baixen de Collserola, l'orientació dels quals, en certa mesura, ve determinada pels serrats i turons que s'aixequen del pla (Rovira, Putget, Monterols, la Peira, etc.). Alguns altres barris, en canvi, s'enfilen per les vessants de la serra (Teixonera, Maduixer, Sant Genís, Finestrelles, Putget, Can Clos, el Polvorí, Can Baró, etc.) amb menyspreu, moltes vegades de les més elementals normes de l'urbanisme o, fins i tot, pot ser, de les derivades d'ordenances municipals.

- La tipologia edificativa, com és natural, serà una conseqüència del que s'ha dit en els dos paràgrafs anteriors i això faria relativament senzill l'establir una tipologia dels diferents barris barcelonins, d'acord amb l'aspecte dels seus edificis: construccions velles i degradades, habitatges d'autoconstrucció, edificis singulars, grans conjunts, illes obertes, interiors enjardinats o ocupats per magatzems, tallers i serveis, etc. L'aparició d'un determinat tipus de casa en un barri o en un altre no és fruit de l'atzar: el repartiment professional o el nivell de renda, la distribució de la propietat del sòl, la topologia, etc. són elements que determinen, sempre, el model o tipus d'edificació.

- Els processos urbans de Barcelona no han seguit un curs rectilini. Com que la gran ciutat actual és la continuadora de la que va preveure Cerdà, hom pot limitar la descripció de l'evolució urbana de la ciutat a les etapes posteriors a Ildefons Cerdà. És sabut que Cerdà havia estudiat, curosament, l'orientació dels carrers i la distribució de les places; que havia fixat l'amplitud dels vials i de les voreres, l'esmotxament de les cantonades i la determinació dels espais verds que corresponien a cada illa. L'expansió pel pla obligà a pensar en les connexions

del Pla Cerdà amb la Barcelona Vella i amb els termes annexionats. Fruit d'aquestes preocupacions - al mateix temps que ocorria la degradació de la idea original del Cerdà - fou una successió de plans urbanístics, iniciada pel Pla Jossely de 1903 - plans de reforma interior, d'ordenació urbana, etc., que deixaria sense resoldre moltes qüestions - que anaren configurant la Barcelona d'avui. De totes maneres, com que els processos d'urbanització de Barcelona foren ràpids i, moltes vegades, desordenats, la distribució de barris no en sortí afavorida. L'especulació dels preus del sòl, la vulneració de normes d'edificabilitat, el canvi massa sovintejat de les orientacions urbanes, la manca de control urbanístic i, a vegades, una política equivocada o inconfessable de deixar fer, portaren al resultat actual de barris difícilment integrats, de separacions evidents i de constitució de blocs de districtes clarament recolzats en els nivells de renda dels seus residents. Aquests blocs, com no podia ésser altrament, són reflex dels tres grans conjunts urbans que resulten de la topografia, de la morfologia i de l'evolució històrica.

d) Els aspectes interiors

Els grups socials no estan mai repartits capriciosament en la ciutat. Els barris urbans, en certa mesura, són llocs on resideixen els grups socials i dels quals efectuen els processos que han portat a la seva reproducció. Per això no és d'estranyar que, també a Barcelona, es presenti una tipologia social urbana. El que cal dir, d'antuvi, és que aquesta denominació barri-grup social, a Barcelona, és molt forta, essent una de les característiques de la ciutat. El tipus d'habitatge, la forma de vials i dels espais verds, l'existència de determinats serveis o la seva mancança, determinen l'estructuració de l'espai d'acord amb l'estratègia social de cada grup, tot i que, per la pròpia dinàmica de l'espai, els barris no seran homogenis cent per cent, respecte a la categoria professional

dels seus residents. D'un cantó, existeixen zones intermitges, entre sectors de més clara homogeneïtat. D'un altre, en l'interior de sectors molt individualitzats, existeixen bases compostes per residents pertanyents a altres categories (1). Sembla que hom podria dibuixar un mapa de zones urbanes amb expressió dels grups socials predominants:

- I) L'oest de la ciutat (Vallvidrera, Pedralbes, Sarrià, St. Gervasi) formen un conjunt cohesionat i caracteritzat pel domini absolut de residents de classes dirigents. Fàcilment es pot veure com aquest sector té el seu origen en la recent expansió del centre de negocis amb eix a la Diagonal (sector Plaça Francesc Macià-Passeig St. Joan) i al Passeig de Gràcia (Dreta i Esquerra de l'Eixample).
 - III) El conjunt Nord-nordest, de clares i dominants característiques proletàries, que augmenten a mesura que hom es dirigeix cap al nord. No cal dir que aquestes grans unitats inclouen bases o illes en les quals la preeminència, està en altres grups socials que els que dominen en la generalitat del conjunt.
 - II) El conjunt d'Oest-sudoest, de les Corts a Zona Franca, que és una zona de mescla de grups socials. A partir de la barrera de la Diagonal no es troba cap obstacle a la integració dels diferents sectors, afavorida per l'existència de xarneres importants: Plaça Cerdà, Plaça d'Espanya, estació de Sants, cruïlla Travessera-Carles III, et.
- Tant l'evolució històrica com la solidaritat professional i el sentit de formar part d'un determinat grup social localitzat en un territori concret han provocat un fort sentiment de pertinença als respectius barris. Aquests, moltes vegades, mantenen la seva personalitat per la voluntat solidària dels seus habitants. Aquest fet es pot observar, tant en barris de l'antiga ciutat (la Barceloneta, el Raval, etc.) com en els originats al voltant dels municipis agregats (Horta, Sants, Poble Sec), com

(1) CANALS, J.M.: La estructura de las profesiones en Barcelona, 1.972, a "Boletín de Análisis Urbano" nº 1 (Barcelona, estiu, 75)

en alguns de recent formació que han arribat a crear lligams psicològics molt forts com a conseqüència d'una lluita tenaç en defensa de la seva personalitat i del millorament de les seves condicions de vida col·lectiva (Navas, Porta, Nou Barris, etc.).

- e) Fites. Alguns punts de la ciutat han jugat un paper decisiu en l'aparició dels sentiments col·lectius i, fins i tot, en la creació de l'estructura viària i en la distribució dels serveis. Aquests punts s'ah anat incorporant a l'estructura urbana arribant a esdevenir llocs clau en l'ordenació territorial de Barcelona, malgrat que, algunes vegades, la seva aparició fou deguda més a l'actuació espontània dels residents que a la reglamentada ordenació urbanística. Aquestes fites o són places (Sanllehy, Virrei Amat, del Centre, Bonanova, Lluçmajor, Cinc d'Oros, etc.) edificis públics (Correus, Residència Sanitària, Comissaries, Centres esportius importants), o punts d'intercanvi del transport (algunes estacions de correspondència, final de línies d'autobusos, estacions d'autobusos interurbans, etc.). El paper d'aquestes fites és cada cop més gran, a mesura que augmenta la mobilitat interurbana i s'estén la xarxa de transports públics. No es pot menyspreuar, tampoc, la repercussió que té la ubicació de les entrades de la ciutat i els punts pels quals hom té accés a les autopistes.
- f) Finalment, i de cara a una possible expansió de la ciutat i de cara a una descentralització de l'administració municipal, cal veure on són els llocs més aptes per a edificis públics. En algun d'aquests llocs ja es troben dependències municipals (a part de la Plaça St. Jaume, hom pot citar la Plaça d'Espanya i voltants i, en to més modest, les places o sectors on es troba la majoria dels antics Ajuntaments dels pobles agregats). Malgrat tot, hom pot entrar en una relació amb més detall i citar els edificis municipals dels carrers Wellington, Selva de Mar, Feliu i Codina, etc. o els edificis del Parc de Montjuïc, de la Quinta Amèlia, de Can Castelló, de casa Golferichs, de les Cotxeres de Sants, de Can Tusquets, de Can Basté, de Torre Lloveta, de Can Melis, de la Sedeta, de la Casa Grogà, etc.

2. Ja s'ha vist que la ciutat de Barcelona apareix formada per tres blocs desiguals que són el reflex de la realitat urbana. D'antuvi, cal reconèixer la cohesió de la ciutat tradicional, revelada, tal com s'hadit, per l'anàlisi de les trucades telefòniques i per les relacions residència-treball i l'estudi de la mobilitat interior. La ciutat tradicional, s'estén de Vallvidrera i la Vall d'Hebron al mar. Deixa, al Nord-Est la Ciutat Nova, de població obrera i d'urbanització caòtica i irregular, que s'estén dels Nous Barris fins el Poblenou. Al Sud-Oest deixa uns sectors heterogenis: des de les Corts i de Sants, de poblament dens i, en alguns sectors antic, fins a les àrees industrials de Port i la Zona Franca, de baixa densitat de població. Les dues àrees laterals són, a grans trets, els sectors nous, menys integrats en el conjunt urbà, tant per la seva trama com per les interrelacions dels seus habitants i la disposició general del traçat de les grans artèries viàries.
3. Convindrà analitzar aquestes tres grans unitats en tots els seus elements perquè, encara que per la seva magnitud, per la seva desigual extensió i per les diferències poblacionals que existeixen entre elles (Centre , 1.093.000 hab.; Est i Nord, 570.000 hab.; Sud i Oest 255.000 hab.) no siguin aptes com a unitats administratives municipals, sí que poden ésser la base i assentament d'una divisió en districtes que sigui operativa.
4. La Barcelona Central. Si hom defineix els límits de la gran unitat central de Barcelona quedaran definits, lògicament, les unitats laterals.
- les barreres: sembla que, en la major part del seu perímetre, aquesta unitat central està delimitada per barreres, segons la definició feta més amunt: la Diagonal, l'avinguda Infanta Carlota, el carrer Tarragona i el Paral·lel el separarien del sector del sud-oest ; la via del tren, la Granvia, la base dels turons del Guinardó i el Carmel, etc. són barreres que separen el sector central del format per les barriades del nord i del nord-est.
 - els connectors: la cohesió del sector és reforçada per l'existència de vies que faciliten la comunicació entre les barriades integrades i que conflueixen cap a la seva àrea central: Muntaner, Balmes, Passeig de la Vall d'Hebron, República Argentina-Hospital Militar-Major de

Gràcia, Passeig de Gràcia, Via Augusta, Passeig de St. Joan, Rambles , etc.

- la xarxa de transports : és de sobres conegut que ja dels seus començaments la xarxa de transports públics tingué una estructura radial molt marcada. Aquest fet contribuï a reforçar la intensitat de les relacions intrazonals: el ferrocarril de Barcelona a Sarrià, el Metro transversal (inicialment entre Plaça d'Espanya i Pont de Marina, les principals línies de tramvies (Port-Gràcia-Bonanova) etc. Fins fa poc temps, no s'han començat a desenvolupar les comunicacions "horitzontals" però, fins ara, no es pot dir que hagin incidit gaire en l'orientació general de les relacions entre les barriades.
 - la topografia general del sector està presidida pel gran pla inclinat que va de Collserolla a la mar. Només els turons de la Rovira i els del Putget i Monterols trenquen aquesta uniformitat, però la relació entre els diversos sectors del pla no és entorpida per aquelles elevacions, ja que entre elles hi ha collets prou practicables i llits de rieres que, de tot temps, han servit de traç d'unió (cas de la riera de Vallcarca).
 - Fites. Hi ha alguns punts d'intercanvi que han contribuït a conferir unitat al sector central. Sembla que hom pot citar, a la part alta, la Plaça Lesseps, amb un paper cada cop més important; que l'està convertint en la gran ròtula de tota la ciutat alta, la Plaça de Sarrià, la de la Bonanova, la de Rius i Taulet, la de la Sagrada Família, la de Gala Placídia, etc. A la part baixa, entre d'altres, hom troba la Plaça de St. Jaume, el sector de la Concepció, la Plaça Tétuan o la Urquinaona.
5. La Barcelona de l'Oest i Sud-Oest. Els seus límits amb el sector central ja han estat descrits suara. Cap de les vies importants que travessen el sector ha estat capaç d'establir barreres significatives entre les barriades que l'integren. Travessera de les Corts, Avinguda de Madrid, carer Sants, Numància, carretera de Gavà/la Bordeta, passeig de la Zona Franca, etc., més que barreres han jugat un paper de connectors hi han contribuït a intensificar les relacions internes. Fins i tot el Primer Cinturó de Ronda que, en un altre aspecte ha representat un cert obstacle a les comunica-

cions "intrazonals" de tipus horitzontal, ha contribuït a crear un lligam innegable muntanya-mar i a articular la zona en una veritable unitat. Aquesta unitat, en certa manera, ja estava prefigurada per la riera Magòria i riera Blanca i altres cursos que, a través de les Corts i Bederrida conflueixen vers l'oest de Montjuïc. La xarxa de transports (autobusos i metros) té un punt important de confluència a la Plaça d'Espanya que exerceix un paper clar de ròtula, paper que comparteix amb la Plaça Cerdà, la de Salvador Anglada, la de l'Estació de Sants, etc.

No hi ha cap dubte, tampoc, de l'existència d'alguns punts d'intercanvi i d'edificis que, per la seva projecció municipal, tenen un innegable paper articulador: l'ajuntament de les Corts, l'ajuntament de Sants, els terrenys de l'Espanya Industrial, determinats punts de Montjuïc, etc.

6. La Barcelona del Nord i del Nord-Est. Comprèn un conjunt de barriades separat de la part central de Barcelona per algunes barreres de diversos tipus: urbanístiques (canvi absolut de trama), d'infraestructures (ferrocarril), orogràfiques (vessants pronunciades que van del Guinardó a Montbau), etc. En canvi, entre els barris que la componen no existeix cap tipus de barrera: els sectors de Meridiana, Gran Via, passeig de la Vall d'Hebron, etc., poden ésser una certa classe de barrera entre barriades, però d'un cantó a l'altre ni canvia la topologia edificativa ni la composició social ni el sentit de pertinença a unes comunitats molt individualitzades.

Potser és la part de Barcelona on és més clara la manca de serveis, i això fa que s'hi hagi plasmat del tot la consciència de pertinença a un tipus concret d'àrea i que siguin patents els criteris que hom determina "no estadístics" (1): de tipus històric

(1) GARCIA LLIBEROS, M., MOLTO, E., PONS, A., i SORRIBES, J.,: Teoría y metodología de la división territorial en distritos y barrios. El caso de la Ciudad de Valencia, a "CEUMT" nº 24, Barcelona març 1980, pàg. 24-33

(d'una història, algunes vegades, de lluites molt recents), de morfologia urbana (aspectes físics del territori i aspectes relatius a l'edificació) i referents a la presència de moviments socials urbans.

Si s'ha dit que en aquest sector hi manquen barreres entre les barriades en canvi, hi és dominant un eix conector que ajuda a afaïçonar-lo: Rambla de St. Andreu-Fabra i Puig és aquest eix articulador que acabarà adquirint molta més importància després del seu imminent enllaç amb el carrers de Tajo i Santander/Guipúzcoa que, de fet completarà el sistema viari muntanya-mar ja prefigurat per la riera d'Horta.

Aquesta Barcelona del Nord i del Nord-Est és el sector més proletaritzat de la ciutat. En alguns barris, la residència de població hi és absoluta. En d'altres, encara hi alterna amb implantacions industrials. En alguns d'altres casos, que cada dia es redueixen, hom troba alguns dels rars espais buids que existeixen a Barcelona.

7. Els districtes municipals, que algú ha definit com a unitats geogràfiques d'administració i gestió (1) està format per l'agregació d'una sèrie d'unitats territorials menors "que poden ésser semblants o extremadament diferenciades amb un cert grau d'homogeneïtat a nivell intern". Les barriades de Barcelona són aquestes unitats territorials menors que han d'ésser reconeguts com a àmbits de participació ciutadana. Ara bé, per la seva mateixa composició difícilment poden ser àmbits de decisió política i és per això, i per d'altres condicionants que s'expliquen, que cal pensar en l'agrupació de les barriades per arribar a construir els nous districtes municipals.
8. Per sota de l'escala territorial de tres unitats, es poden identificar, d'acord als resultats de l'anàlisi de connectivitats, dues agrupacions significatives de barriades (que és l'escala territorial mínima) de sis i tretze unitats (escales 3 i 2, respectivament). L'escala territorial de sis unitats compren les següents unitats:

(1) GARCIA LLIBEROS, M., i altres ob. cit

Barcelona Central. a/ Pedralbes, Sarrià, Vallvidrera i St. Gervasi.

b/ Vall d'Hebron, Vallcarca, Carmel i Gràcia.

c/ La Vella ciutat Emmurallada i els seus eixamples ortogonals: St. Antoni, Dreta i Esquerra de l'Eixample, el Fort Pius, la Sagrada Família, el Clot-Camp de l'Arpa i el Guinardó.

Aquestes tres agrupacions tenen les següents poblacions:

a/ 190.000

b/ 229.000

c/ 686.000

Barcelona del Sud-Oest.

a/ Les Corts i Sants

b/ Les barriades de Montjuïc: el Poble Sec, la Font de la Guatlla, Zona Franca-Port.

La seva població resident és:

a/ 155.000

b/ 95.000

Barcelona del Nord i Nord-Est.: d'Horta als Barris del Besòs amb una població global de 570.000

9. Aquestes sis agrupacions, per la seva heterogeneïtat poblacional i de superfície, no poden servir de base a una divisió de la ciutat en districtes, especialment l'última. Per apropar-s'hi cal veure quines unitats queden definides en l'escala territorial següent de tretze unitats (escala 2), resultats d'agrupaments o desglossaments de l'escala territorial anterior (escala 3)
10. Del sector central de Barcelona hom pot assegurar, si es tenen en compte criteris urbanístics, socio-econòmics, professionals i de connectivitats, que uns agrupaments normals són els següents:
- a/ Pedralbes (13.000 hab.)
- b/ Sarrià-Vallvidrera (49.000 hab.)

- c/ St. Gervasi (122.000 hab.)
- d/ Barris de la Vall d'Hebron (32.000 hab.)
- e/ Vallcarca-el Carmel-Gràcia (197.000 hab.)
- f/ L'Eixample Nou: Guinardó-Clot-Camp de l'Arpa, Sagrada Família-el Fort Pius (300.000 hab.)
- g/ L'Eixample Cerdà: Dreta i Esquerra, St. Antoni (222.000 hab.)
- h/ La Ciutat Vella: Ciutat Vella, el Raval i la Barceloneta amb (154.000 hab.).

11. En el sector sud-Oest de Barcelona, seguint els mateixos criteris hom pot veure-hi el tres agrupaments següents:

- a/ Les Corts-Sants (168.000 hab.)
- b/ El Poble Sec (44.000 hab.)
- c/ Les barriades de Ponent de Montjuïc: Font de la Guatlla i Zona Franca-Port (55.000 hab.)

12. Finalment, en el Sector Nord i Nord-Est de Barcelona hi ha una diferenciació entre el vessant muntanyós i el vessant de la riera d'Horta.

- a/ Els Nou Barris (143.000)
- b/ Horta-Vilapicina-Congrés-St. Andreu-el Bon Pastor-La Sagrera-la Verneda/St. Martí de Provençals-El Poblenou i els Barris dels Besòs (420.000 hab.)

13. En arribar a aquest punt de l'anàlisi territorial convé comparar els resultats obtinguts de la interpretació de Barcelona (escales territorials 1, 2, 3 i 4) amb les propostes elaborades per la Comissió de Participació Ciutadana i l'Àrea de Descentralització de deu i setze unitats:

1. Poble Sec-Zona Franca	95.000 H.
2. Districte Central	155.000 h.
3. Poblenou-Besòs	95.000 h.
4. Sants	105.000 h.
5. Esquerra Eixample	119.000 h.
6. Dreta Eixample-Fort Pius	104.000 h.
7. Sagrada Família	90.000 h.
8. Clot-Camp de l'Arpa-Verneda- St. Martí	125.000 h.
9. les Corts-Sarrià	110.000 h.
10. St. Gervasi	122.000 h.
11. Vallcarca-Gracià	136.000 h.
12. el Guinardó	105.000 h.
13. St. Andreu-Sagrera- Bon Pastor	126.000 h.
14. Vall d'Hebron-Horta-Carmel	120.000 h.
15. Vilapicina	85.000 h.
16. Nou Barris	143.000 h.
TOTAL	1.893.000 h.

1. Districte Central	155.000 h.
2. el Poblenou-Besòs-Verneda	158.000 h.
3. Dreta Eixample-Sag.Família	191.000 h.
4. Gràcia- el Guinardó	201.000 h.
5. St. Andreu-Sagrera-Bon Pastor	223.000 h.
6. Vall d'Hebron-Horta-Vallcarca- Carmel	178.000 h.
7. Nou Barris	143.000 h.
8. Sants-Poble Sec, etc.	195.000 h.
9. les Corts-Esquerra Eixample	244.000 h.
10. Sarrià-St. Gervasi	196.000 h.
Total	1.893.000 h.

14. En aquestes propostes, es mantenen algunes desigualtats poblacionals i s'estableixen agrupaments en sentit "horitzonal" que no responen a la dinàmica interna de Barcelona. La trama ortogonal de Cerdà no forma només una unitat des del punt de vista formal. Tot aquest sector està fortament connecat per relacions de residèncis-treball. No és aconsellable un agrupament "horitzonal" tipus Gràcia-el Guinardó-Sagrada Família-Dreta Eixample, que no justifica el volum de les seves relacions. La separació de les Corts i Sants no sembla justificable perquè les diferències no són massa notables entre les dues barriades i, a més, tal com s'ha vist, les recípoques relacions, són molt intenses, podent justificar un sol districte, cosa que no succeeix unint les Corts amb Sarrià-Pedralbes amb el conjunt de les quals barriades no manté relacions.
15. És clara la coincidència del Districte Central. Inclou la ciutat històrica (Ciutat Vella, Raval, Barceloneta), seu de les institucions rectores de Barcelona i de Catalunya. I, també, la unitat de Pedralbes-Sarrià-St. Gervasi.
16. En la proposta, Horta s'agrupa sempre amb la Vall d'Hebron. Horta, fins ara, generalment no manté les relacions amb Barcelona a través de la Vall d'Hebron: el Metro, l'antic tramvia del Passeig Maragall, les vies d'accés a la ciutat, cada vegada lliguem més Horta a la resta del districte proposat.
17. Els Nou Barris formen una unitat que molts anys de reivindicacions urbanes han estructurat de forma ben determinada, resultat també, de l'aïllament físic. Cap de les propostes el segmenta ni en varia els límits.

18. De l'anàlisi territorial, se'n desprenen, doncs, les següents unitats o escales territorials significatives:

- Àrea Metropolitana
- Ciutat de Barcelona
- Tres grans unitats
- Escala compresa entre sis i tretze unitats
- Escala entre barriades (34) i barris (50)

19. Les tres primeres escales són de fàcil identificació i justificació. En canvi, les unitats resultants de les escales de sis i tretze unitats presenten importants diferències en població i superfície. Els resultats permeten d'unificar aquestes dues escales territorials, en una proposta d'unitats més uniformes que, respectant els resultats de l'anàlisi de connectivitats i l'escala territorial de tres unitats, presentin, al mateix temps, una homogeneïtat urbanística, de població resident, d'accessibilitat i de punts centrals (actuals i previsibles). Aquestes unitats poden ser les següents:

- les Corts-Sants-Zona Franca-Poble Sec (sistema Oest sense subdivisions) (Sistema Central)
- Pedralbes-Vallvidrera-Sarrià-St. Gervasi
- Vall d'Hebron-Vallcarca-el Carmel-Gràcia
- el Guinardó-Sagrada Família-el Clot-Camp de l'Arpa (Sistema Est)
- Horta-Vilapicina-la Sagrera-St. Andreu-el Bon Pastor
- la Verneda-St. Martí-el Poblenou-Barris del Besòs
- Nou Barris
- Eixample Central
- la Ciutat Vella

20. Aquesta distribució territorial ofereix una ciutat poblacionalment equilibrada per sectors i amb una forta connexió en cada un d'ells. Només al Nord-Est apareixen àrees amb una població

inferior a la mitjana: és el sector per on s'estén la ciutat. De fet, l'únic indret per on pot continuar un creixement residencial de la Barcelona de 99 kilòmetres quadrats. Finalment, el Districte Central, on radiquen tots els principals centres administratius de la Ciutat i de Catalunya, té una població menor. És un sector especial que requereix un tractament també especial.

21. Les principal característiques de la proposta de nou unitats són les següents:

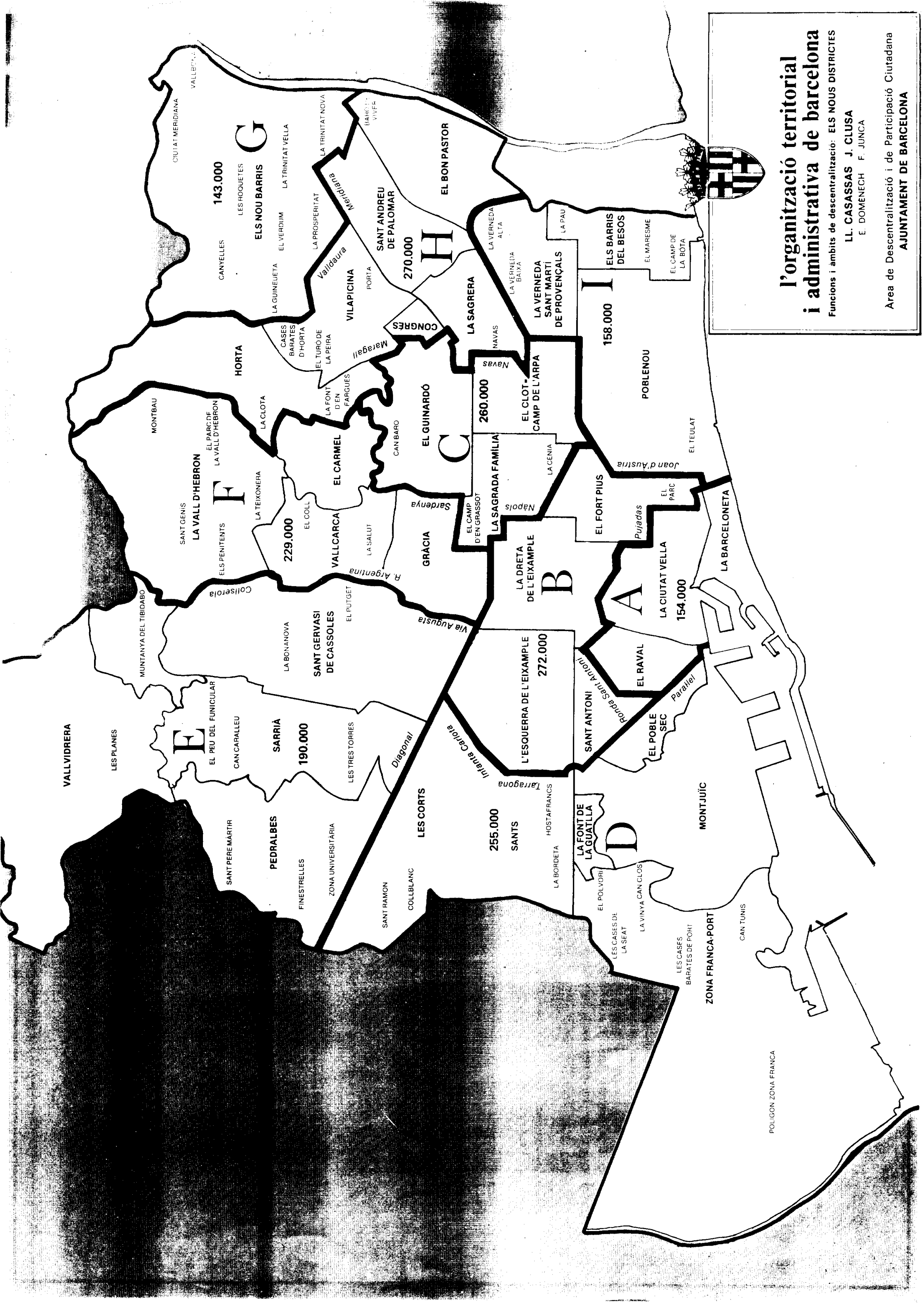
- a/ la homogeneïtat poblacional dels districtes resultants (cinc districtes compresos entre 220.000 residents), enfront les desproporcions dels districtes actuals entre 60.000 i 70.000 (V i I) es passa a districtes de 421.000 residents (IX). De fet una de les raons que ha provocat el desequilibri poblacional actual ha estat la desigual distribució territorial del creixement residencial a Barcelona en els darrers trenta anys.
- b/ Dels altres quatre districtes n'hi ha un de característiques especials, que és la Ciutat Vella (amb 154.000 hab.): ubicació dels centres oficials més importants, densificació, concentració d'oficines, comerç i funcions terciàries centrals.
- c/ Els altres tres districtes de població inferior a la mitjana (els Nou Barris, 143.000 hab.; Nord-Est, 158.000 hab. i Sarrià Pedralbes, 190.000 hab.) són els barris on encara existeixen espais buits, i on és presumible que s'estendrà la ciutat. Són els barris nous on hi ha una dedicació residencial important, encara en curs de total urbanització, que han de ser tractats com unitats residencials potencials o bé com a àrees dedicades a usos no urbans.
- d/ Des d'un punt de vista purament urbanístic hom podria separar els conjunts les Corts-Sants, la Font de la Guatlilla-Zona Fran-

ca i el Poble Sec. Però per un cantó, les connexions cada vegada més intenses entre els diferents conjunts (eix del I Cinturó de Ronda-Passeig de Zona Franca) i per un altre, la necessitat d'evitar la segregació municipal dels sectors ponent de Montjuïc, semblen aconsellar la unió de tots els barris del Sud i Sud-Oest en un mateix districte.

- e/ Ja s'ha indicat abans que la Vall d'Hebron, que tradicionalment s'uneix a Horta, s'orienta cada vegada més (xarxa d'autobusos i metro i grans eixos viàris) cap a vallcarca-Gracià O FINS I TOT , St. Gervasi. En canvi, Horta és la capçalera de l'eix Tajo-Guipuzcoa de gran interès viàri (muntanya-mar) i xarxera central de la Via Julia que uneix amb els Nou Barris.
- f/ Els grans districtes estan delimitats per les barreres abans descrites: vessants del Putget, del Carmel, de la Peira, avingudes Diagonal, Paral·lel, Meridiana, Infanta Carlota, perímetres històrics (Rondes, Saló de St. Joan); estructures de transport (via del tren, etc.).
- g/ S'ha respectat la integritat de totes les barriades definides en la proposta de l'àrea de Descentralització Ciutadana. Les barriades són unitats de vida col·lectiva i tenen un arrelament profund entre els seus habitants, ha sigut tal com s'ha exposat per raons de llarga tradició històrica o pel seu pas-

sat de lluita urbana per millora en la qualitat de vida. Cal recordar que la divisió de 1959 trencà barreres històriques i, per tant, fou una mala delimitació dels àmbits de vida col·lectiva. Com a exemples d'aquest trencament es pot citar l'Esqued de l'Eixample, repartit entre els districtes VI i XI; la Ciutat Vella que ho era entre els districtes I i IV; el Clot-Camp de l'Arpa entre els IX, X i XII; la Verneda-St. Martí entre el Districtes X i IX, la Vall d'Hebron entre els Districtes VIII i XII,...

- h/ Les unitats territorials resultants, doncs, són significatives respecte a les relacions urbanes existents i a les unitats de vida comunitària.
22. El Diagrama adjunt reflexe els subsistemes i els agrupament successivament significatius de barris històrics, que és l'escala territorial més petita. El mapa final presenta la proposta que combina l'escala de 6 unitats i l'escala territorial de 13 unitats.
23. L'estudi de les funcions públiques haurà de determinar en quina escala territorial de totes les possibles (34-50 unitats, 9 unitats, 3 unitats, Barcelona i àmbit metropolità), s'hi poden gestionar millor una quantitat de competències públiques. Aquesta escala correspondria als nous districtes proposats.

l'organització territorial i administrativa de barcelona

Funcions i àmbits de descentralització: ELS NOUS DISTRICTES

LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMÈNECH F. JUNCA

Area de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

L'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL I ADMINISTRATIVA DE BARCELONA

— PER QUÈ UNA NOVA DIVISIÓ EN DISTRICTES?

- * Perquè és voluntat de l'Ajuntament descentralitzar l'administració, el que vol dir apropar la decisió política als ciutadans i gestionar amb eficàcia els serveis.
- * Els dotze districtes actuals són diferents en extensió, residents i problemàtica (el Districte Vè amb 60.000 persones, el Districte XIè (Les Corts) amb 111.000 persones, el Districte IXè (Sant Andreu, Els Nou Barris) amb 421.000 persones, etc.)
- * Els districtes actuals trenquen barrades històriques (Clot, Sagrada Família, Sant Martí, El Carmel, Eixample, etc.)
- * Hi ha moltes divisions administratives diferents (districtes municipals, Comissaries, Jutjats, Registre de la Propietat, Correus, etc.) i, fins i tot, les de molts serveis de l'Ajuntament: convé una divisió territorial d'ús generalitzat.
- * La divisió actual és del 1949 i reproduceix, amb dos districtes més, la del 1878. Des d'aleshores hi ha hagut molts canvis a la ciutat.

— QUINES CONDICIONS HAN DE SATISFER ELS NOUS DISTRICTES?

- * Que siguin àmbits significatius de relacions socials i històriques.
- * Que no divideixin barrades.
- * Que serveixin per a la descentralització del govern i de l'administració municipals.

— PER QUÈ ELS BARRIS NO PODEN SER DISTRICTES?

- * Perquè molts barris són massa petits per gestionar serveis com si fossin un Ajuntament. Hi ha una cinquantena de barris històrics i 34 barrades o grans barris: els barris són, més que res, àmbits per a la participació.

— PER QUÈ ELS DISTRICTES PROPOSATS PODRAN SERVIR MILLOR PER A L'ADMINISTRACIÓ I EL GOVERN MUNICIPALS?

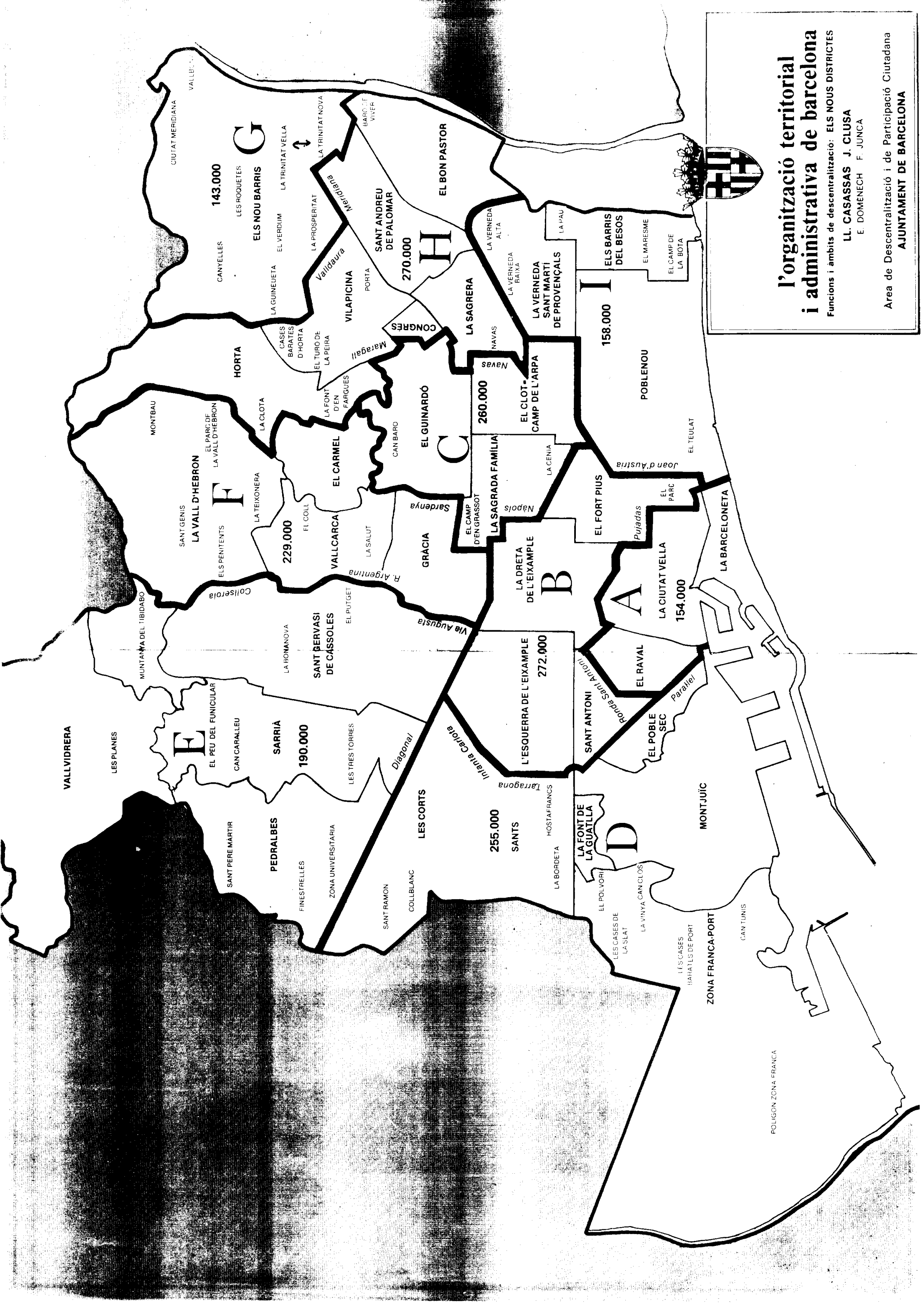
- * Perquè són prou grans i semblants en població per poder gestionar amb eficàcia els serveis que han de satisfer les necessitats que s'originen a cada districte (ensenyament, cultura, neteja, sanitat...). D'ells, cinc tenen entre 230.000 i 270.000 residents i quatre entre 150.000 i 200.000 residents, i, per tant, són homòlogables amb les entitats territorials de l'entorn metropolità de Barcelona (al voltant de quatre milions d'habitants).
- * Perquè són prou petits perquè el ciutadà estigui prop del seu Consell de Districte, de l'administració i del govern municipals, i les decisions més prop dels problemes: això també és eficàcia.
- * Perquè s'ha estudiat que, per a un grup important de serveis públics que es podrien descentralitzar, la dimensió territorial i demogràfica dels districtes proposats és la més adequada i permet que s'hi adapti l'estructura actual dels serveis municipals, sense un encariment del seu cost.
- * Hi ha, però, molts serveis públics que s'han de gestionar per a tot Barcelona (transports públics, aigua, sanejament, planificació...) i, fins i tot, per la seva problemàtica, en un àmbit metropolità. La proposta segueix la línia dels models metropolitans d'algunes grans ciutats europees.

— PER QUÈ ELS DISTRICTES PROPOSATS SÓN ÀMBITS DE RELACIONS SOCIALS I HISTÒRIQUES?

- * Perquè agrupen aquelles barrades que, avui, tenen més relacions humanes, físiques i urbanístiques entre elles.
- * Perquè consoliden relacions històriques (Poblenou - Sant Martí de Provençals, Horta - Sant Andreu, Sants - Les Corts - Zona Franca - Port, Ciutat Vella - Raval, Eixample, Guinardó - Sagrada Família...)

DESCRIPCIÓ I JUSTIFICACIÓ DE LA PROPOSTA DE NOU DISTRICTES PER A LA CIUTAT

- CIUTAT VELLA.** És la ciutat històrica (Ciutat Vella, Raval, Barceloneta) amb la incorporació del Parc de la Ciutadella. És també la seu de les institucions rectores de Barcelona i de Catalunya. **154.000** habitants.
- EIXAMPLE.** Centre del creixement urbà de la Barcelona del segle passat, és el sector de la màxima concentració d'activitats de serveis. **272.000** habitants.
- SAGRADA FAMÍLIA - CLOT - CAMP DE L'ARPA - GUINARDÓ.** Unitat que s'organitza al voltant de l'eix Sagrada Família - Hospital de St. Pau. El Guinardó, limitat pel Turó de la Rovira, té la seva sortida per aquest sector, per on manté les relacions cap a l'Eixample. **260.000** habitants.
- LES CORTS - SANTS - ZONA FRANCA.** Consolida les relacions tradicionals entre les Corts i Sants. L'extensió cap a la Zona Franca i Port es fa a través de la centralitat de la Plaça d'Espanya i dels eixos recents de comunicació. **255.000** habitants.
- SARRIÀ - ST. GERVASI - PEDRALBES.** Constitueix la part alta de la ciutat. La Via Augusta, ço és, el traçat del tren de Sarrià, ha contribuït a reforçar-ne la unitat. **190.000** habitants.
- GRÀCIA - CARMEL - VALL D'HEBRON.** Rieres, valls i eixos de comunicació configuren la seva unitat. La Plaça Lesseps o dels Josepets, ròtula de les comunicacions de tot el sector, és el punt d'unió d'aquests barris. **229.000** habitants.
- ELS NOU BARRIS.** És la unitat humana més recent de Barcelona, amb una història comunitària rica. L'aïllament físic i els déficits urbans justifiquen la seva individualització. **143.000** habitants.
- ST. ANDREU - VILAPICINA - HORTA.** Unitat històrica que es va configurant al voltant del passeig de Fabra i Puig i de la Rambla de St. Andreu, amb una prolongació històrica fins la mar. **270.000** habitants.
- POBLENOU - LA VERNEDA - ST. MARTÍ.** És un dels sectors industrials tradicionals format al voltant del nucli Poblenou - St. Martí. La seva homogeneïtat morfològica, social i funcional, avui es manté malgrat que l'autopista i el tren dificultin la connexió interna. **158.000** habitants.

**l'organització territorial
i administrativa de barcelona**

Funcions i àmbits de descentralització: ELS NOUS DISTRICTES

LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMÈNECH F. JUNCA

Area de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

— PER QUÈ UNA NOVA DIVISIÓ EN DISTRICTES?

- * Perquè és voluntat de l'Ajuntament descentralitzar l'administració, el que vol dir apropar la decisió política als ciutadans i gestionar amb eficàcia els serveis.
- * Els dotze districtes actuals són diferents en extensió, residents i problemàtica (el Districte Vè amb 60.000 persones, el Districte XIè (Les Corts) amb 111.000 persones, el Districte IXè (Sant Andreu, Els Nou Barris) amb 421.000 persones, etc.)
- * Els districtes actuals trenquen barrades històriques (Clot, Sagrada Família, Sant Martí, El Carmel, Eixample, etc.)
- * Hi ha moltes divisions administratives diferents (districtes municipals, Comissaries, Jutjats, Registre de la Propietat, Correus, etc.) i, fins i tot, les de molts serveis de l'Ajuntament: convé una divisió territorial d'ús generalitzat.
- * La divisió actual és del 1949 i reproduceix, amb dos districtes més, la del 1878. Des d'aleshores hi ha hagut molts canvis a la ciutat.

— QUINES CONDICIONS HAN DE SATISFER ELS NOUS DISTRICTES?

- * Que siguin àmbits significatius de relacions socials i històriques.
 - * Que no divideixin barrades.
 - * Que serveixin per a la descentralització del govern i de l'administració municipals.
- PER QUÈ ELS BARRIS NO PODEN SER DISTRICTES?
- * Perquè molts barris són massa petits per gestionar serveis com si fossin un Ajuntament. Hi ha una cinquantena de barris històrics i 34 barrades o grans barris; els barris són, més que res, àmbits per a la participació.

— PER QUÈ ELS DISTRICTES PROPOSATS PODRAN SERVIR MILLOR PER A L'ADMINISTRACIÓ I EL GOVERN MUNICIPALS?

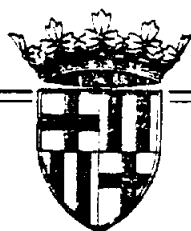
- * Perquè són prou grans i semblants en població per poder gestionar amb eficàcia els serveis que han de satisfer les necessitats que s'originen a cada districte (ensenyament, cultura, neteja, sanitat...). D'ells, cinc tenen entre 230.000 i 270.000 residents i quatre entre 150.000 i 200.000 residents, i, per tant, són homologables amb les entitats territorials de l'entorn metropolità de Barcelona (al voltant de quatre milions d'habitants).
- * Perquè són prou petits perquè el ciutadà estigui prop del seu Consell de Districte, de l'administració i del govern municipals, i les decisions més prop dels problemes: això també és eficaça.
- * Perquè s'ha estudiat que, per a un grup important de serveis públics que es podrien descentralitzar, la dimensió territorial i demogràfica dels districtes proposats és la més adequada i permet que s'hi adapti l'estructura actual dels serveis municipals, sense un encariment del seu cost.
- * Hi ha, però, molts serveis públics que s'han de gestionar per a tot Barcelona (transports públics, aigua, sanejament, planificació...) i, fins i tot, per la seva problemàtica, en un àmbit metropolità. La proposta segueix la línia dels models metropolitans d'algunes grans ciutats europees.

— PER QUÈ ELS DISTRICTES PROPOSATS SÓN ÀMBITS DE RELACIONS SOCIALS I HISTÒRIQUES?

- * Perquè agrupen aquelles barrades que, avui, tenen més relacions humanes, físiques i urbanístiques entre elles.
- * Perquè consoliden relacions històriques (Poblenou - Sant Martí de Provençals, Horta - Sant Andreu, Sants - Les Corts - Zona Franca - Port, Ciutat Vella - Raval, Eixample, Guinardó - Sagrada Família...)

DESCRIPCIÓ I JUSTIFICACIÓ DE LA PROPOSTA DE NOU DISTRICTES PER A LA CIUTAT

- A. CIUTAT VELLA.** És la ciutat històrica (Ciutat Vella, Raval, Barceloneta) amb la incorporació del Parc de la Ciutadella. És també la seu de les institucions rectores de Barcelona i de Catalunya. **154.000** habitants.
- B. EIXAMPLE.** Centre del creixement urbà de la Barcelona del segle passat, és el sector de la màxima concentració d'activitats de serveis. **272.000** habitants.
- C. SAGRADA FAMÍLIA - CLOT - CAMP DE L'ARPA - GUINARDÓ.** Unitat que s'organitza al voltant de l'eix Sagrada Família - Hospital de St. Pau. El Guinardó, limitat pel Turó de la Rovira, té la seva sortida per aquest sector, per on manté les relacions cap a l'Eixample. **260.000** habitants.
- D. LES CORTS - SANTS - ZONA FRANCA.** Consolida les relacions tradicionals entre les Corts i Sants. L'extensió cap a la Zona Franca i Port es fa a través de la centralitat de la Plaça d'Espanya i dels eixos recents de comunicació. **255.000** habitants.
- E. SARRIÀ - ST. GERVASI - PEDRALBES.** Constitueix la part alta de la ciutat. La Via Augusta, ço és, el traçat del tren de Sarrià, ha contribuït a reforçar-ne la unitat. **190.000** habitants.
- F. GRÀCIA - CARMEL - VALL D'HEBRON.** Rieres, valls i eixos de comunicació configuren la seva unitat. La Plaça Lesseps o dels Josepets, ròtula de les comunicacions de tot el sector, és el punt d'unió d'aquests barris. **229.000** habitants.
- G. ELS NOU BARRIS.** És la unitat humana més recent de Barcelona, amb una història comunitària rica. L'aïllament físic i els déficits urbans justifiquen la seva individualització. **143.000** habitants.
- H. ST. ANDREU - VILAPICINA - HORTA.** Unitat històrica que es va configurant al voltant del passeig de Fabra i Puig i de la Rambla de St. Andreu, amb una prolongació històrica fins la mar. **270.000** habitants.
- I. POBLENOU - LA VERNEDA - ST. MARTÍ.** És un dels sectors industrials tradicionals format al voltant del nucli Poblenou - St. Martí. La seva homogeneïtat morfològica, social i funcional, avui es manté malgrat que l'autopista i el tren dificultin la connexió interna. **158.000** habitants.

l'organització territorial i administrativa de barcelona

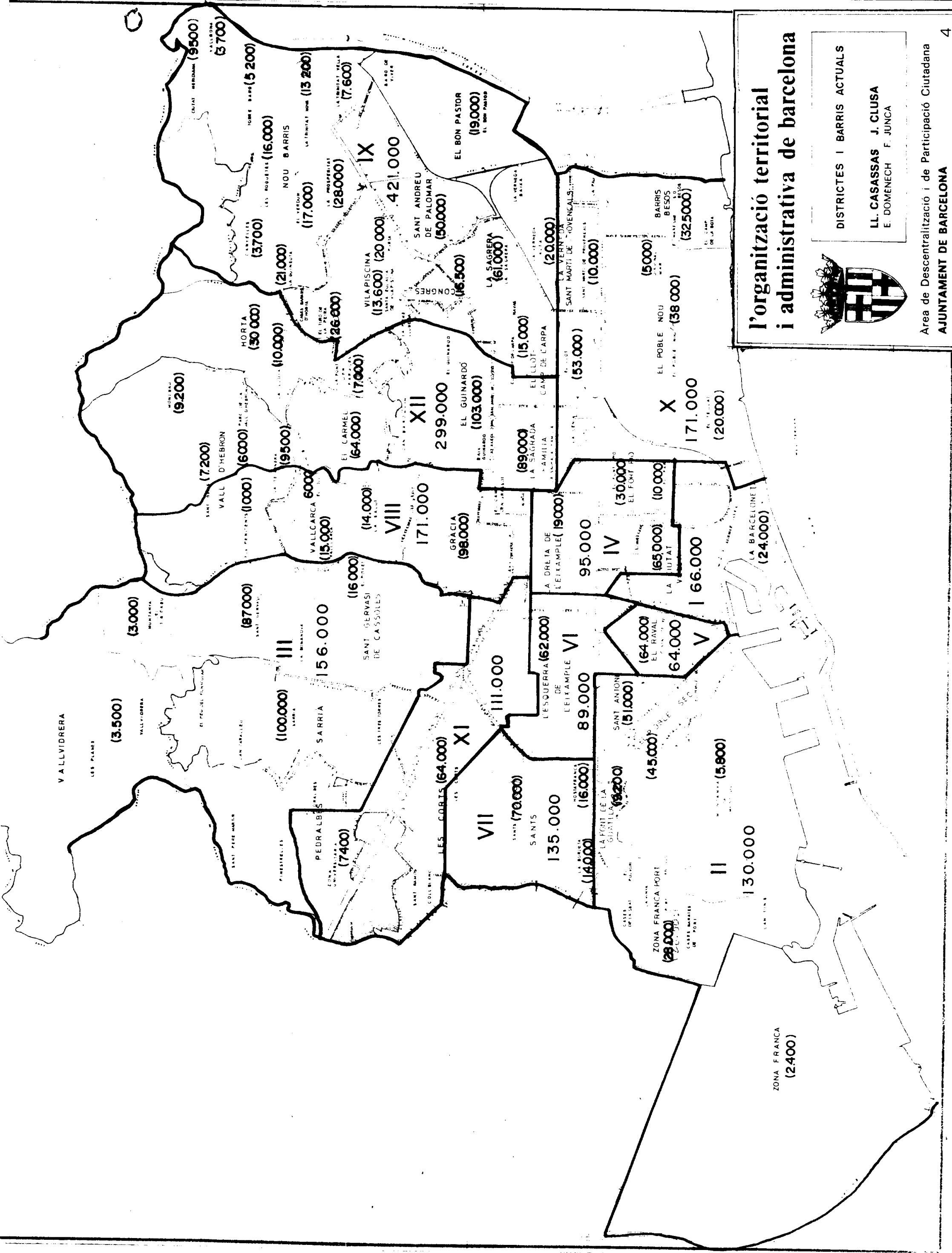
Funcions i àmbits de descentralització: ELS NOUS DISTRICTES

LL. CASASSAS J. CLUSA

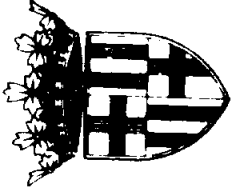
E. DOMENECH F. JUNCA

**Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA**

MAPES VOLUM I

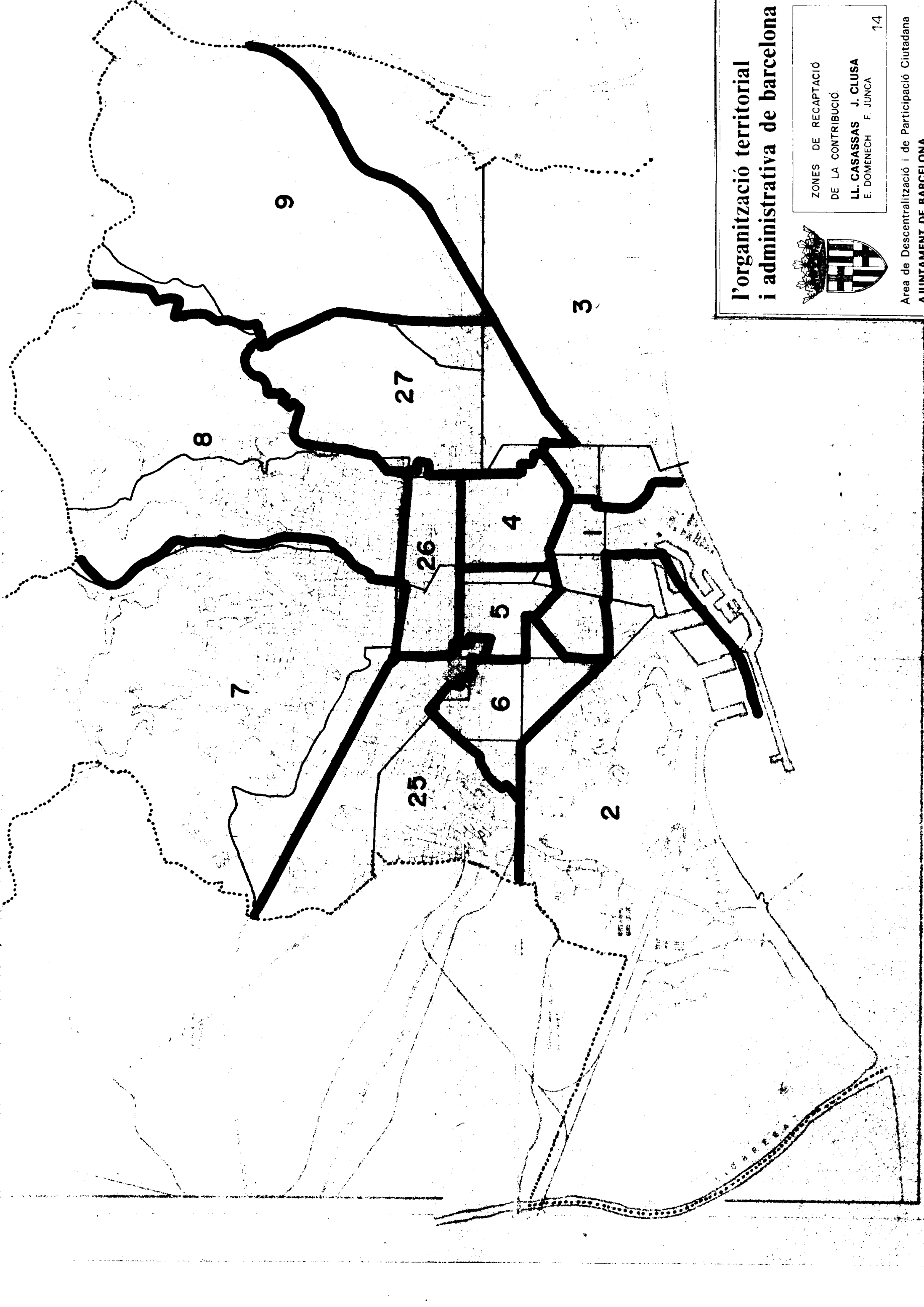
l'organització territorial i administrativa de barcelona

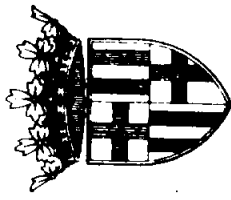
DISTRICTES I BARRIS ACTUALS

LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMENECH F. JUNCA

Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

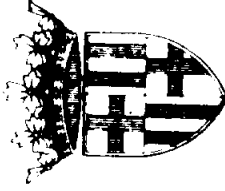
l'organització territorial i administrativa de barcelona

ZONES DE RECAPTACIÓ
DE LA CONTRIBUCIÓ

LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMENECH F. JUNCA

l'organització territorial i administrativa de barcelona

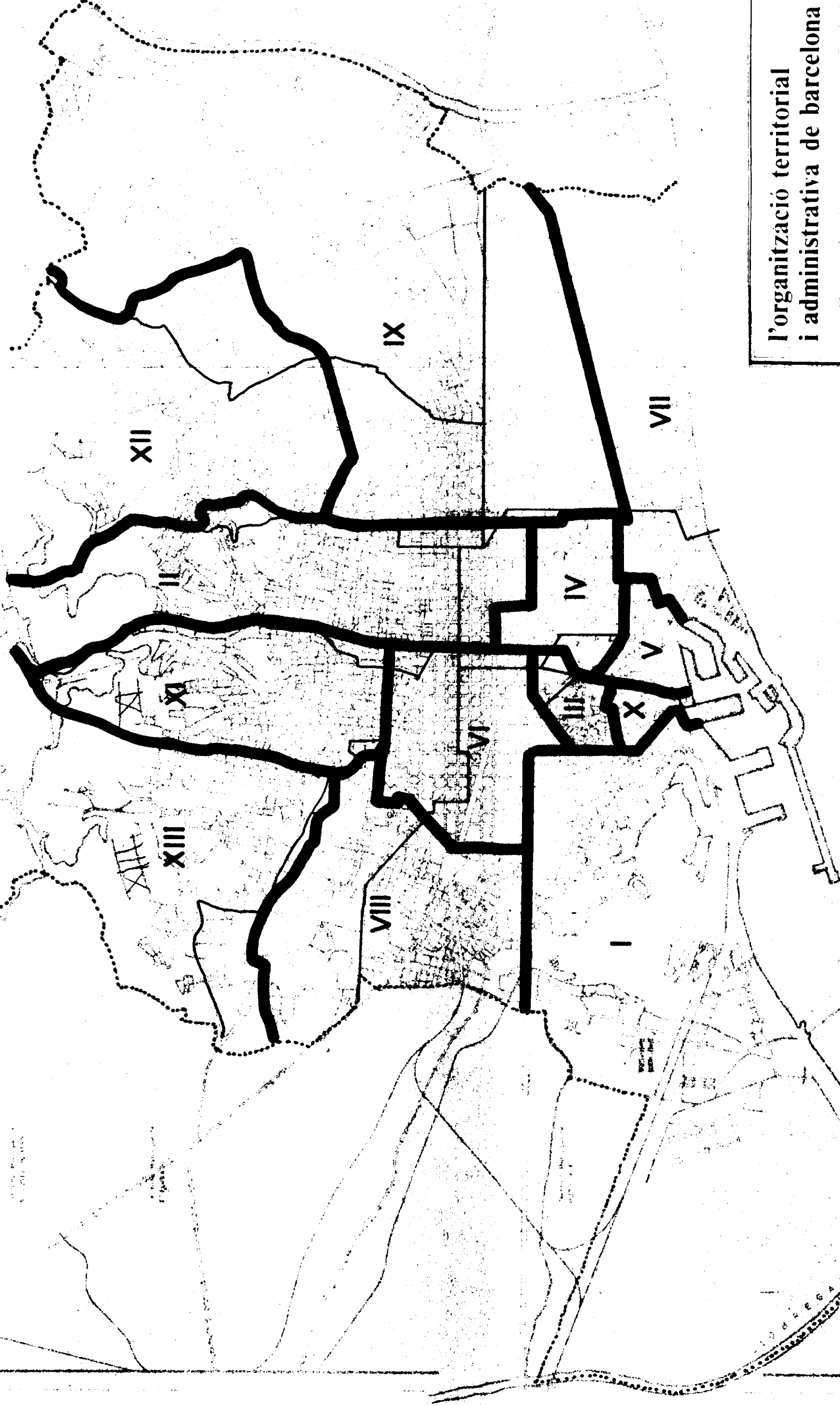

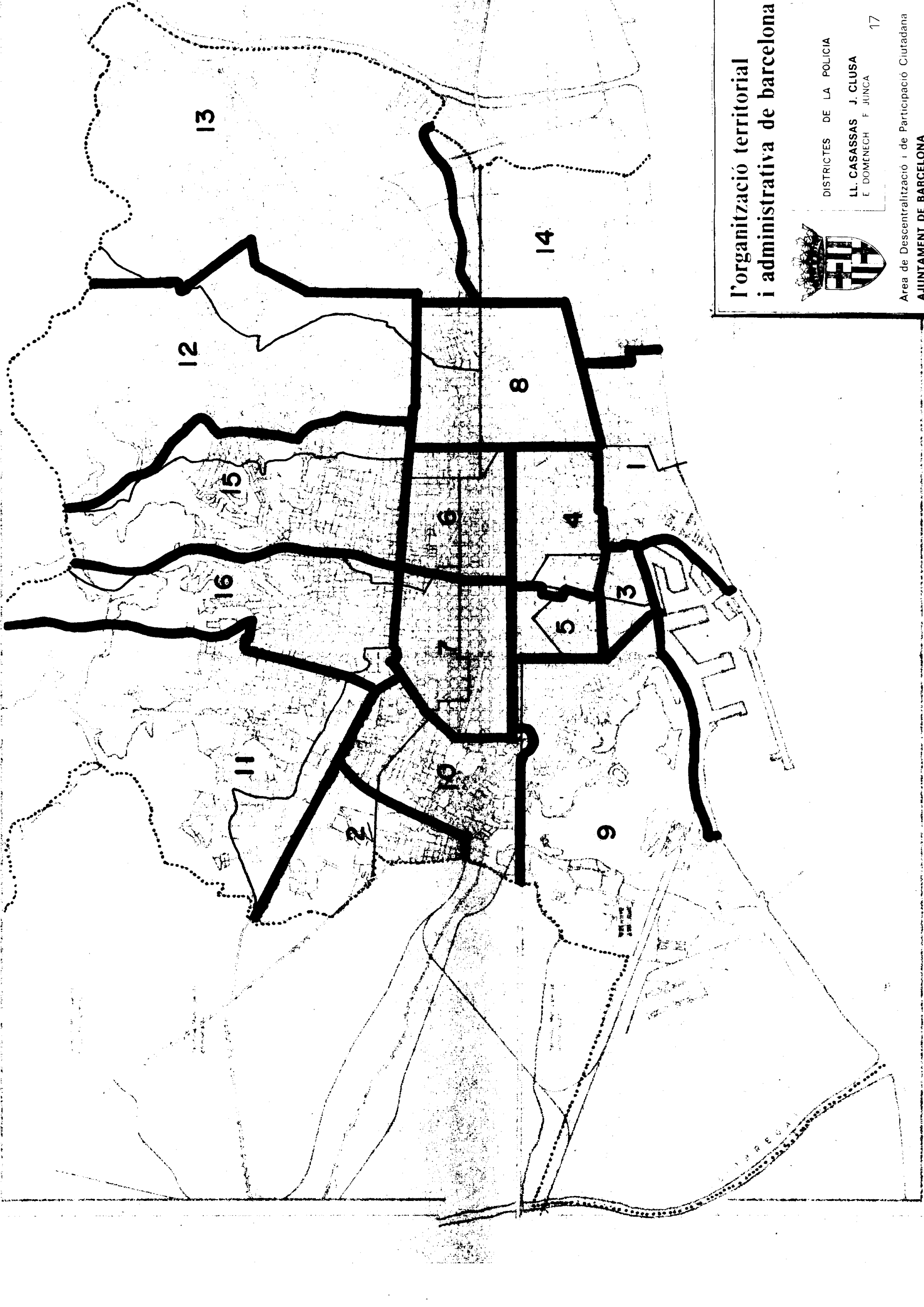
JUTJATS MUNICIPALS

LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMÈNECH F. JUNCA

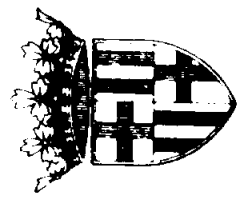
15

Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

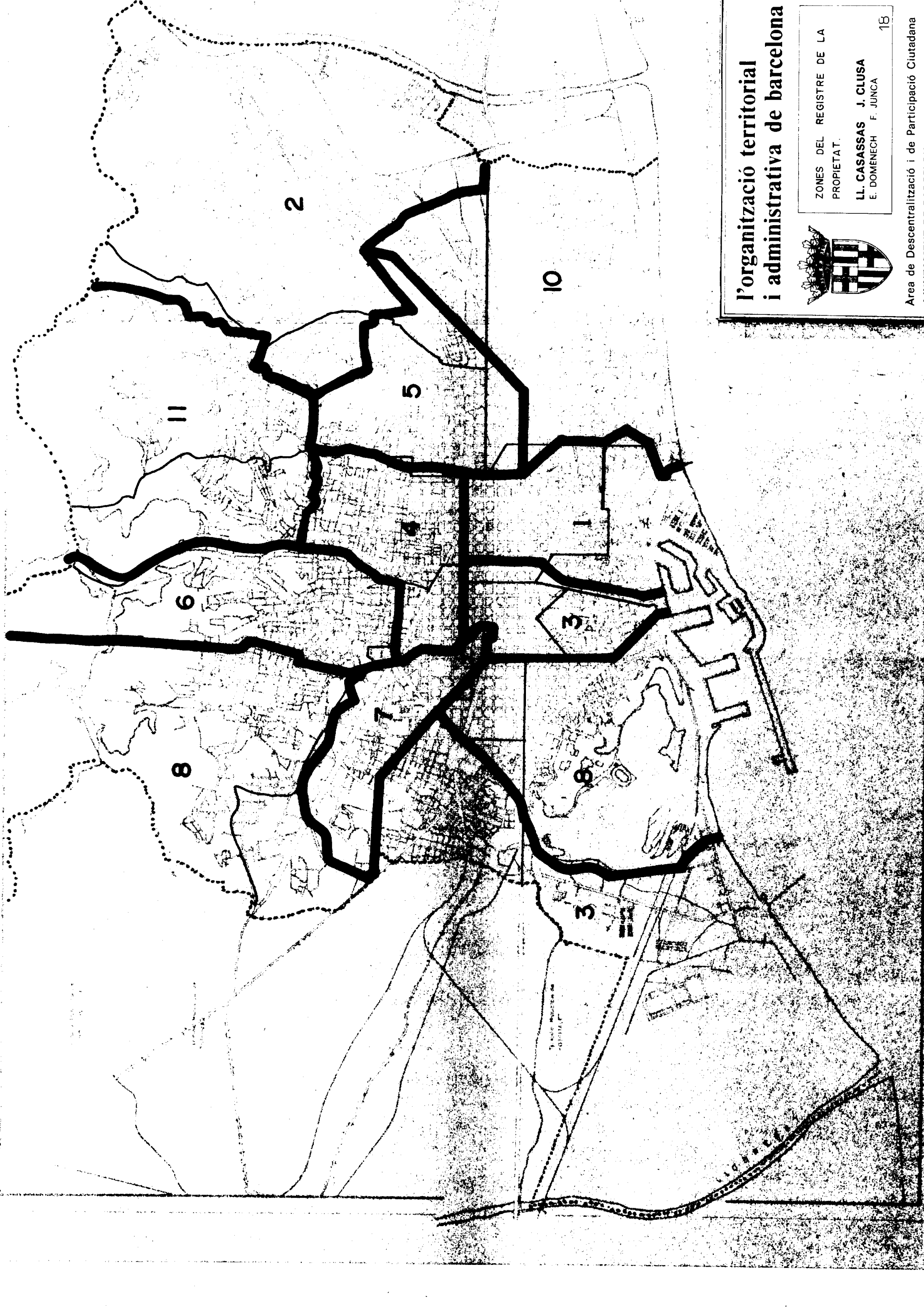

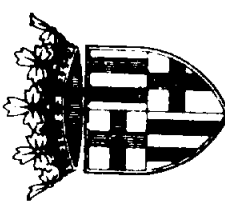
l'organització territorial i administrativa de barcelona

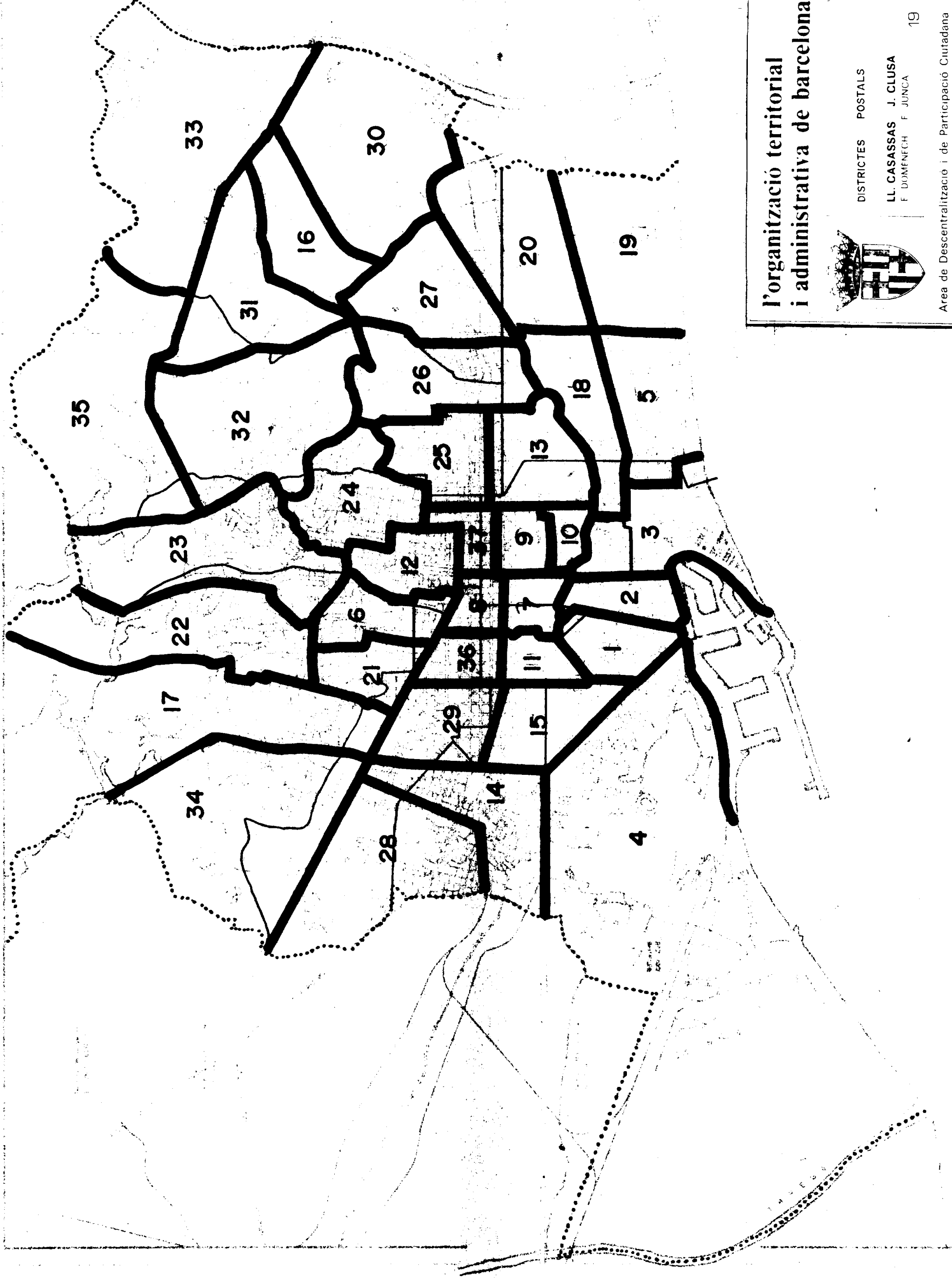
DISTRICTES DE LA POLICIA
LL. CASASSAS J. CLUSA
E DOMENECH F JUNCA

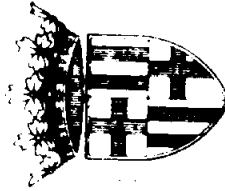
l'organització territorial i administrativa de barcelona

ZONES DEL REGISTRE DE LA
PROPIETAT.
LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMENECH F. JUNCA

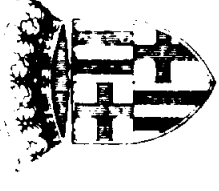
l'organització territorial i administrativa de barcelona

DISTRICTES POSTALS

LL. CASASSAS J. CLUSA
F. DOMÈNECH F. JUNCA

L'organització territorial i administrativa de barcelona

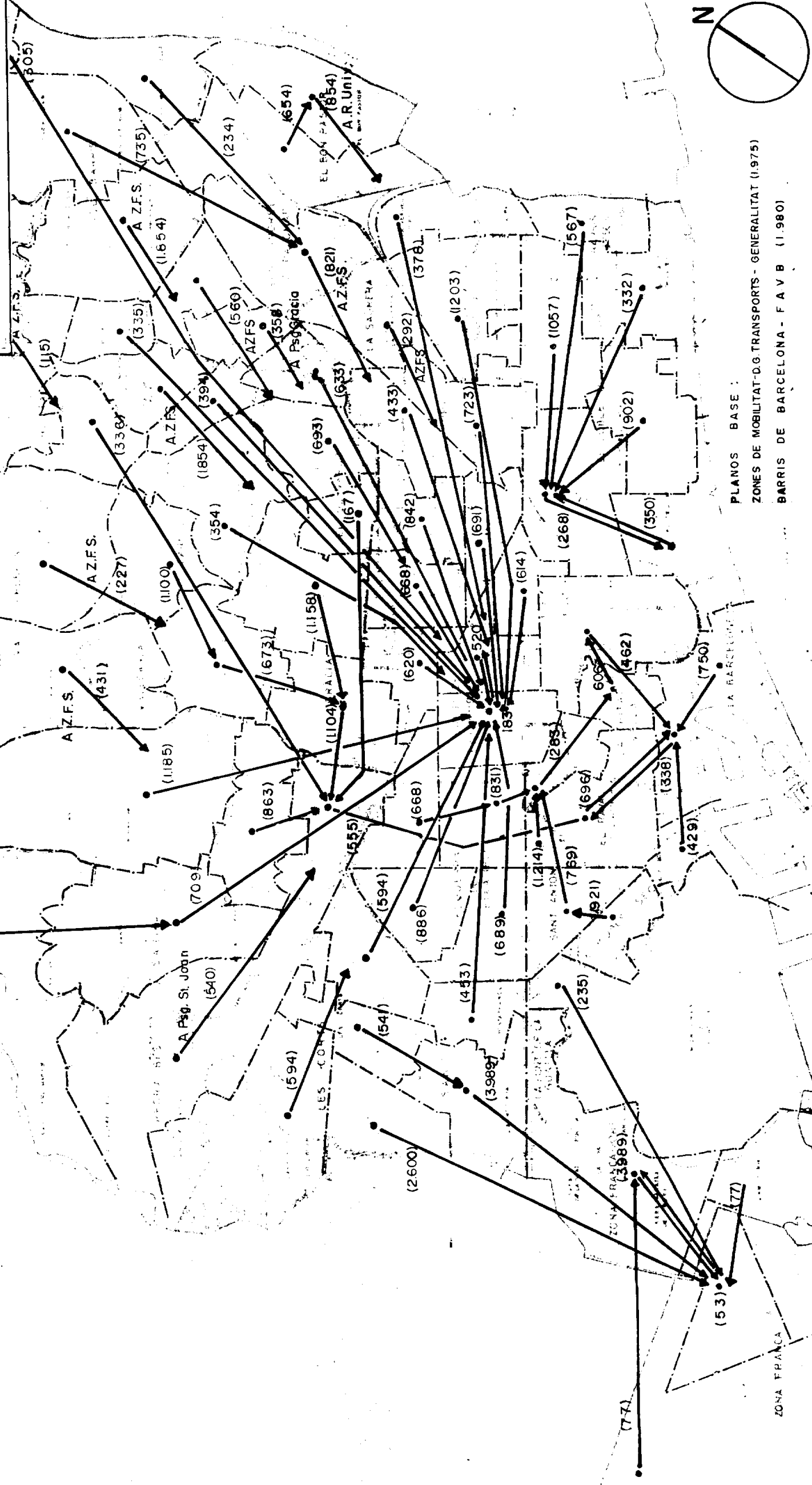

CONNECTIVITATS RESIDÈNCIA - TREBALL ^{era} Relació $\longrightarrow$

LL. CASASSAS J. CLUSA
F. DOMENICH F. JUNCA

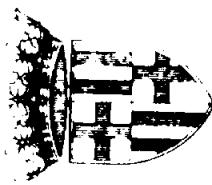
Area de Descentralización y Participación Ciudadana

AJUNTAMENT DE BARCELONA

PLANOS BASE :
ZONES DE MOBILITAT-D.G.TRANSPORTS - GENERALITAT (1.975)
BARRIS DE BARCELONA - F A V B (1.980)

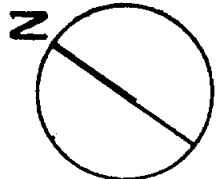
l'organització territorial i administrativa de barcelona

CONNECTIVITATS RESIDENCIA -
TREBALL 2na Relació - - - - -

LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMENECH I J. J. NÚÑEZ

Area de Descentralització i de Participació i Planificació
AJUNTAMENT DE BARCELONA

PLANOS BASE :
ZONES DE MOBILITAT-D.G. TRANSPORTS - GENERALITAT (1.975)
BARRIS DE BARCELONA - F.A.V.B. (1.980)

A Ex. Letamendi
(86)

(371)

A Psg. Guinardera
(654)

A Ex. St. Joan
(825)

A Ex. Di. Llorca
(836)

A Correu

(224)

(518)

(523)

(559)

(436)

(411)

(476)

(722)

(643)

(535)

(331)

(165)

(583)

(724)

(426)

(135)

(405)

(53)

(421)

(289)

(304)

(441)

(230)

(459)

(560)

(290)

(611)

(124)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

(1067)

(266)

(814)

(808)

(378)

(213)

(896)

(513)

(558)

(513)

(367)

(359)

(458)

(406)

(1172)

(408)

(322)

(434)

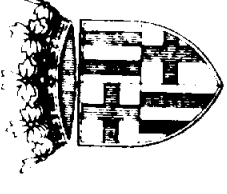
(1067)

(266)

(814)

(808)

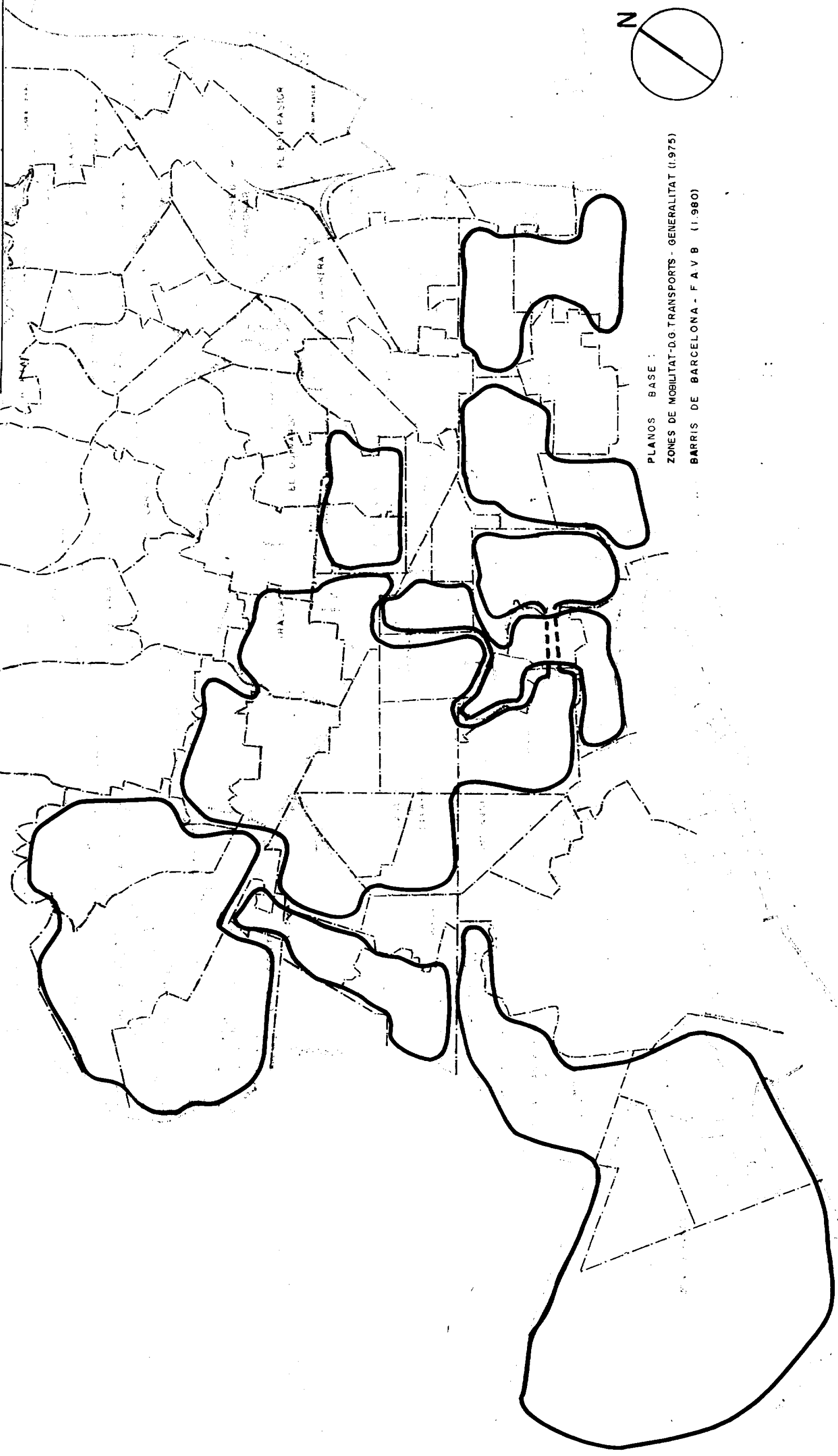
l'organització territorial i administrativa de barcelona

CONNECTIVITATS RESIDÈNCIA -

TREBALL, PASSOS 1-25

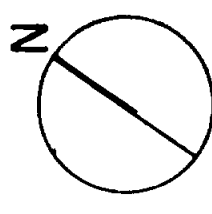
LL. CASASSAS J. CLUSA
F DOMÈNECH F JUNCA

Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

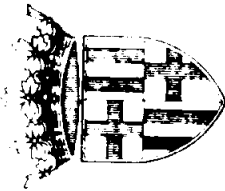
PLANOS BASE :

ZONES DE MOBILITAT-D.G. TRANSPORTS - GENERALITAT (1.975)

BARRIS DE BARCELONA - F A V B (1.980)

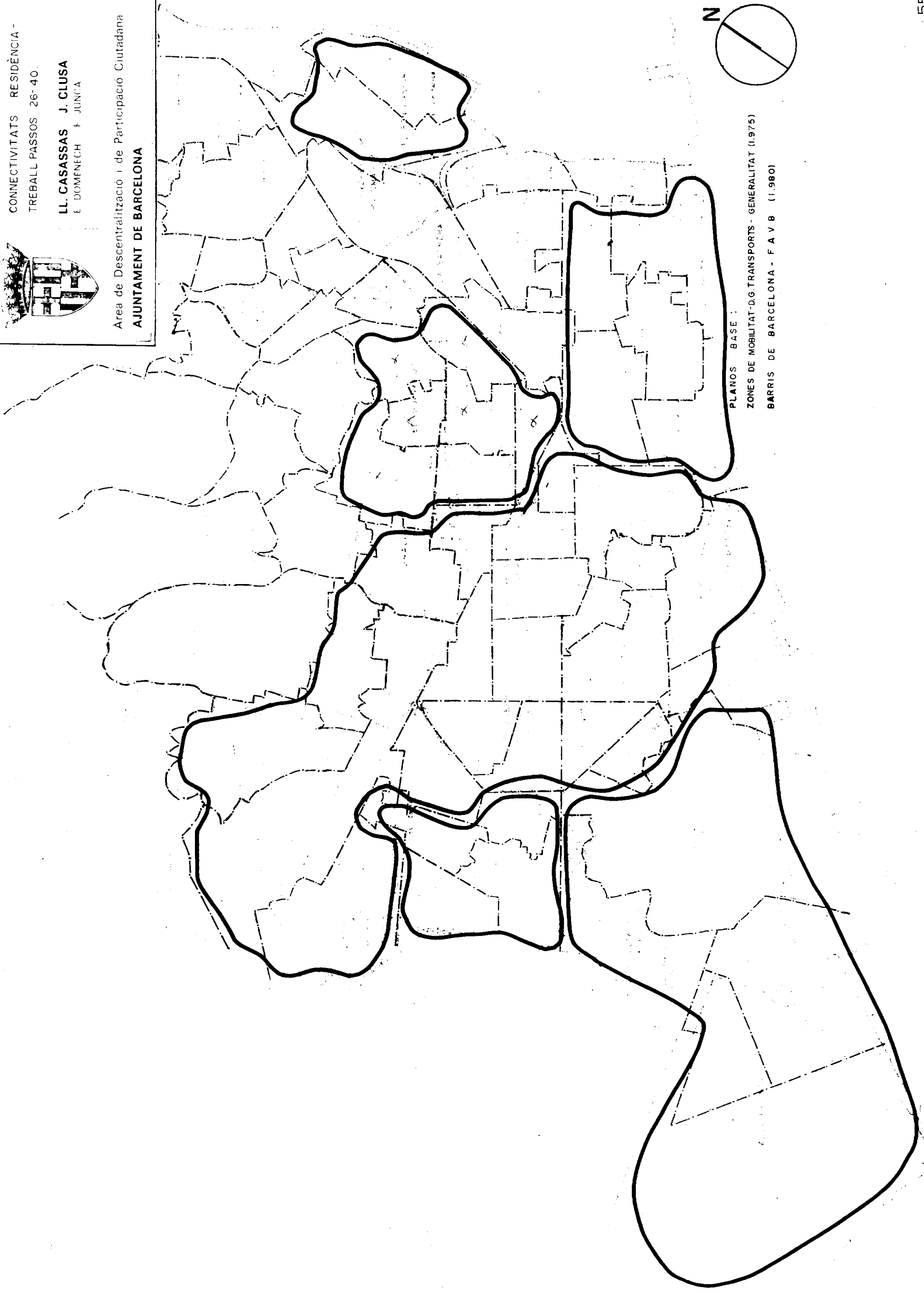
l'organització territorial i administrativa de barcelona

CONNECTIVITATS RESIDÈNCIA -
TREBALL PASSOS 26-40.

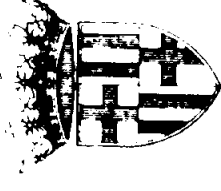
LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMENECH F. JUNCA

Area de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

PLANOS BASE :
ZONES DE MOBILITAT-D.G.TRANSPORTS - GENERALITAT (1.975)
BARRIS DE BARCELONA - F A V B (1.980)

l'organització territorial i administrativa de barcelona

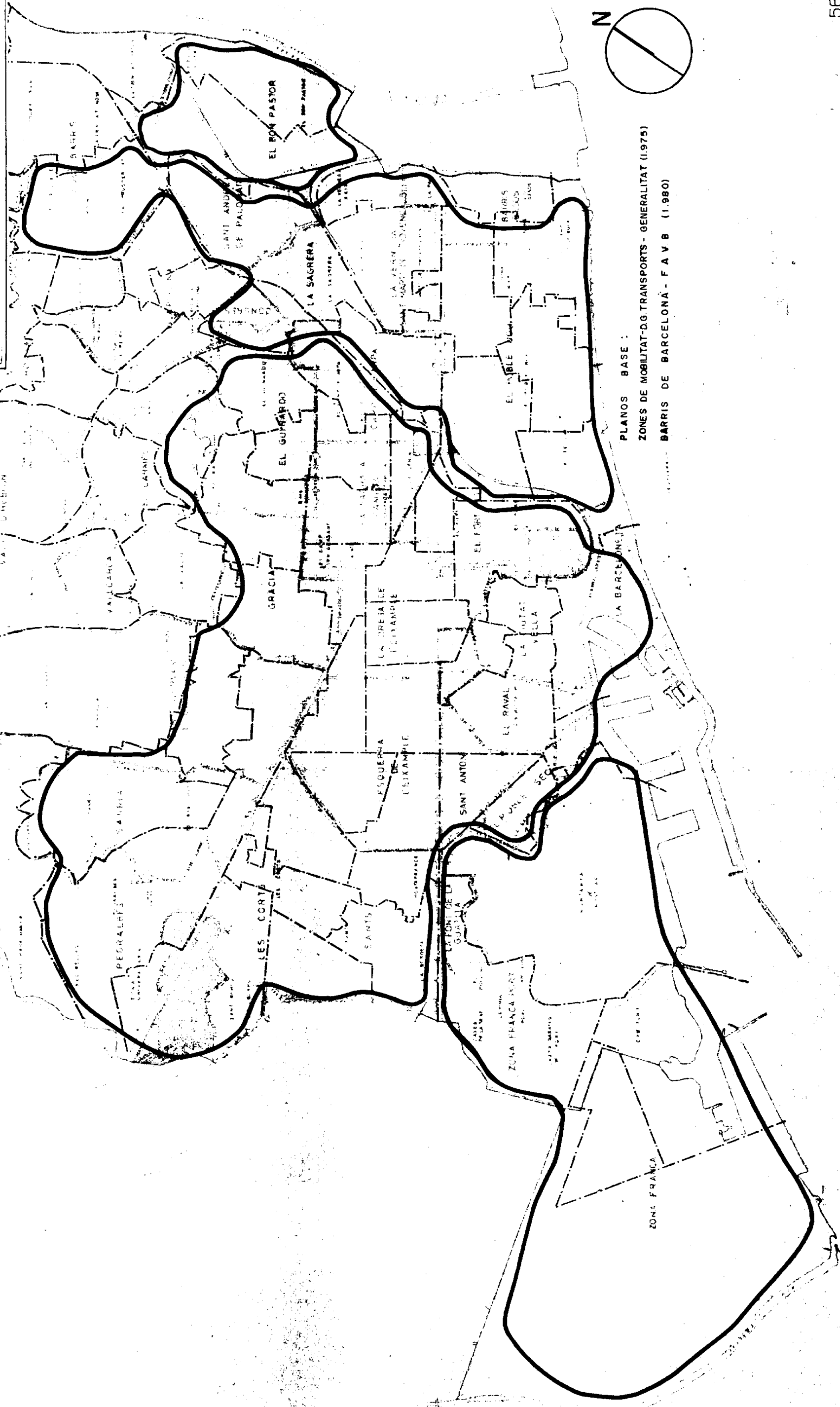

CONNECTIVITATS RESIDÈNCIA -

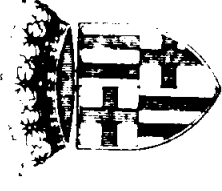
TREBALL PASSOS 40-50

LL. CASASSAS J. CLUSA
E DOMÈNECH F JUNCA

Area de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

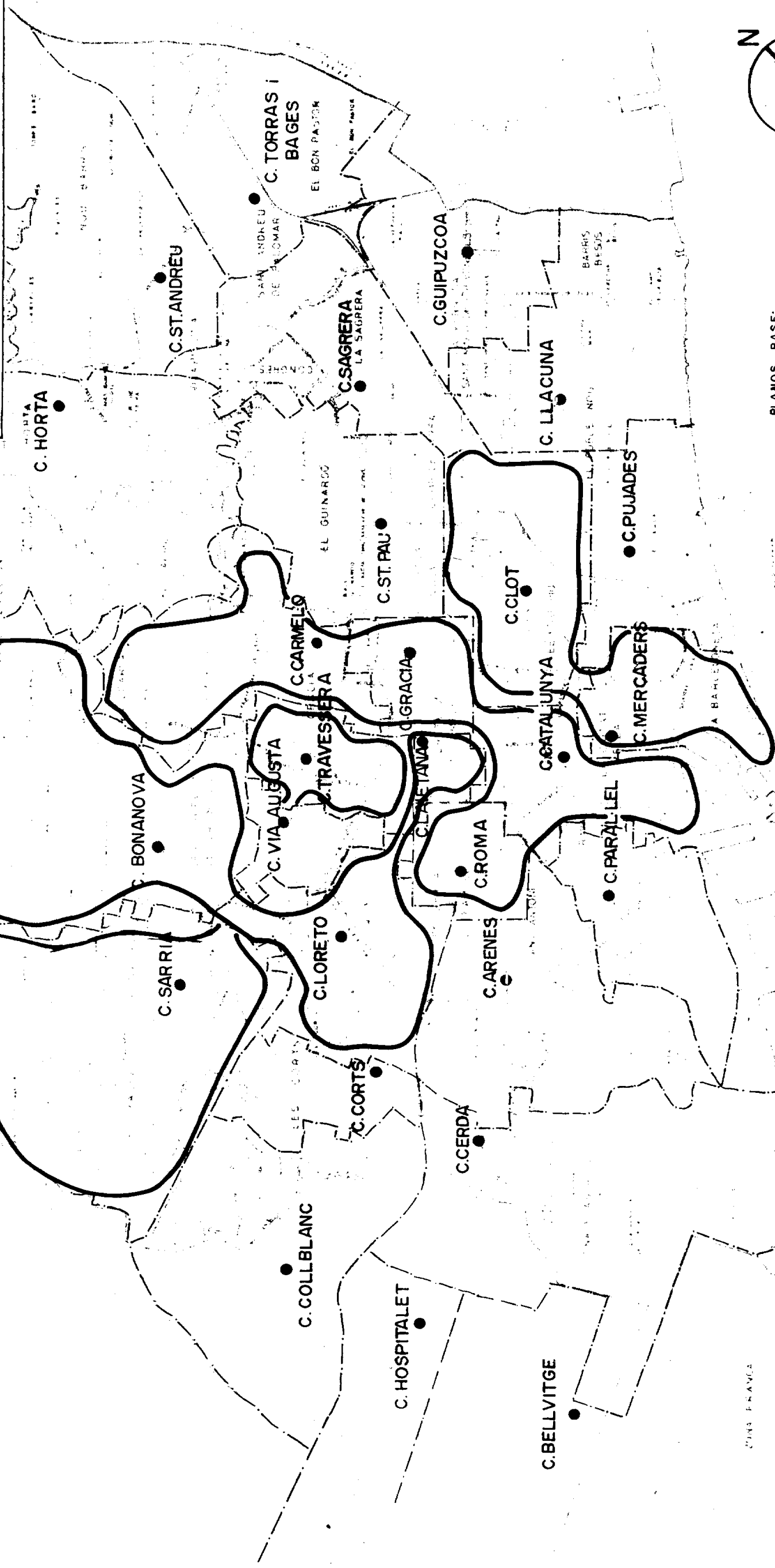
L'organització territorial i administrativa de barcelona

ESTUDI DE CONNECTIVATS
TRUCADES TELEFÒNIQUES
PASSOS 1-7

LL. CASASSAS J. CLUSA
E. COMENECHE F. JUNCA

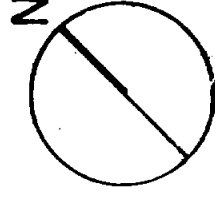
Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

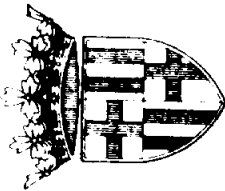
PLANOS BASE:

CENTRALS TELEFONIKES (CTNE)

BARRIS DE BARCELONA - F A V B (1.980)

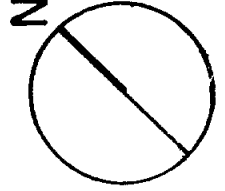
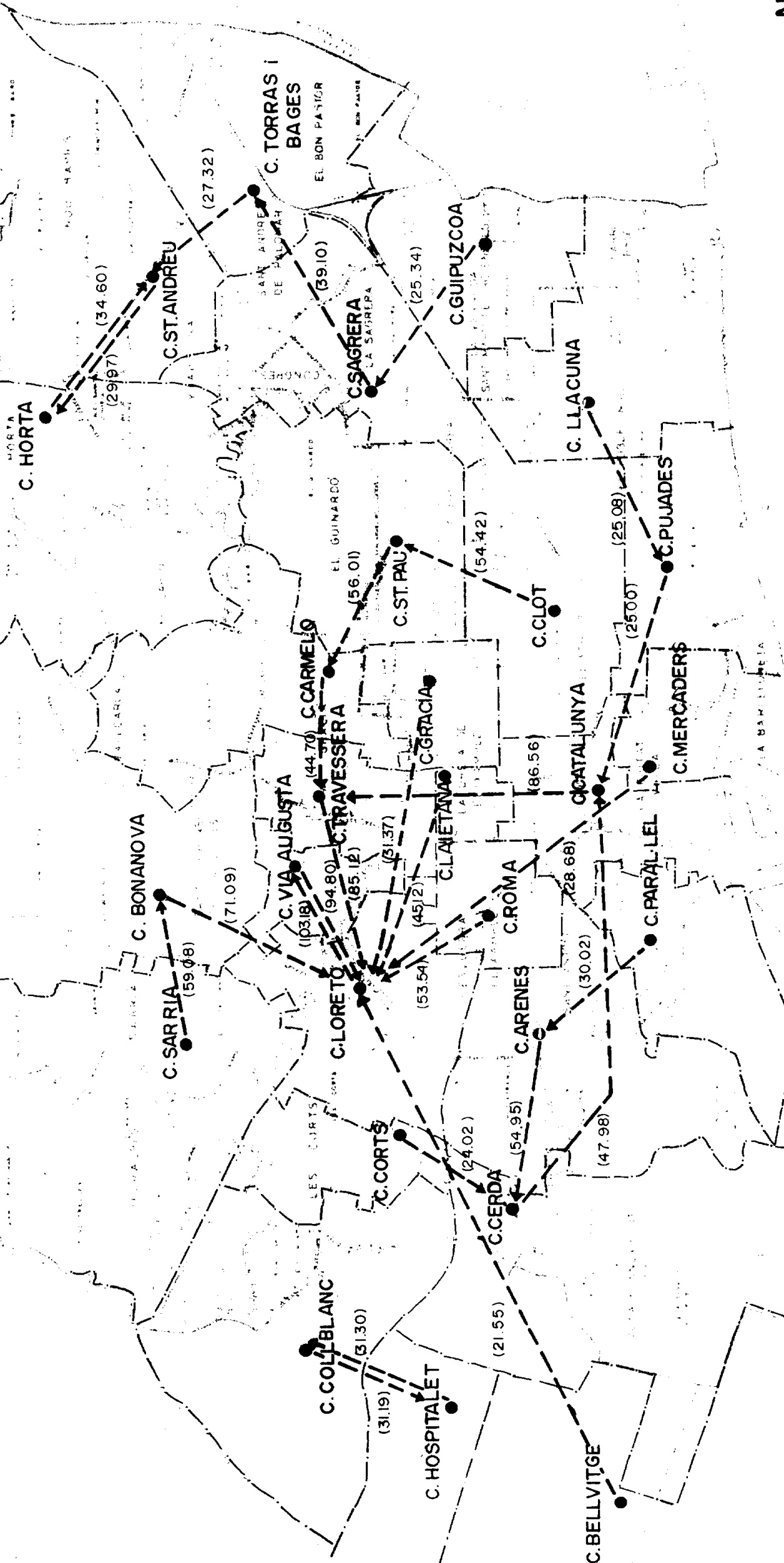

l'organització territorial i administrativa de barcelona

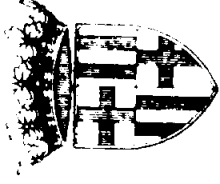
CONNECTIVITATS TERRITORIALS
TRUCADES TELEFONIQUES
2000 Trucada - - - - -
LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMENECH F. JUNCA

Area de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

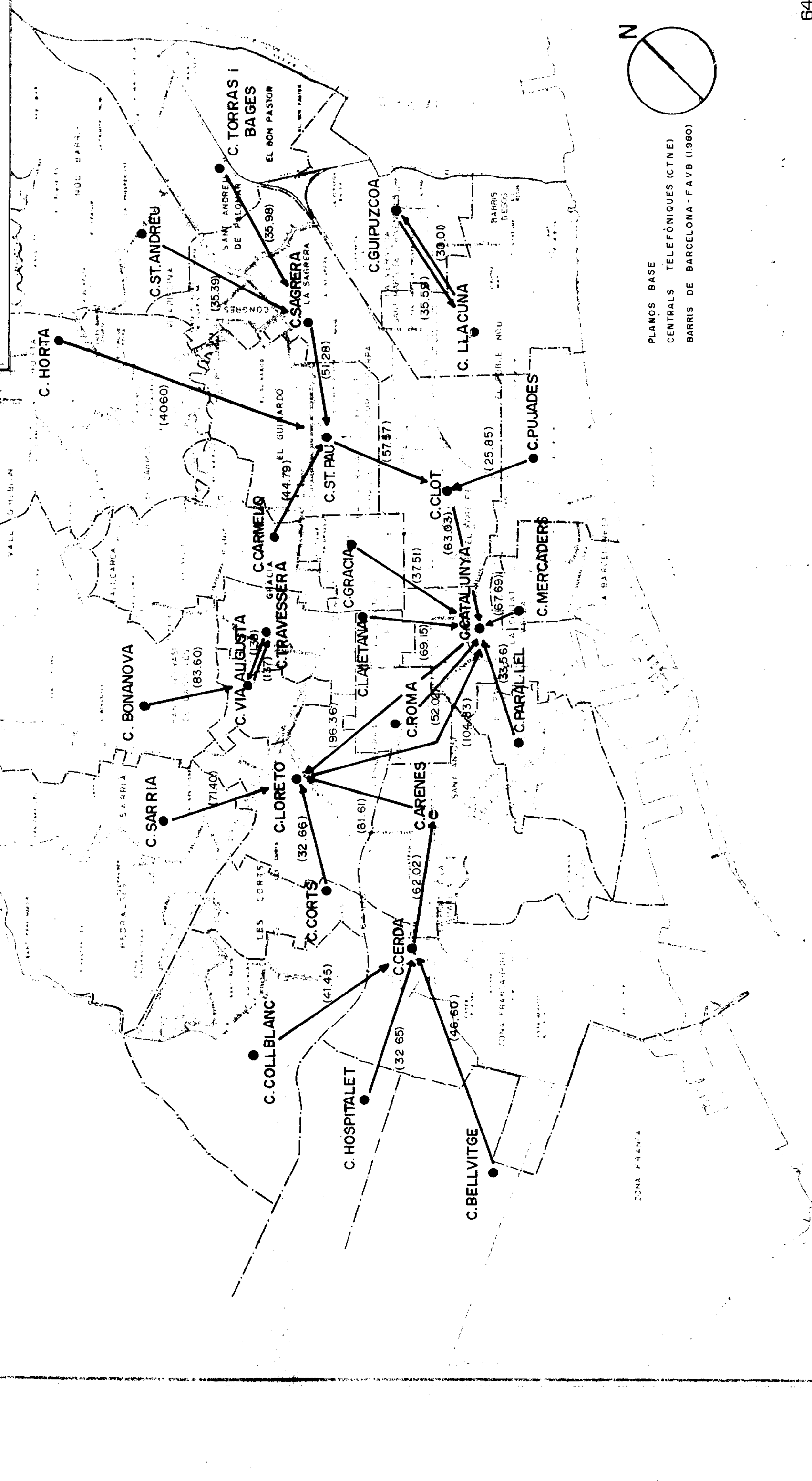
PLANOS BASE
CENTRALS TELEFONIQUES (CTNE)
BARRIS DE BARCELONA - FAVB (1:980)

l'organització territorial i administrativa de barcelona

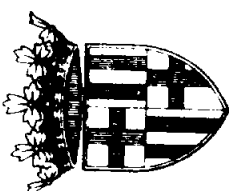
CONNECTIVITATS TERRITORIALS
TRUCADES TELEFÒNIQUES
per Trucada
LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMENECH I JUNCA

Area de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

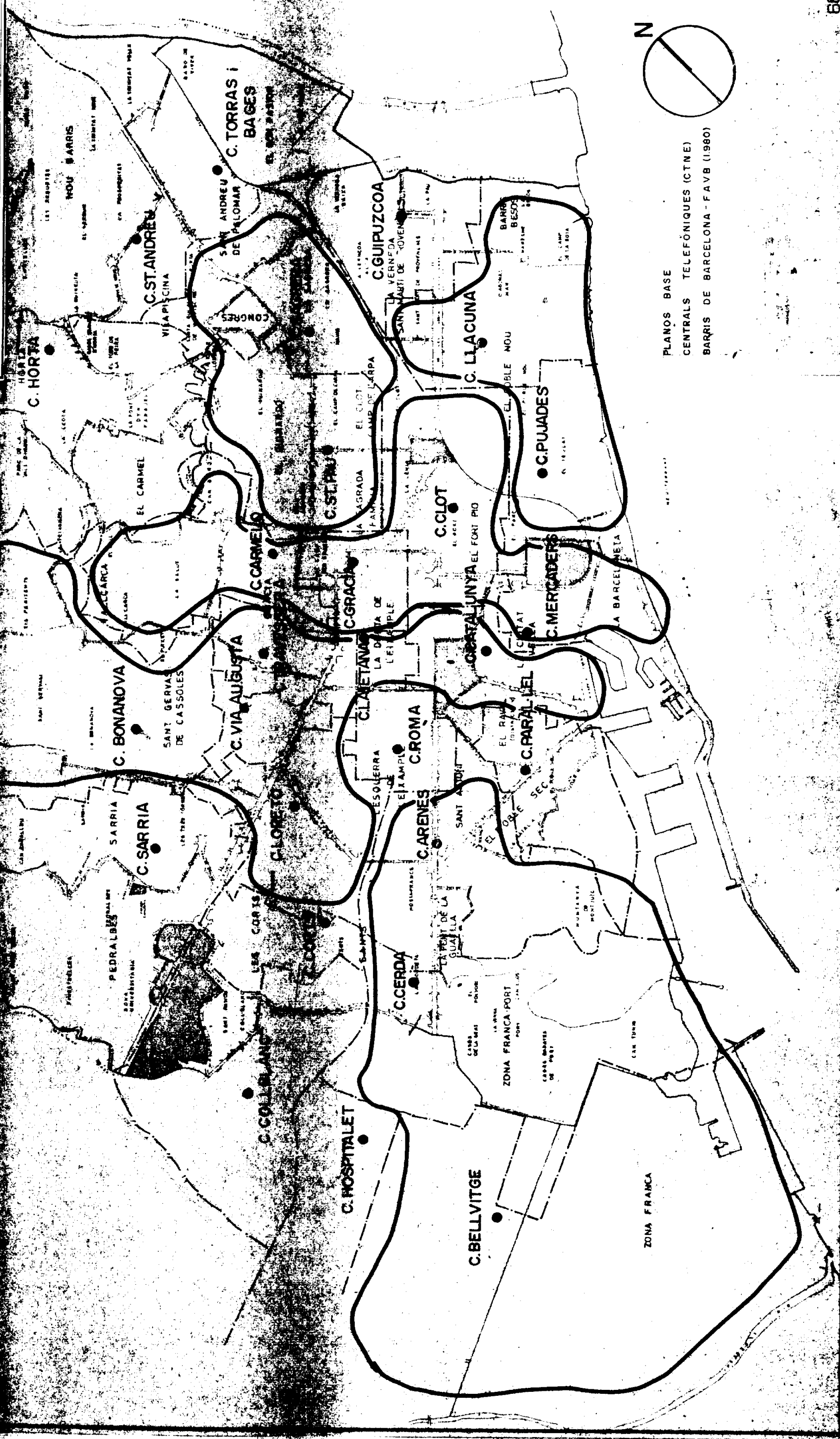
PLANOS BASE
CENTRALES TELEFÒNIQUES (CTNE)
BARRIS DE BARCELONA - FAVB (1980)

l'organització territorial i administrativa de barcelona

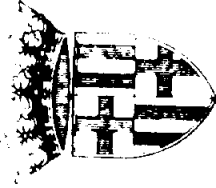
ESTUDI DE CONNECTIVITATS
TRUCADES TELEFÒNIQUES.
PASSOS 8-13.
LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMENECH F. JUNCA

Area de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

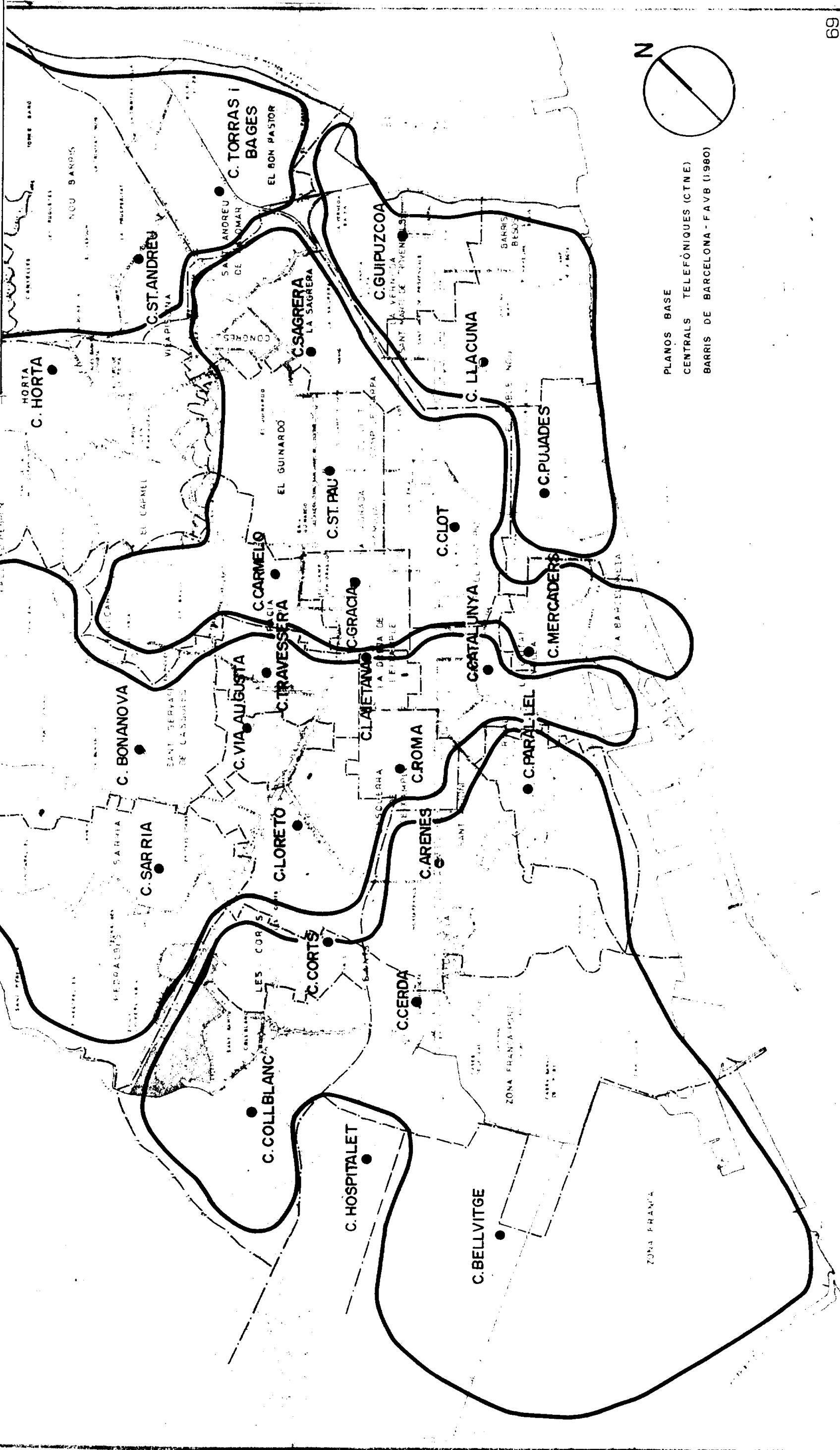
PLANOS BASE
CENTRALS TELEFÒNIQUES (CTNE)
BARRIS DE BARCELONA - FAVB (1980)

l'organització territorial i administrativa de barcelona

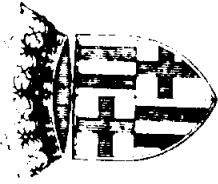
ESTUDI DE CONNECTIVITATS
TRUCADES TELEFÒNIQUES
PASSOS 14-20
LL. CASASSAS J. CLUSA
F. DOMENECH F. JUNYA

Area de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

PLANOS BASE
CENTRALS TELEFÒNIQUES (CTNE)
BARRIS DE BARCELONA - FAVB (1980)

l'organització territorial i administrativa de barcelona

ESTUDI DE CONNECTIVITATS
TRUCADES TELEFÒNIQUES
PASSOS 21-25
LL. CASASSAS J. CLUSA
F. DOMENECH I JUNCA

Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

C. HORTA

C. BONANOVA

C. SARRIA

C. VIA AUGUSTA

C. COLLBLANC

C. LORETO

C. CARMELO

C. TRAVESSERA

C. CORTS

C. HOSPITALET

C. CERDA

C. ARENES

C. ROMA

C. GRACIA

C. ST. PAU

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. CLAVETANA

C. TORRAS I
BAGES

EL BON PASTOR

C. SAGRERA

C. GUIPUZCOA

C. LLACUNA

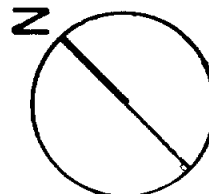
C. PUJADES

C. MERCADERS

C. PARAL·LEL

C. CATALUNYA

C. CLOT

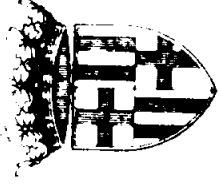

PLANOS BASE
CENTRALS TELEFÒNIQUES (CTNE)
BARRIS DE BARCELONA - FAVB (1980)

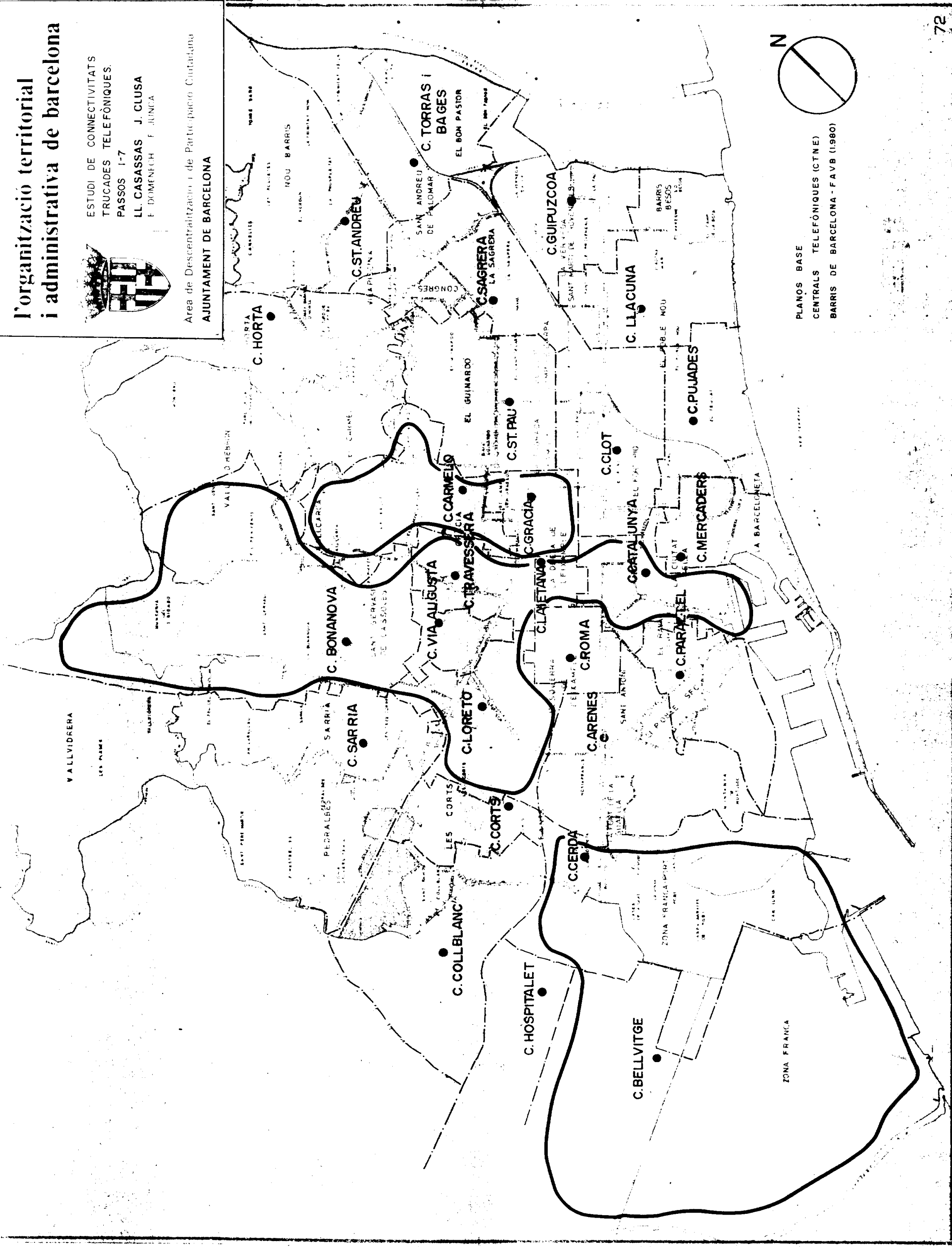
l'organització territorial i administrativa de barcelona

ESTUDI DE CONNECTIVATS
TRUCADES TELEFÒNIQUES.
PASSOS 1-7

LL. CASASSAS J. CLUSA
F. DOMENECH F. JUNCA

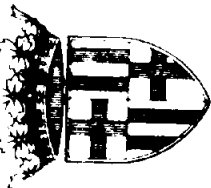

Àrea de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

PLANOS BASE
CENTRALS TELEFÓNICOS (CTNE)
BARRIS DE BARCELONA - FAVB (1980)

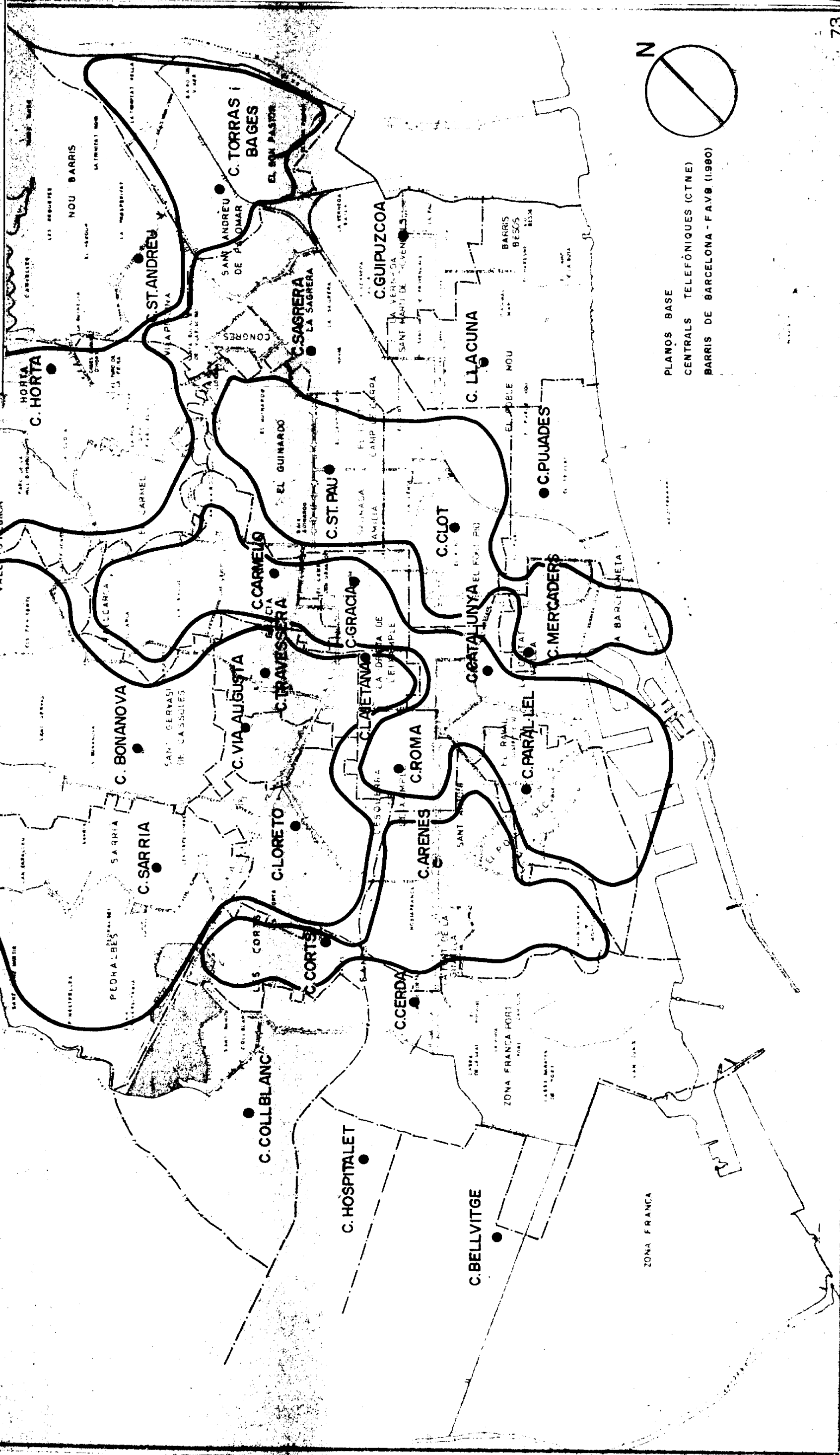
l'organització territorial i administrativa de barcelona

ESTUDI DE CONNECTIVITATS
TRUCADES TELEFÒNIQUES
PASSOS 8-13

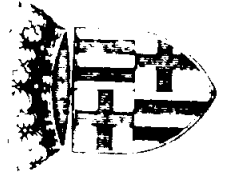
LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMENECH F. JUNCA

Area de Descentralització i de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

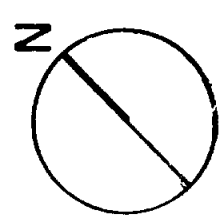
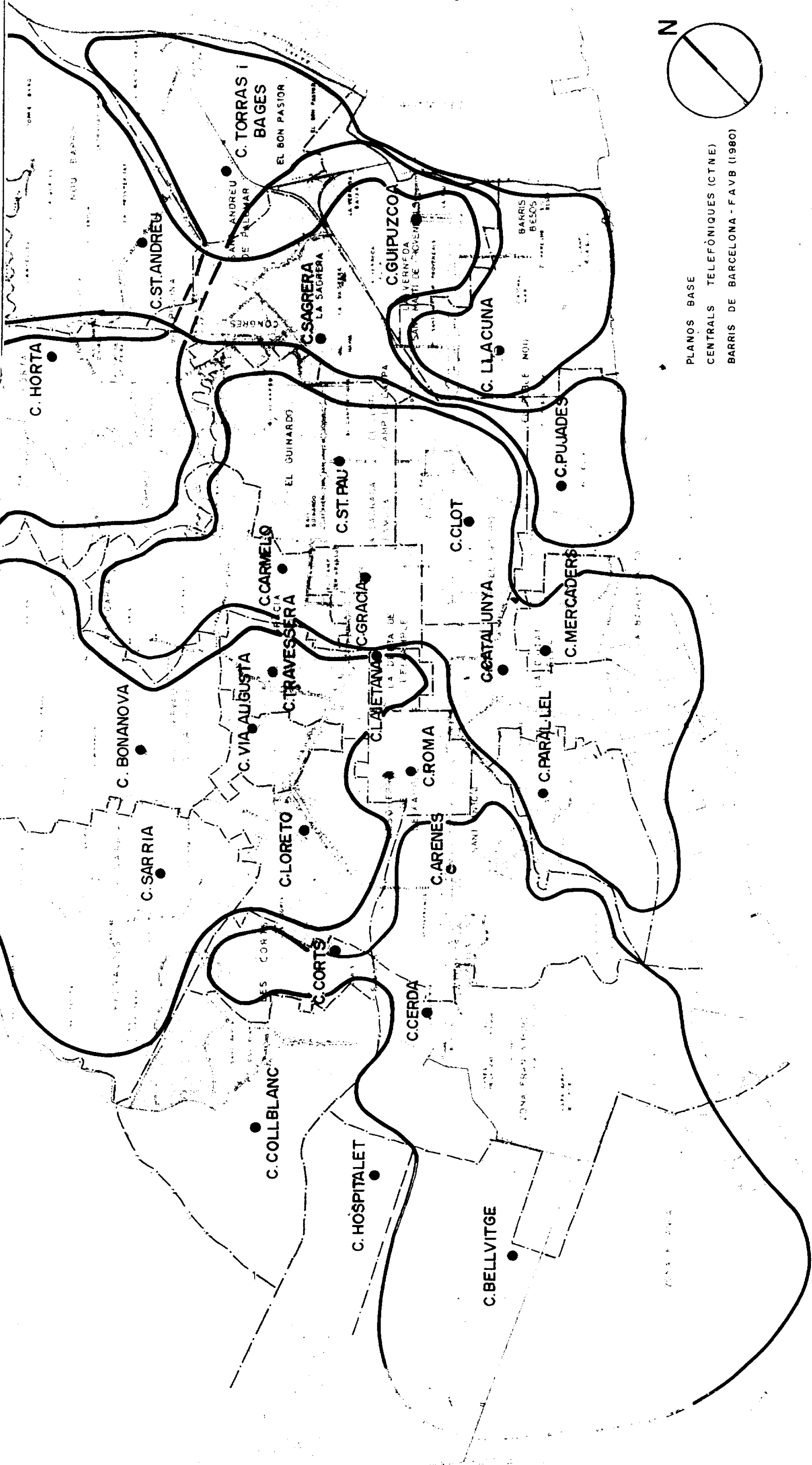
PLANOS BASE
CENTRALS TELEFÒNIQUES (CTNE)
BARRIS DE BARCELONA - FAVB (1980)

l'organització territorial i administrativa de barcelona

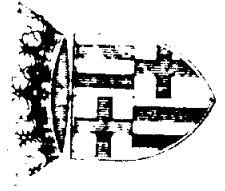
ESTUDI DE CONNECTIVITATS
TRUCADES TELEFÒNIQUES
PASSOS 13-18
LL. CASASSAS J. CLUSA

Àrea de Descentralització de l'Àrea Metropolitana de Barcelona
AJUNTAMENT DE BARCELONA

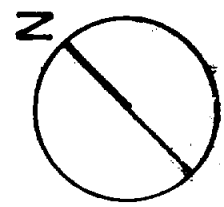
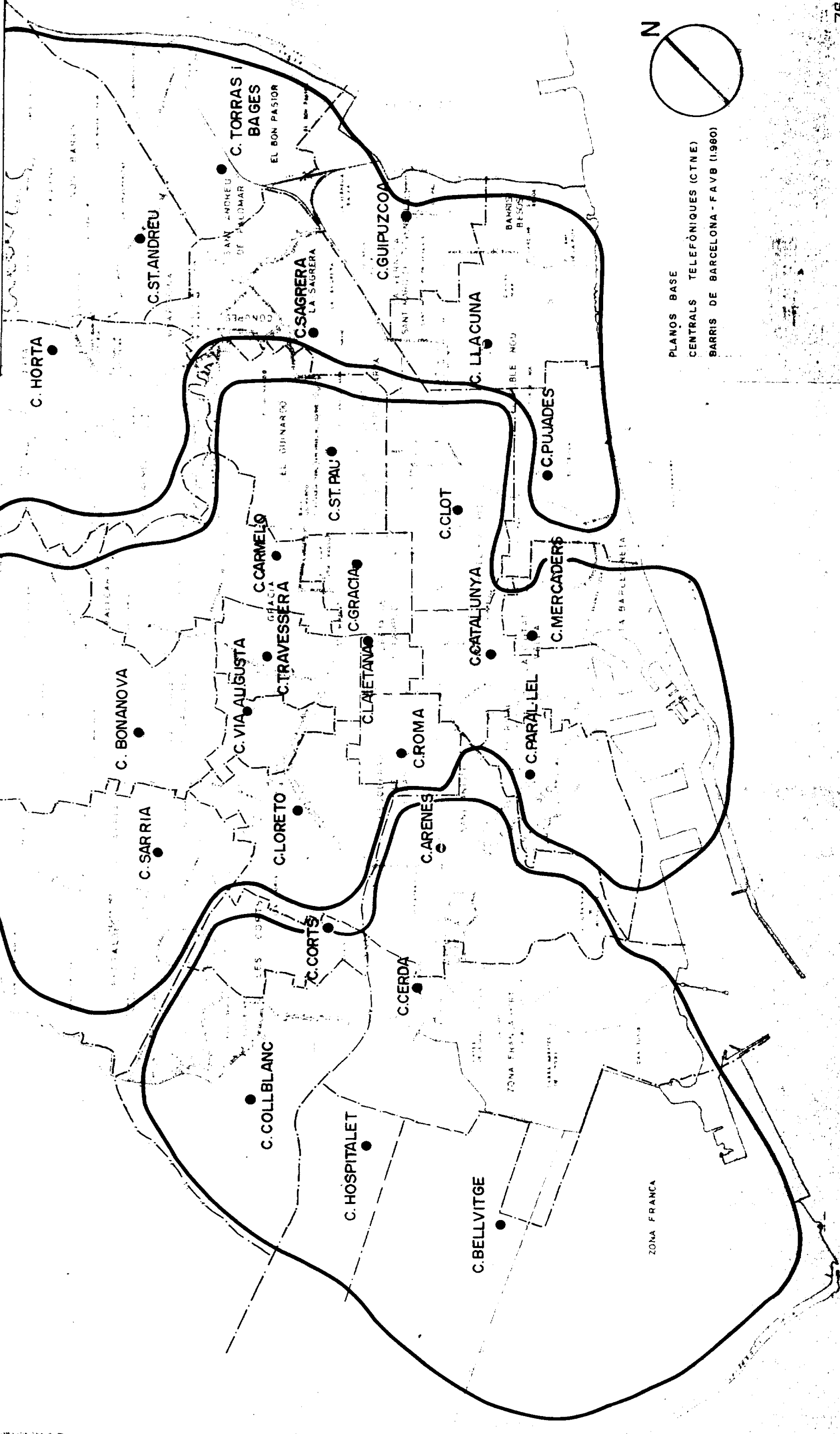
PLANOS BASE
CENTRALS TELEFÒNIQUES (CTNE)
BARRIS DE BARCELONA - FAVB (1980)

l'organització territorial i administrativa de barcelona

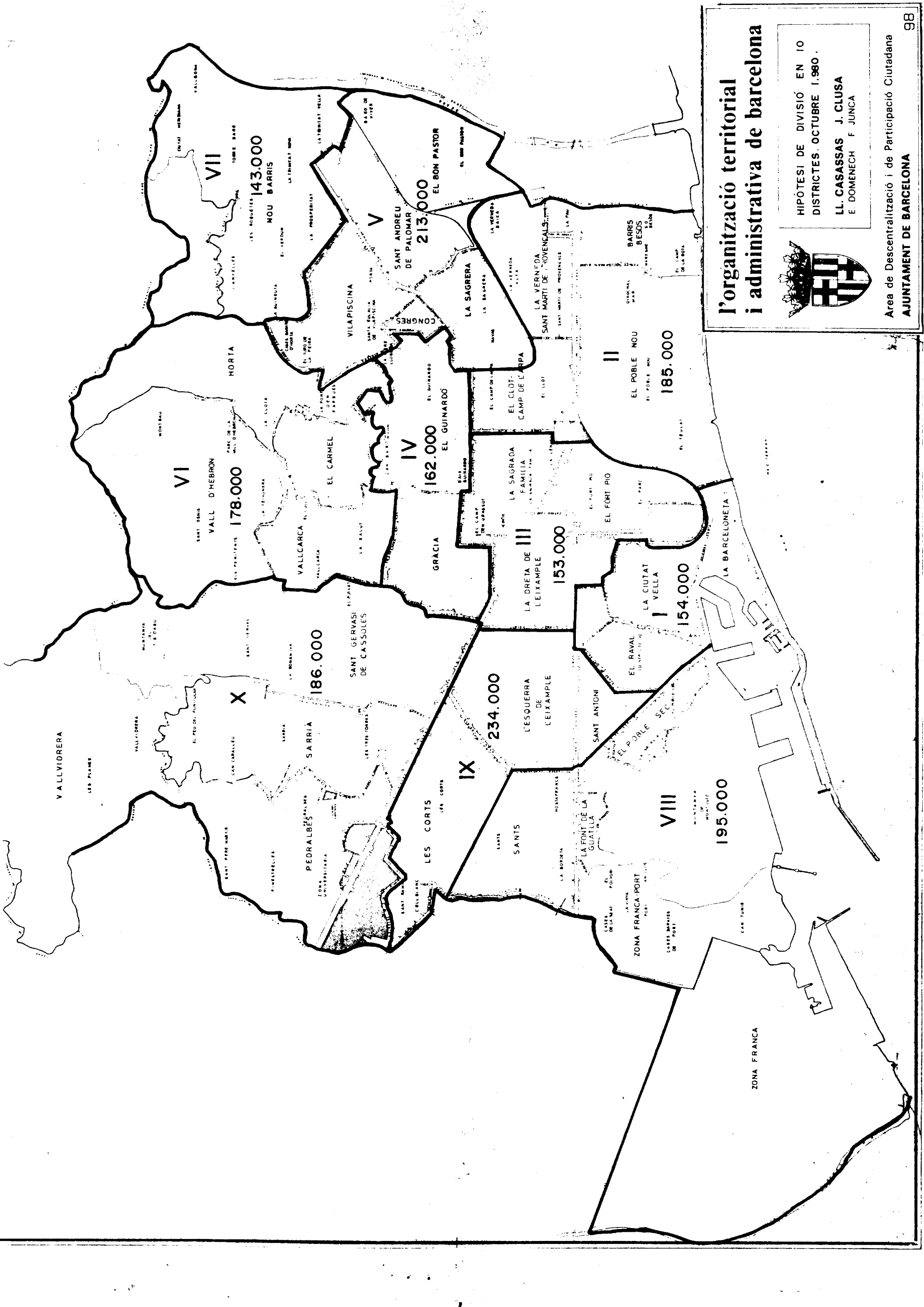

ESTUDI DE CONNECTIVITATS
TRUCADES TELEFÒNIQUES
PASSOS 19-23
LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMESTICAT I BARRIS

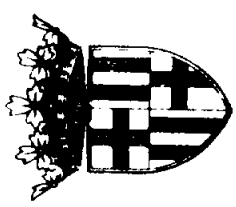
Area de Descentralització de Participació Ciutadana
AJUNTAMENT DE BARCELONA

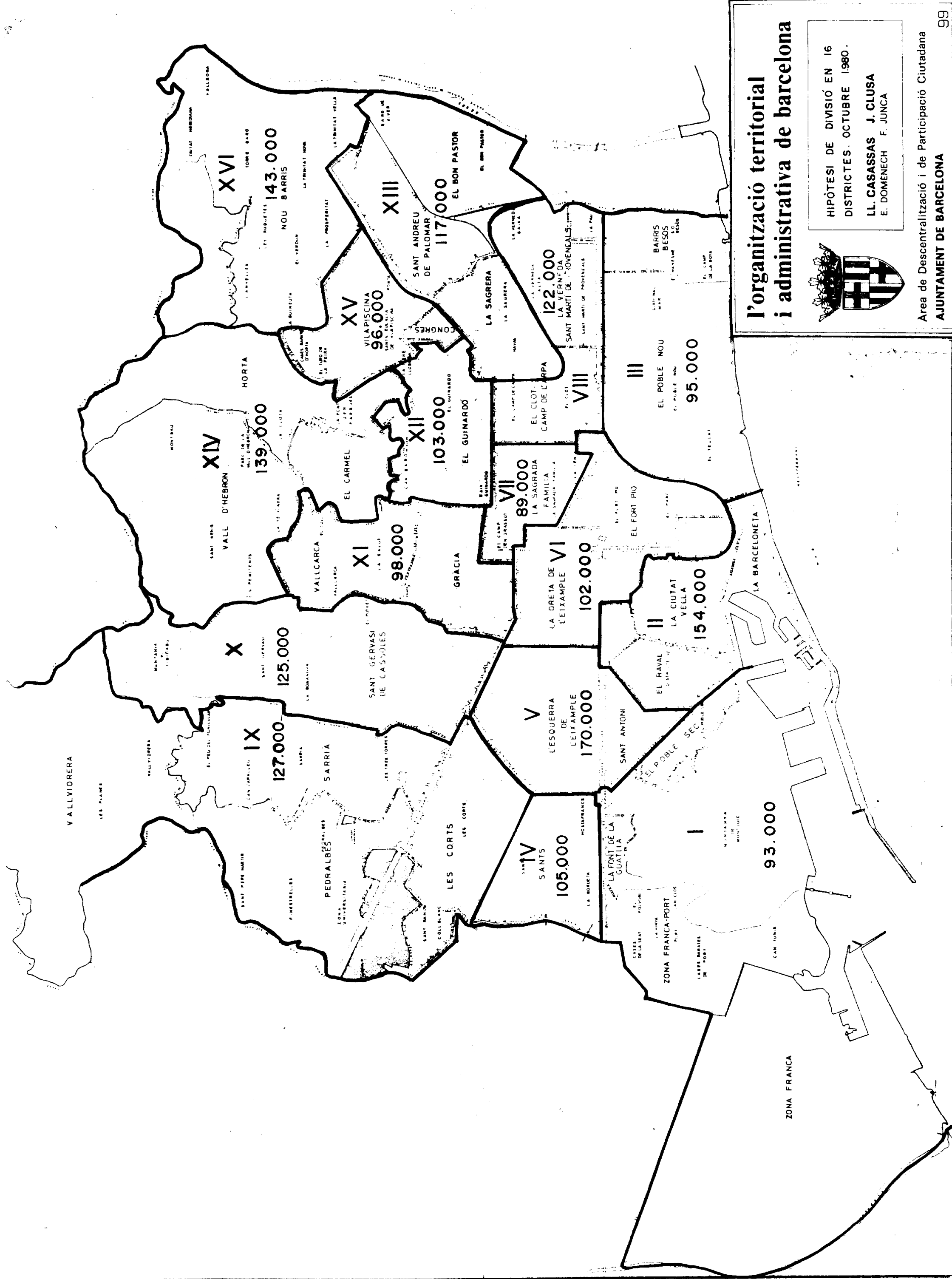
PLANOS BASE
CENTRALS TELEFÒNIQUES (CTNE)
BARRIS DE BARCELONA - FAVB (1980)

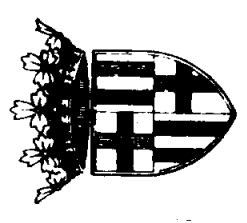
l'organització territorial i administrativa de barcelona

HIPÒTESI DE DIVISIÓ EN 10
DISTRICTES. OCTUBRE 1.980 .
LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMENECH F JUNCA

l'organització territorial i administrativa de barcelona

HIPÒTESI DE DIVISIÓ EN 16
DISTRICTES. OCTUBRE 1980.
LL. CASASSAS J. CLUSA
E. DOMENECH F. JUNCA

III. ELS CONDICIONANTS DE LA GESTIÓ PÚBLICA

3.1. FUNCIONS PÚBLIQUES, TERRITORI I
ORGANITZACIÓ MUNICIPAL.
L'ENFOC METODOLÒGIC

1. L'actuació pública, com la majoria dels fenòmens humans, té influències i efectes territorials. Per això, la metodologia adoptada pretén entendre les relacions entre funcions públiques i territori. L'objecte de l'estudi de les funcions públiques és la identificació de l'escala territorial (nombre i grandària de les unitats d'aquells serveis públics que es puguin gestionar millor en àmbits territorials més petits que el municipi. Es vol emfatitzar el caràcter de proveïdor de serveis públics d'un govern local que és, a la vegada, un instrument de participació i representació política.
2. L'anàlisi territorial anterior ha identificat diferents divisions significatives de la ciutat, segons criteris urbanístics, socials i, principalment, de relacions humanes i productives. L'anàlisi present ha d'identificar quina de les possibles divisions o escales territorials permet contenir i gestionar un major nombre de funcions públiques, segons els requeriments territorials, funcionals i d'eficàcia de cadascuna.
3. Hi ha dos conceptes implícits en l'enfoc adoptat que s'han d'explicar. En primer lloc, les possibles formes d'organització territorial i administrativa de l'activitat pública municipal, i en segon lloc, els conceptes d'eficàcia i millora dels serveis. Ambdós conceptes s'han d'estudiar, també, en relació al territori. L'organització administrativa ve determinada per la forma com es prenen les decisions. En el model centralitzat totes les decisions recauen en els òrgans centrals de l'Ajuntament. En l'extrem oposat es troba l'autonomia que equival a la creació d'un altre esglaió d'Administració Local; aquest és el significat d'un procés complet de descentralització. Entre aquests dos models hi ha d'altres formes possibles d'organització administrativa:

que són les corresponents a la presa de decisions quan hi ha "partició d'òrgans" (per a facilitar la divisió del treball sense canvis en la presa de decisions), "delegació de competències" i "desconcentració", que són casos sense creació d'una nova persona jurídica. En aquest estudi es fa servir el concepte de "descentralització" per a indicar, de manera genèrica, qualsevol forma de presa de decisions no centralitzada. La qüestió està en determinar si la forma de gestió i presa de decisions, afecta els àmbits territorials adequats per als serveis públics locals.

5. En aquesta qüestió s'adopta, de partida, un supòsit important que s'ha de verificar i contrastar en l'anàlisi de cada funció pública local. El supòsit inicial és que la forma de gestió no afecta ni als requeriments territorials ni a les unitats territorials més idònies de cada funció. Dit en altres paraules, les unitats territorials que permeten una gestió més eficaç d'una competència són les mateixes, tant si s'exerceix per delegació com per desconcentració o descentralització, i també, si s'exerceix per un òrgan central de l'Ajuntament, organitzat per serveis en unitats territorials. La hipòtesi vol dir, també, que la millora d'un servei públic de l'Ajuntament, que té avui bàsicament una organització sectorial, es produeix també amb una "territorialització" de la gestió. La contrastació d'aquesta hipòtesi, necessita estudiar també, si la dotació de recursos humans i econòmics d'un servei de l'Ajuntament és suficient per a garantir la "territorialització" o si només es pot garantir una "visió territorialitzable" de la gestió i de la decisió (1). La dimensió demogràfica i econòmica de la ciutat sembla demanar aquesta vessant territorial de la gestió, que es potencia en organitzar-hi, també, la decisió política.

(1) Aquesta divisió emfatitza les vessants d'"administració" i de "govern" de cada funció pública.

6. L'altre concepte important que s'ha d'explicar és la relació entre els conceptes d'"eficàcia"- "millora de la gestió" i territori. El supòsit adoptat és que la gestió i la decisió d'una part de les competències i funcions de l'Ajuntament pot millorar-se si es fa de forma territorialitzada, expressió que engloba totes les possibles organitzacions presentades anteriorment. És objecte d'aquest treball, identificar aquell grup de funcions, serveis o competències de l'Ajuntament amb una argumentació basada en la condició de millorar el servei (1). La segona part de la investigació, ha de determinar quins àmbits territorials o quina escala territorial és la més adequada per a cada servei, i igualment segons els criteris d'eficàcia o de millora.

7. L'eficàcia o la millora d'un servei públic, en general i com a resultat d'un canvi d'organització, pot ser entesa de diferents maneres. Almenys podria ser entesa amb quatre significats diferents, però complementaris:

- Com una reducció en el cost del servei (que pot ser reducció del cost de personal o de les despeses de funcionament).
- Com la producció de més quantitat o qualitat de servei amb la mateixa dotació de recursos humans i econòmics.
- Com una millora potencial en la decisió i l'administració quan es fa en uns àmbits territorials o sectorials que permetin incloure les causes i els efectes dels fenòmens, dels problemes o de les realitat a tractar.
- Com un acostament o facilitat d'un servei als seus usuaris de forma que es redueixin els desplaçaments o les gestions.

Adicionalment, caldria afegir el fet que un canvi en la presa de decisions, amb més participació pública o amb més proximitat de

(1) Encara que des d'un punt de vista públic, es puguin descentralitzar totes les competències o decisions que es vulgui.

l'usuari, produeix també, una millora en les decisions públiques; aquest criteri accentuaria el paper del govern local com a instrument de representació i participació política més que com a proveïdor de serveis públics.

8. Els quatre primers criteris d'eficàcia o de millora es poden donar tant per canvis funcionals i organitzatius com per canvis territorials de la gestió i de la decisió; hi poden haver també canvis territorials que impliquin canvis funcionals, complicant així l'estimació de les millores.
9. L'estudi de funcions públiques ha d'identificar, doncs, si es pot produir una millora en la gestió o decisió d'un servei amb una organització territorialitzada, i quin criteri o criteris dels esmentats anteriorment se satisfà amb el canvi proposat. L'anàlisi dels requeriments territorials es fa per cada Àrea de l'Ajuntament, servei o unitat administrativa i funció o competència, i inclou els següents aspectes:
 - marc legal de la competència.
 - organització actual dins de l'organigrama de l'Ajuntament: dotacions i estructura de personal, despeses corrents...
 - estudi específic dels requeriments territorials utilitzant estàndards de servei (dotacions i llindars de les unitats de servei o de funció segons grandària de població o problemàtiques), anàlisi de la informació disponible i estudis comparatius (1).
 - possibilitats de territorialització de la funció o part de la funció, instal·lacions, serveis o dotacions de personal.

(1) Una possibilitat, que també s'ha fet servir, ha estat la comparació amb les dotacions de personal i les despeses corrents amb d'altres Ajuntaments. Les conclusions queden limitades perquè s'han de comparar despeses al mateix temps que productes i rendiments.

10. Les dificultats empíriques d'avaluar quantitativament les millores o l'augment d'eficàcia, en qualsevol de les possibilitats apuntades, ha obligat a aplicar arguments qualitatius i a recollir opinions que complementin d'altres elaboracions. Les opinions s'han recollit principalment dels serveis de l'Ajuntament.
11. La segona part de l'exercici és identificar els requeriments que permetin d'obtenir el nombre, la grandària o les característiques de les unitats territorials demanades per cada servei, funció o competència. Aquesta part de l'exercici ha quedat facilitada en disposar de les conclusions de l'anàlisi territorial que ha identificat, a la vegada, les diferents escales territorials significatives de la ciutat, i per tant, s'ha pogut contrastar amb molts serveis i departaments de l'Ajuntament l'escala territorial que més s'adaptava a cadascun. El mètode i tècniques d'anàlisi són els ja indicats amb les corresponents limitacions. Les conclusions es refereixen, doncs, a les funcions, instal·lacions o serveis que obtindrien millores raonades, en la gestió o en la decisió, si adoptessin una organització territorialitzada i en quines unitats. S'estableixen, però, dues gradacions de territorialització:
- "descentralització", quan els arguments obtinguts són raonablement conclusius i les dotacions de recursos humans i econòmics, o d'instal·lacions, permeten de traspasar part de la decisió o la gestió fora dels òrgans centrals.
- "territorialització", quan els arguments no són conclusius, sinó que hi ha avantatges compartits per sostenir tant el traspàs com la centralització.
12. La classificació més general que es pot establir per a les competències, funcions i departaments municipals, respecte a les relacions amb el territori (requeriments territorials), és la de competències "infraestructurals" (urbanisme, obres públiques, transport, etc.), competències relatives als "serveis personals" (ensenyament, sanitat, guàrdia urbana, etc.) i "funcions centrals"

(hisenda, secretaria, personal, etc.), si bé hi ha, també, un grup de funcions mixtes infraestructurals-personals (neteja, escombraries, abastament, etc.). Les necessitats sobre les que incideixen les competències infraestructurals i part de les mixtes, demanen normalment un context metropolità per a la planificació i la gestió. Les competències en serveis personals, que a la vegada tenen instal·lacions distribuïdes territorialment, són les funcions més qualificades per a la descentralització i la territorialització. L'anàlisi haurà de determinar per a quina part de funcions la descentralització ajudarà a una gestió eficaç. Una part de les funcions centrals (prop del 8 per cent del personal de l'Ajuntament) haurà de seguir la territorialització i descentralització de la gestió; en aquesta situació s'hi trobarien, també, aquelles funcions complementàries d'altres (com per exemple, la conservació d'edificis, parc mòbil, reproducció, etc.)

13. El mètode d'anàlisi pot plantejar tres tipus de dubtes que cal aclarir. En primer lloc, si la proposta de divisió en districtes ha de ser diferent o canviant segons les funcions públiques que tinguin els Districtes. En segon lloc, les relacions entre la Reforma Administrativa i la Descentralització. I, en tercer lloc, si existeix experiència internacional similar respecte dels objectius polítics i respecte del mètode. Per a la primera limitació, s'ha partit de la hipòtesi ja presentada de la necessitat d'una escala territorial semblant (nombre i dimensió de les unitats), tant si es vol descentralitzar com si es vol, només, territorialitzar, mantenint l'organització centralitzada i sectorial actual. Això vol dir que la proposta no predisposa les funcions públiques a descentralitzar ni el termini en què es descentralitzaran. La proposta és, en aquest sentit, un continent territorial que permet de gestionar de forma adequada un conjunt de funcions públiques que es poden adaptar, ara o en el futur, a aquesta escala territorial al temps que s'indiquen els avantatges i els inconvenients, en cada cas, de la gestió centralitzada o territorialit-

zada.

14. Lligada al fet anterior, hi ha la relació entre la Descentralització i la Reforma Administrativa, processos que fa temps que han començat. Certament, la descentralització és una forma diferent de prendre decisions i d'administrar la ciutat i, per tant, implica, també, un nou organigrama de l'Ajuntament. Aquest treball no forneix l'organigrama de partida que haurà de tenir cada districte, sinó que presenta els requeriments territorials d'un conjunt de funcions que es poden gestionar territorialment o descentralitzadament, tant perquè milloren el coneixement de les necessitats i la capacitat de solució, com perquè s'argumenta que podrien funcionar amb més eficàcia. Aquests resultats permeten entendre l'escala territorial (nombre i grandària de les unitats) que demanen els diferents serveis municipals, la qual cosa pot anar des d'una escala territorial de 40-50 unitats (barris històrics) a una escala supramunicipal (àmbit metropolità de quinze o trenta quilòmetres a l'entorn de Barcelona).
15. L'organització del govern local i el tractament de la participació ciutadana té, en les grans ciutats europees, diferents solucions (1). Les solucions es refereixen a les competències, als recursos i al grau d'autonomia en les decisions. Solucions possibles poden ser la creació d'organismes descentralitzats amb dret de veu o proposta, organismes amb alguna facultat i recursos de

(1) Vegi's, especialment, els casos de França, Suïssa, República Federal Alemanya, Bèlgica i Anglaterra, a ROWAT, D.C.: "International Handboock on Local Government Reorganisation", Contemporary Developments, (1980) i específicament per al britànic:

- "Royal Comissions on Local Government in Greater London 1957-60. Report." H.M.S.O., Cmnd 1164. 1960 (conegut com el Herbert Report)
- "Royal Commission on Local Government un England 1966-69, Report". H.M.S.O., Cmnd 4040, 1969 (Radcliffe-Maud Report)

lliure disposició (experiències de Barcelona, Milà o Roma), o també a l'estructuració de dos esglaons autònoms (organització metropolitana britànica). La metodologia i l'elaboració de la proposta, en el present cas, ha tingut en compte l'experiència comparada. Aquesta experiència posa de relleu que una organització metropolitana, gestionant els serveis infraestructurals (vies de comunicació, transport, urbanisme , ...) difícilment es fa compatible amb la complexitat que s'introdueix en la decisió política, amb més d'un esglaó de govern local inferior. Una de les principals raons que explica la pèrdua d'importància i de participació que han sofert alguns Consells Municipals de Districte és la manca de competències efectives i de recursos reals. És el fet de la "titularitat" de la decisió i de les competències públiques. Els nous districtes podrien ser, també, els primers passos per a una organització metropolitana futura.

16. Finalment, hi ha tres aspectes que no es poden oblidar en un estudi de funcions públiques. En primer lloc, quines són les característiques bàsiques de l'Ajuntament de Barcelona que és el segon municipi espanyol en nombre de població. En segon lloc, i lligat a l'aspecte anterior, com influeix en l'activitat municipal l'entorn urbano-metropolità de Barcelona, que constitueix la primera aglomeració demogràfica i econòmica d'Espanya. i, en tercer lloc, el tractament que ha tingut l'organització de l'Administració Local en una aglomeració metropolitana.
17. L'estudi de l'escala territorial que demanen els diferents serveis municipals necessita entendre l'estructura administrativa i de personal de l'Ajuntament de Barcelona en comparació a la d'altres Ajuntaments. La primera qüestió és el significat dels quasi 15.000 treballadors de l'Ajuntament (xifra que exclou les empreses municipals i els organismes autònoms), equivalent a 7,5 persones per cada mil habitants. La relació funcionaris/població, és molt superior a la de 3-4 persones per cada 1.000 habitants que tenen les ciutats de Catalunya amb poblacions de 50.000 i 200.000 habi-

tants, S'ha d'entendre, però, que de tota la plantilla municipal hi ha uns 4.000 funcionaris que realitzen funcions que a d'altres Ajuntaments estan a càrrec de l'Administració Central o d'altres administracions públiques (Bombers, Oficines de Turisme, Hospitals, Escoles Municipals, Ensenyament professional i especial, Museus, Mercats Centrals, etc.) i uns 700 funcionaris que estan en serveis d'estàndard més alt que l'usual de l'Administració Local. La dotació comparable, doncs, a la majoria d'Ajuntaments de Catalunya és la de 4,5-5,5 funcionaris per cada 1.000 habitants (incloent-hi o no les concessions de neteja o parcs i jardins). Això significa que els possibles costos de grandària, la problemàtica de ciutat central de serveis o d'infraestructures de transport i també la millor capacitat tècnica i nivell de servei, expliquen una dotació superior entre 1 i 1,5 funcionaris per cada mil habitants a la d'altres Ajuntaments. No s'ha pogut determinar la part d'aquesta dotació addicional que correspon a costos derivats de la grandària i la part que s'explica pels altres factors. Però, en canvi, aquestes dotacions superiors en recursos humans de l'Ajuntament de Barcelona, permeten de suposar que existeix una possibilitat àmplia d'adoptar canvis en l'organització funcional o territorial.

18. El municipi de Barcelona, com ja s'ha presentat en la segona part d'aquest treball, és al centre d'una aglomeració metropolitana que aplega vora quatre milions de persones i més del setanta per cent de l'activitat econòmica catalana. Si bé el fenomen metropolità (regulat en la part central pel Pla General d'Ordenació Urbana de l'Entitat Metropolitana de Barcelona) ha estat objecte de molts estudis i planificacions urbanístiques, menys treballats estan, en canvi, els aspectes de l'organització de l'Administració Local en l'àrea barcelonina. Hi ha, però, dos treballs pioners lligats a la primera redacció del pla d'urbanisme

vigent (1). En el primer dels dos treballs esmentats es presenta la hipòtesi de l'estructuració de l'aglomeració metropolitana de Barcelona en dos esglaons, seguint els treballs de les reorganitzacions de l'Administració Local britànica. En els treballs de planejament s'introdueix el concepte de "sistema" o "subsistemes funcionals d'hàbitat" que són unitats que tenen de "l'ordre de 330.000 habitants, pel cap baix" (paràgraf 191 i 192). Aquestes delimitacions no guarden relació amb els límits administratius, ni tan sols amb els municipals" (paràgraf 178), sinó que constitueixen una realitat en la qual "l'homogeneïtat de l'espai no és un factor predominant de l'ordenació del territori, ni un mode d'integració urbana", on la gestió "s'ha de basar en la perequació de càrregues econòmiques i en l'acció mancomunada per a la majoria d'infraestructures, dotacions, equipaments, serveis i espais lliures" (paràgraf 186). Es tracta, doncs, d'identificar aquí, des del punt de vista de les funcions públiques els dos esglaons territorials significatius (aglomeració metropolitana i subsistema d'hàbitat) per a la gestió urbana i, especialment, el que està en el primer esglaó, més a prop del ciutadà.

(1) Vegi's, per ordre cronològic:

- MARAGALL, P. i SOLER LLUSSÀ, J. i d'altres: "Estudio sobre los Recursos económicos para la actuación urbanística i la prestación de servicios en la Comarca de Barcelona", Comisión de Urbanismo y Servicios Comunes de Barcelona y Otros Municipios, 1973; especialment els apartats 3.4. "Escala de los servicios y costes de producción" i 3.5. "El coste de la fragmentación o inadaptación administrativa".
- "Plan General de Ordenación Urbana y Territorial de la Comarca de Barcelona", especialment les Memòries justificatives de l'ordenació 1 i 2. Aquestes Memòries no van aparèixer en l'aprovació definitiva del Pla al 1976. Els principals autors del Pla van ser SERRATOSA, A. i SOLANS, J.A.. Argumentacions semblants es poden trobar a SERRATOSA, A.: "Objetivos y Metodología de un Plan Metropolitano", Oikos-Tau, Vilassar de Mar, Barcelona.

19. L'estudi de les unitats territorials i funcionals més adequades per a la gestió dels serveis públics han estat objecte de tractament tant per la literatura teòrica com per la investigació empírica (1). Aquests treballs emfatitzen els conceptes d'economies d'escala (grandàries físiques o demogràfiques més adequades en termes de costos mitjos o de rendiment) i d'indivisibilitats (o llindars mínims d'aparició d'una necessitat o d'un aparell tècnico-administratiu), i posen de relleu les dificultats d'aplicar les tècniques d'organització de les empreses privades (per a les quals els rendiments són més fàcilment avaluable en diners) a l'organització dels serveis públics. Igualment, els conceptes teòrics indicats són més aplicables al grup de funcions públiques de serveis personals que no pas al de les funcions infraestructurals, més influïdes pels aspectes territorials menys lligats a grandàries de població o de servei. Els resultats d'aquests estudis, no són conclusius ni únics respecte de les dimensions més idònies de cada servei; serveixen, però, en cada cas per entendre millor la realitat de la gestió pública. El present estudi no s'escapa d'aquestes limitacions i en postular els avantatges i inconvenients de diferents tipus d'organització dels diferents serveis públics, ho fa per a alguns serveis amb més profunditat que per a d'altres.

20. Les limitacions, però, no han de fer oblidar, en primer lloc, que l'anàlisi territorial s'ha encaminat a obtenir les escales territorials successivament significatives en nombre i grandària,

(1) Vegi's, per exemple, la literatura ja citada anteriorment, i també:

- Hirsch: "Urban Economics" Prentice Hall, N.Y. 1973.
- Richardson: "Economics of Urban Size", Saxon House, Farnborough, 1973
- Cuesta Torres, F.: "Economías de escala y dimensiones eficientes en instituciones financieras: las Cajas de Ahorro", Cuadernos de Economía, vol 7 nº 19, pàgs. 267-300, 1979.
- García Durán, J.A.: "Notas sobre la función de costes públicos urbanos" Boletín de Análisis Urbano, Gabinete Técnico de Programación del Ayuntamiento de Barcelona, nº 1 pg. 18-26, 1975.

partint del supòsit contrastat que el territori i les relacions territorials tenen la seva pròpia lògica. I, en segon lloc, que les conclusions de l'anàlisi de funcions públiques ha d'identificar per a cada servei l'escala més idònia de prestació, per a decidir-se, en la definició dels nous districtes, per aquella escala territorial que permeti adaptar-hi més funcions. Les conclusions obtingudes en aquesta part del treball, representen una millora en el coneixement de les relacions de la decisió i de la gestió pública amb el territori (que vol dir l'usuari final), cosa que en tots els casos se sotmet a d'altres interpretacions que puguin estar més ben fonamentades.